

Møteinnkalling

Utvalg: **Rondane-Dovre nasjonalparkstyre**
Møtested: , Åmot kommune, Rena hotell
Dato: 08.03.2019
Tidspunkt: 10:00-15:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til forvalterne. Vararepresentanter Egil Eide møter for Hilde F. Tveråen og Svein H. Korshavn møter for Mariann Isumhaugen. Vara for Rune Støstad har ikke gitt tilbakemelding og vara for Mirjam kunne ikke møte, så vi forsøker å få med Mirjam på skype.

Møtet holdes på Rena hotell www.renahotell.no
Adressen er Trudvanggata , 2450 Rena

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-Saksnr
ST 1/2019	Godkjenning av innkalling og valg av styremedlem for signering av protokoll.		
ST 2/2019	Referatsaker		
RS	Avgjørelse i klagesak Frydalen Ivo		2019/3866
ST 3/2019	Delegerte vedtak		
DS 1/2019	Delegert vedtak - Frydalen landskapsvernområde - 2019 - Motorisert ferdsel - Ny trase for skiløype gjennom Frydalen - Ole Kristian Rudland		2019/5426
DS 2/2019	Hemmaldalen NR - Tillatelse- Motorferdsel - 2019 - Snøskuter - Nysetra - Kroksjøen - Gudbrand Skraastad		2019/5155
DS 3/2019	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Frydalen landskapsvernområde - Tillatelse- Motorferdsel - 2019-2022 - Transport av utstyr - Vlutjønn - Tor Bjørke , Eivind Seielstad og Jørn Lodver Dalseg		2019/4278
DS 4/2019	Hemmaldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel 2019-2022 - Skramstadsetra til Stensjøen - Erik Mønness - Toril Arnestad		2019/2987
DS 5/2019	Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Tillatelse- Motorferdsel - 2019 - Transport av ved og utstyre med snøskuter - Korstadbu ved fremre Vlutjønn - Anders Hagen		2019/3309
DS 6/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2019 - 2022 - Oppkjøring av skispor mellom Strandsetra og Staupholder og mellom Kroksetra og Staupholen - Strand Opphus skiløyper – 2018/7704		2019/4798
DS 7/2019	Hemmaldalen naturreservat - Tillatelse - Motorferdsel 2019 - Norsk Folkehjelp Rena		2019/4258
DS 8/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Tillatelse til motorisert transport - 2019-2022 - Helge Krog		2019/3958
DS 9/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel 2019 - Bruk av snøskuter - Kroksjøen i Hamar - Gunnar Westby		2019/3761
DS 10/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2019 - Bruk av snøskuter for transport av utstyr, materialer m.m til Ajersætra gnr. 818/1/489 i Ringsakerfjellet - Thor Herman Bøhle		2019/3743
DS 11/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel 2019 - 2022 - Bruk av snøskuter - Strandsameiet v/ Haaken W. Mathiesen		2019/4803

DS 12/2019	Delegert sak-Hemmeldalen naturreservat- Dispensasjon-Motorferdsel snødekt mark 2019- 2021-Erik Hartz		2019/2853
DS 13/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2019 - 2022 - Transport av varer og utstyr på snødekt mark - Transport av felt elg - Jøssingbu - Jan Smith		2019/4801
DS 14/2019	Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel 2019 - Bruk av snøskuter for frakt av ved, gass m.m. fra Bjørnåsen til hytte på Raudfjellet - Hanne Mikalsen - 18/9901		2019/4802
DS 15/2019	Delegert sak - Dovre nasjonalpark - Motorferdsel snødekt mark 2019-2021 - Bjørn Svendsgard		2019/4769
DS 16/2019	Delegert sak - Rondane nasjonalpark - Dispensasjon 2019 - Bruk av drone til filiming - Mountains of Norway		2019/4470
DS 17/2019	Delegert sak - Rondane nasjonalpark- Dispensasjon-Motorferdsel 2019-2022-Rondvassbu, DNT Oslo og Omegn		2019/2996
DS 18/2019	Delegert vedtak-Rondane nasjonalpark - Dispensasjon- Motorferdsel 2019-2021-snødekt mark-Skogsætrin velforening, 20183014		2019/2556
ST 4/2019	Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet - Fordeling av tildelte midler - 2019 - 18/9408		2019/6669
ST 5/2019	Grimsdalen landskapsvernområde - Avslag- 2018 - Oppføring av gapahuk på Pundarvangen - Organisasjonen Grimsdalen		2019/3710
ST 6/2019	Sak - Myldingi naturreservat og Rondane nasjonalpark - kjøring på vegen mellom Gammelsetra-Bjørnhollia ved sausanking - Kampen og Mysuseter beitelag		2019/6496
ST 7/2019	Sak - Grimsdalen LVO - Behandling av klage på avslag om takutforming gnr. 86, bnr. 1, fnr.9 - Ola Jon Angard		2019/6696
ST 8/2019	Sak - Frydalen landskapsvernområde - søknad om riving og oppføring av tilbygg på fritidsbolig gnr. 353 bnr. 9 Nord-Fron kommune, Klaus Andersen		2019/5107
ST 9/2019	Sak - Dørålen landskapsvernområde - klage på vedtak om oppføring av tilbygg - Ingar I. og Solveig R. Elgevasslien		2019/5941
ST 10/2019	Sak - NY BEHANDLING - Grimsdalen LVO - Kjerneboring og motorferdsel 2019 -Koppar Resources		2019/6840
ST 11/2019	Sak - Frydalen landskapsvernområde - oppfølging av gjennomførte byggetiltak på Byrsetra, gnr 290, bnr. 1 Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum		2019/3866
ST 12/2019	Sak- Frydalen landskapsvernområde - Byggetiltak 2018 - *****	X	2019/6533

ST 1/2019 Godkjenning av innkalling og valg av styremedlem for signering av protokoll.

ST 2/2019 Referatsaker

Avgjørelse i klagesak Frydalen Ivo 2019/3866

ST 3/2019 Delegerte vedtak

DS 1/2019 Delegert vedtak - Frydalen landskapsvernområde -2019 - Motorisert ferdsel - Ny trase for skiløype gjennom Frydalen - Ole Kristian Rudland 2019/5426 22. feb 2019 00:00:00

DS 2/2019 Hemmeldalen NR - Tillatelse- Motorferdsel - 2019 - Snøskuter - Nysetra - Kroksjøen - Gudbrand Skraastad 2019/5155 22. feb 2019 00:00:00

DS 3/2019 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Frydalen landskapsvernområde - Tillatelse- Motorferdsel - 2019-2022 - Transport av utstyr - Vulutjønn - Tor Bjørke , Eivind Seielstad og Jørn Lodver Dalseg 2019/4278 22. feb 2019 00:00:00

DS 4/2019 Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel 2019-2022 - Skramstadsetra til Stensjøen - Erik Mønness - Toril Arnestad 2019/2987 18. feb 2019 00:00:00

DS 5/2019 Delegert vedtak - Rondane nasjonalpark - Tillatelse- Motorferdsel - 2019 - Transport av ved og utstyre med snøskuter - Korstadbu ved fremre Vulutjønn - Anders Hagen 2019/3309 22. feb 2019 00:00:00

DS 6/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon - Motorferdsel - 2019 - 2022 - Oppkjøring av skispor mellom Strandsetra

**og Staupholder og mellom Kroksetra og Staupholen - Strand Opphus
skiløyper – 2018/7704 2019/4798 5. feb 2019 00:00:00**

**DS 7/2019 Hemmeldalen naturreservat - Tillatelse - Motorferdsel 2019 -
Norsk Folkehjelp Rena 2019/4258 21. feb 2019 00:00:00**

**DS 8/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Tillatelse til
motorisert transport - 2019-2022 - Helge Krog 2019/3958 21. feb 2019
00:00:00**

**DS 9/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon -
Motorferdsel 2019 - Bruk av snøskuter - Kroksjøen i Hamar - Gunnar
Westby 2019/3761 21. feb 2019 00:00:00**

**DS 10/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon
- Motorferdsel - 2019 - Bruk av snøskuter for transport av utstyr,
materialer m.m til Ajersætra gnr. 818/1/489 i Ringsakerfjellet - Thor
Herman Bøhle 2019/3743 5. feb 2019 00:00:00**

**DS 11/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon
- Motorferdsel 2019 - 2022 - Bruk av snøskuter - Strandsameiet v/
Haaken W. Mathiesen 2019/4803 6. feb 2019 00:00:00**

**DS 12/2019 Delegert sak-Hemmeldalen
naturreservat-Dispensasjon-Motorferdsel snødekt mark 2019-2021-Erik
Hartz 2019/2853 18. jan 2019 00:00:00**

**DS 13/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon
- Motorferdsel - 2019 - 2022 - Transport av varer og utstyr på snødekt
mark - Transport av felt elg - Jøssingbu - Jan Smith 2019/4801 5. feb
2019 00:00:00**

**DS 14/2019 Delegert vedtak - Hemmeldalen naturreservat - Dispensasjon
- Motorferdsel 2019 - Bruk av snøskuter for frakt av ved, gass m.m. fra
Bjørnåsen til hytte på Raudfjellet - Hanne Mikalsen - 18/9901 2019/4802
5. feb 2019 00:00:00**

DS 15/2019 Delegert sak - Dovre nasjonalpark - Motorferdsel snødekt mark 2019-2021 - Bjørn Svendsgard 2019/4769 20. feb 2019 00:00:00

DS 16/2019 Delegert sak - Rondane nasjonalpark - Dispensasjon 2019 - Bruk av drone til filiming - Mountains of Norway 2019/4470 31. jan 2019 00:00:00

DS 17/2019 Delegert sak - Rondane nasjonalpark-Dispensasjon-Motorferdsel 2019-2022-Rondvassbu, DNT Oslo og Omegn 2019/2996 6. feb 2019 00:00:00

DS 18/2019 Delegert vedtak-Rondane nasjonalpark - Dispensasjon-Motorferdsel 2019-2021-snødekt mark-Skogsætrin velforening, 20183014 2019/2556 17. jan 2019 00:00:00

Arkivsaksnummer: 2019/6669-1

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 26.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	4/2019	08.03.2019

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - Bestillingsdialogen med Miljødirektoratet - Fordeling av tildelte midler - 2019 - 18/9408

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret tar fordelingen av midler til orientering, og sekretariatet får fullmakt til å jobbe videre med tiltakslista for bestillingsdialogen slik som den er presentert i styremøtet.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Forslag til fordeling av tildelte midler for 2019.
- Forslag til C-skjema for bestillingsdialogen 2019 presentert på styremøte 30. november 2018.
- Brev angående bestillingsdialogen 2019 mottatt på e-post 25. oktober 2019.
- Strategi for bruk av tiltak i verneområder 2015-2020 mottatt på e-post 25. oktober 2019.

Saksopplysninger

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre får midler til tiltak i verneområder gjennom budsjettpost 1420.31 som er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. **Ut fra retningslinjene for budsjettposten skal innmeldingen utelukkende være for midler til tiltak i regi av nasjonalparkstyret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.**

Likevel ble det sendt ut en e-post til kommunene / administrativt kontaktutvalg der vi ber om innspill på om det er nødvendige tiltak i forbindelse med verneområdene som er ønskelig å få gjennomført for 2019.

Midlene som nasjonalparkstyret kan få via denne budsjettposten skal gå til tiltak som er nødvendig for å ta vare på verneverdiene, informasjonstiltak og skjøtsels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltak kan bl.a. omfatte opparbeiding av stier, klopping og merking for å styre ferdsel i og rundt sårbar natur i verneområdene. Midlene kan også brukes til informasjonstiltak i tråd med ny merkevare for Norges nasjonalparker, og til utarbeiding av besøksstrategier for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstall eller spesielle utfordringer. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtselsplan for verneområdene og andre relevante styringsdokumenter. Prioritering vil skje i henhold til «Strategi for tiltaksmidler». Det presiseres også at eventuelle tiltak må være avklart med grunneiere o.a.

Tiltak i bestillingsdialogen for 2019 ble presentert i styremøte den 30. november 2018 og tiltakslista ble godkjent av nasjonalparkstyret.

Tildelte midler for 2019

Styret: Tildeling til drift av nasjonalparkstyret er på 330.000,- for 2019. Dette er i tråd med beregnede kostnader for gjennomføring av styret sin møtevirkosomhet i 2019. Det er lagt inn møter basert på erfaring fra tidligere år. Innmeldt behov var på 331.500,-.

Sekretariatet: Midler til drift av sekretariatet blir tildelt via fylkesmannen i Oppland. Innmeldt behov for 2019 er 184.000,-. I skrivende stund er tildeling av midler til dekking av driftsutgifter for sekretariatet ikke avklart.

Bestillingsdialogen:

I Bestillingsmøte 1 den 30. november 2018 ble et forslag til C-skjema for bestillingsdialogen 2019 lagt fram for styret. Skjemaet ble godkjent av styret og sekretariatet fikk fullmakt til å endre summer og eventuelt tiltak i tråd med det som ble diskutert på møtet.

I bestillingsdialogen ble det meldt inn et behov for 1.925.000,- og det ble bevilget 1.000.000,- fra Miljødirektoratet. Dette betyr at det mangler 925.000,- i forhold til innmeldt behov.

Sekretariatet har etter beste evne prøvd å fordele de tildelte midlene på de prioriterte tiltakene for 2019. Det er likevel ikke til å unngå at en del tiltak vil måtte greie seg med mindre midler enn tiltenkt i og med at vi har mottatt bare litt over 50 % av omsøkt sum.

Sekretariatet er likevel av den oppfatning at årets hovedoppgaver i bestillingsdialogen kan løses på en forsvarlig måte innenfor de tildelte rammene (se C-skjemaet i vedlegget). Vi vil også benytte oss av søknadsrundene som kommer gjennom sesongen for å eventuelt be om mer midler dersom det viser seg nødvendig. Det blir orientert nærmere om dette i styremøtet den 8. mars 2019.

Oversikt over omsøkte og tildelte midler for 2019

	Omsøkt	Tildelt
Drift av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	331.500,-	330.000,-
Drift av sekretariatet (ekskl. lønnsutgifter)	184.000,-	Ikke klart enda
Bestillingsdialogen 2019	1.925.000,-	1.000.000,-
Sum	2.440.500,-	1.330.000,-

C-skjema for bestillingsdialogen 2019

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Videreføring	Forank. i plan	Tiltak flerårig	Innmeldt behov. Kostnad u.mva	Etter godkjenning Miljødirektoratet	Merknad	Plassering av midler	Estimert ukeverk forvalter
1	Rondane NP	Stitilrettelegging Rondvassbu: Tilrettelegge godkjent sti med trapp i bratt stigningen opp fra Rondvassbu i retning mot Storrenden. Lengde 50 -100 meter. Stor slitasje og erosjon.	Ja	N	N	J	J	700 000	490 000		Forvalter	
2	Rondane NP	Flytting av sti, skilting, stitilrettelegging og revegetering m.m. i forbindelse med flytting av Gråhøgdbu på Venabygdsfjellet. Oppland fylkeskomme, nasjonalparkstyret, Ringeby kommune, fjellstyre, DNT og villreinnemnd m.fl. har satt i gang en prosess for å flytte Gråhøgdbu. Ny hytte bygges i 2019 og i den forbindelse må stinettet i Vulufjell omlegges, eventuelt deler av de gamle stiene må revegeteres.	Ja	J	N	J	N	300 000	150 000	1 bru 12 meter lengde. 2 bruer lengde 5 meter + kloppegging. Transport helikopter.	Forvalter	
3	Rondane NP m.fl.	Mulighetsstudie Mysusæter - Spranget gjennomført. Oppfølging av studien i samarbeid med Sel kommune og Oppland fylkeskommune.	Ja	J	N	J	N	130 000	50 000	Utarbeiding av landskapsplan for infopunkt på Mysusæter og Spranget.	Forvalter	
4	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av nye informasjonstavler etter ny merkevarestrategi på utvalgte steder i Rondaneregionen. Oversikt over prioriterte informasjonspunkt utarbeides av informasjonsansvarlig på forvaltningsknutepunkt Hjerkin. Det er nødvendig med nye skilt med åpningstider på vinterstengte veier i verneområdene, i tillegg til annen type skilting i forbindelse med veier i verneområdene (eks. Frydalen). I tillegg er det behov for skilt i forbindelse med parkeringsanvisning i Dørålen LVO.	Ja	N	N	J	J	350 000	190 000	Brukt 160.000,- Rest 30.000,-	Forvalter	
5	Rondane NP m. fl.	Naturveiledning i skolene. I flere år er det gjort et arbeid med å gjøre verneområdene mer kjent i skolene rundt Rondane-Dovre. Mange skoler i de 10 kommunene har deltatt. Styret har vært tydelig på at dette skal prioriteres og videreføres også framover. Tiltaket er meget positivt mottatt i skolene.	Ja	J	J	J	J	90 000	40 000		Forvalter	
6	Hemmaldalen nat	Nye klipper langs deler av våte parti på Rondanestien.	Nei	N	N	N	N	40 000	20 000		Forvalter	
7	Frydalen LVO	Skjøtselstiltak i Frydalen LVO. Videreføring fra tidligere år.	Nei	J	J	J	J	55 000	0	95.000,- er overført til Nord Fron kommune 2016 og brukes i 2019.	Forvalter	
8	Grimsdalen LVO	Skjøtselstiltak Grimsdalen LVO. Gjennomføre tiltak.	Nei	J	J	J	J	150 000	40 000		Forvalter	
9	Rondane NP m.fl.	Oppfølging av ferdsestellere m.m.	Ja	N	J	J	J	40 000	10 000		Forvalter	
10	Rondane NP m.fl.	Oppfølging FOU-prosjekt i Rondane	Ja	J	J	J	J	40 000	0		Forvalter	
11	Rondane NP m.fl.	Oppfølging villreintrekk Vulufjell - Tjønnsseterfjellet	Ja	J	J	J	J	30 000	10 000		Forvalter	
12												
							Sum 2019:	<u>1 925 000</u>				0

Tildelt: 1 000 000

Diferanse: -925 000

Prioritet	Verneområde	Tiltak	Tiltak i besøksstrategien	Avklart	Pågående	Forankr. i plan	Tiltakt flerårige	Kostnad**		Merknad	Plassering
	Rondane NP	Innspill fra Sel kommune: Otta sentrum er et knutepunkt, med mange gjennomreisende. Sentrumet bør med sin beliggenhet og nærhet til Rondane ha et informasjonspunkt. Informasjonspunktet bør i hovedsak profilere Rondane, men også de andre nasjonalparkene i området. Info på Kampen.								Avventer rapport fra informasjonsmedarbeideren på Hjerkin. Sak til styret.	
	Rondane NP	Sel kommune mener det er nødvendig med en oppgradering av parkeringsplassen på Mysusæter. Det er nødvendigt å få utført noe lignende som ble gjort på Høvringen. Parkeringsplassen på Mysusæter må få en innramming og en forskjønnning.								Avventer arbeid med tanke på oppfølging av mulighetsstudie Mysusæter - Spranget. Sak til styret.	
	Rondane NP	Stilrettelegging og/eller revegetering ved diverse startpunkt (Peer Gynt, Rondvassbu) osv. Flérlárig prosjekt som er viktig á fólge opp fordi det er registrert mye slitasje pá vegetasjonen í forbindelse med stinettet i delar av Rondane som er mye brukt. <u>Det blir utarbeidet rapport med anbefalinger frá SNO.</u>	Ja	N	N	J	J				Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Diverse vedlikehold av infopunkt og annen infrastruktur i verneområdene.	Ja	J	J	J	J	0			Lokalt SNO
	Hemmeldalen NAT	Registrering av bygningsmasse.						0			Forvalter
	Rondane NP	Pilot Rondane; Vurdering av innfallsporter jf. SNO sin rapport om Rondane sine innfallsporter, nye infopunkt, merkevare, tilrettelegging osv.	Ja	N	J	J	J			Tiltak avklares gjennom besøksstrategien. Kostnader for de enkelte prosjekt avklares fortløpende.	Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Ny bru Straumbu og eventuelt andre samarbeidstiltak på Straumbu.								Må avklares med Nasjonale turistveger, FMHE, grunneiier, DNT, kommune.	Forvalter
	Hemmeldalen NAT	Vurdering av innfallsporter i Hemmeldalen etter modell Rondane.		N	J						Forvalter
	Rondane NP	Info Kampen	Ja	J	N	J	N				Forvalter
	Rondane NP Frydalen LV	Infopunkt Kvamsjellét	Ja	N	N	J	N				Forvalter
	Grimsdalen LVO	Infotavler sykkelsti frá Follidal-Grimsdalen-Dovre.	Nei	N	N						Forvalter
	Grimsdalen lvo	Mulighetssstudie campingplass Grimsdalen.									
	Rondane NP	Info Mýsueter / Spránget / Rondvassbu	Ja	J	J	J	N				Forvalter
	Rondane NP m. fl.	Vedlikehold stier og annan infrastruktur	Ja								Forvalter
	Rondane NP m. fl.	Sykkelsti Dovre - Frydalen	Nei	N	N						Forvalter
	Rondane NP m.fl.	Infopunkt Frydalen og Rondane í Sør-Fron	Ja	N	N	J	N				Forvalter
						Fóreløpig kostnad:		0		** Kostnad má avklares når det enkelte projektet er klart.	

Arkivsaksnummer: 2019/3710-2

Saksbehandler: Stein Magne Grevrusten

Dato: 25.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	5/2019	08.03.2019

Grimsdalen landskapsvernområde - Avslag- 2019 - Oppføring av gapahuk på Pundarvangen - Organisasjonen Grimsdalen

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8. mars 2019 gitt avslag på søknad om oppføring av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune.

Avslaget er gitt med hjemmel i § 2 og § 3 punkt 1.1. i verneforskrift for Grimsdalen landskapsvernområde. Tiltaket er vurdert til å være i strid med verneformålet om ivaretagelse av villreinens trekkveier. Tiltaket er heller ikke i tråd med føringer i forvaltningsplanen.

Vedtaket er gjort med bakgrunn i verneforskrift og naturmangfoldlov. Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Uttale fra Dovre fjellstyre, datert 10. juli 2018.
- Uttale fra Oppland fylkeskommune, datert 29. oktober 2018.
- Uttale fra Villreinnemnda for Rondane og Sør-Innkletten, datert 11. januar 2019.
- Søknad fra organisasjonen Grimsdalen v/ Eivind Bjørnsgaard, datert 14. juni 2018.

Saksopplysninger

Søknaden er gjengitt nedenfor:

Organisasjonen «Grimsdalen søker om å få sette opp en gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen i Grimsdalen landskapsvernområde.

Formålet med gapahuken er å gi et tilbud om ly og rasteplass til de som ferdes langs Grimsdalsvegen med sykkel eller bil. Siden sykkelturen gjennom Grimsdalen og den lange sykkelturen rundt Hjerkin-Folldal-Grimsdalen-Dovre-Dombås-Hjerkin ble etablert og markedsført, er det svært mange syklende i Grimsdalen. For dem vil dette være et positivt tilbud som ytterligere kan gjøre denne turen attraktiv. Det er også et ønske om å ha et fast opplegg som er overbygd og tåler både regn og vindbyger når den årlige Pundarvang-martnan arrangeres. Gapahuken er tenkt brukt som en enkel scene for de som skal opptre enten det er musikk eller lede arrangementet.

Øverst i Bergsgrende i Dovre ikke langt fra Grimsdalsvegen er det bygd to gapahuker som er ganske like i utforming og størrelse. Vi tenker disse gapahukene brukt som utgangspunkt for utformingen på den gapahuken vi ønsker å bygge i Grimsdalen.

Gapahuken er tenkt å settes opp omtrent midt i Pundarvangenområdet opp mot bjørkeskogen i svakt skrånende terreng litt opp fra vegen og nedre deler av sletta. Størrelse vil være 5x2,5 m i grunnflate med pulttak med fremre høyde ca. 2 m og innerste høyde ca. 1,4m. Gapahuken vil ha jordgolv og torvtak. I framkant av gapahuken vil det være flyttbare gjerdelemmer for å stenge gapahuken for beitedyr når den ikke er i bruk. Det vil være nødvendig med en enkel planering av terrenget akkurat der gapahuken skal plasseres.

Fra før er det satt opp en enkel utedo i området. Denne har Dovre fjellstyre ansvar for. For å hindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk, er det naturlig også å sette opp et enkelt søppelstativ ved utedoen. Dette forhindrer at doen brukes til vanlig søppel og vil være et tiltak for å forhindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk. Dovrefjellstyre har sagt seg villig til også å ta hånd om søppelet på Pundarvangen i forbindelse med fjellstyrets regelmessige turer i sesongen for å sikre orden og renhold på fjellcampingplassene og andre rasteområder i Grimsdalen.

Styret for «Grimsdalen» ber om tillatelse til å sette opp denne gapahuken, ev. en forhåndsgodkjenning av tiltaket, slik at vi vet om det er aktuelt å gå videre med planene. I neste omgang vil det da fremmes en detaljert søknad etter plan- og bygningsloven og ev. andre lovverk. Vi må da få vite hva som kreves og forutsettes av en endelig formell søknad,

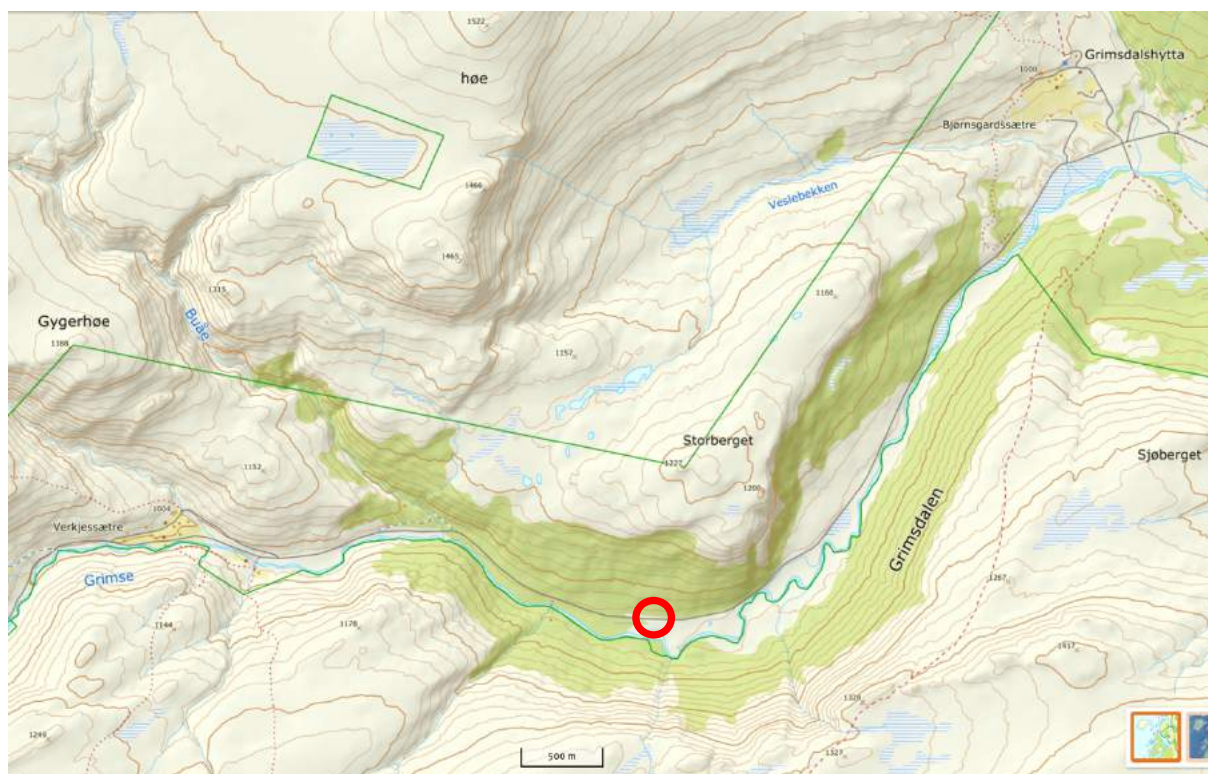
Vi håper på positiv behandling av søknaden.

I følge søknaden er dette eksempel på utforming av den planlagte gapahuken på Pundarvangen.

I følge søknaden er dette eksempel på utforming av den planlagte gapahuken på Pundarvangen.

Plassering av gapahuken på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde.

Flybilde viser omtrentlig plassering.

Nedenfor følger en kort oppsummering av uttalene fra de ulike aktørene. Uttalene i sin helhet ligger vedlagt.

Uttale Dovre fjellstyre:

Dovre fjellstyre skal uttale seg i saken jfr. fjelloven § 12 Grunndisponering. Dovre fjellstyre har ingen innvendinger til det omsøkte tiltaket, men vil presisere at fjellstyre ikke kan ta ansvar for fremtidig vedlikehold av gapahuken. Det forutsetter også at alle parter i saken godkjenner tiltaket.

Uttale Oppland fylkeskommune:

Med bakgrunn i det ovenstående er potensialet for nyregistreringer av kulturminner på Pundervangen vurdert som høyt. Vi vil ikke motsette oss en oppføring av den omsøkte gapahuken, men vi har behov for å gjennomføre kulturminneregistreringer/arknologiske overvåkingsundersøkelser før tiltaket iverksettes. Vi bemerker at med tiltak menes også eventuelle grunnarbeider i forkant av oppføringen av selve gapahuken.

For best å ivareta kulturlandskapshensynet bør gapahuken i størst mulig grad harmonere med omgivelsene rundt. Videre må farge- og materialvalg innordne seg landskapet og vegetasjonen rundt.

Uttale Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten:

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvengen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvengen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,
- ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Innenfor Grimsdalen landskapsvernområde er inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter i utgangspunktet forbudt jf. verneforskriftens § 3 pkt. 1.1. I verneforskriften er det bl.a. forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg m.m. Det er ikke hjemmel i verneforskriften for det omsøkte tiltaket og søknaden må derfor behandles etter § 48 i naturmangfoldloven om dispensasjon fra et vernevedtak.

Forvaltningsplan

Søknad om oppføring av gapahuk i Grimsdalen landskapsvernområde må behandles som et nybygg. Forvaltningsplanen sier at nybygg vil bli vurdert strengt og må behandles som en dispensasjon etter § 4 (nå § 48 i naturmangfoldloven), med unntak av formål som nevnes spesielt. I følge forvaltningsplanen vil det kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for eksempel for å dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Ved nærhet til spesielle forhold/verdier som snaufjell, vassdrag, sårbart plante/dyreliv skal søknaden vurderes strengt.

Naturmangfoldloven

Verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde hjemler ikke den omsøkte tiltaket og dette må derfor behandles etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra vernevedtak. Naturmangfoldlovens § 48 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene i verneområder dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det er i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene som omfattes av denne bestemmelsen.

Søknaden må også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jamfør § 7.

Vurdering

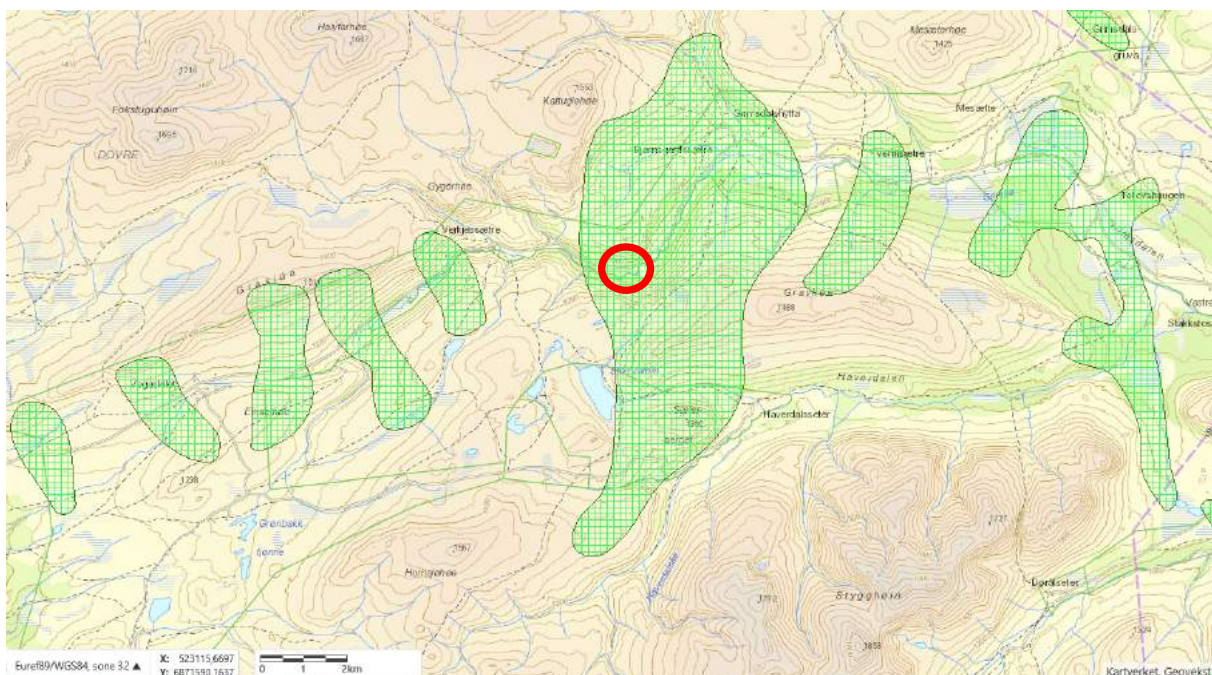
Grimsdalen sine store verdier som natur- og kulturmiljø er knyttet blant annet til langvarig beite- og seterbruk. Verdifull seterbebyggelse og kulturmiljø kombinert med store arealer med artsrike utmarksbeiter, kalkrik berggrunn og et uvanlig tørt og kontinentalt klima, gir dalen stor nasjonal og internasjonal verdi som kulturlandskap. Hele Grimsdalen landskapsvernområde regnes som seter-/kulturlandskapsområde med unntak av bygninger på Vegaskillet. Bevaring av det særegne seterlandskapet med seterbebyggelse, beite og slåttemark er en sentral utfordring i landskapsvernområdene. Her er bebyggelsen i seg selv en del av verneverdien. Grimsdalen inngår i nasjonalt viktige kulturlandskapsområder, og bygningsmassen utgjør her viktige elementer i kulturlandskapet.

Behov tilknyttet fritidsbruk vil vurderes strengere enn behov tilknyttet landbruk. Omsøkt tiltak blir i denne sammenhengen regnet som et tilretteleggingstiltak for friluftsliv og fritidsbruk. Utover estetiske og kulturhistoriske hensyn vil tiltak knyttet til fritidsbruk bli vurdert ut fra den effekt det kan ha på ferdsele inn i områder som er viktige for villrein.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sørnkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området.

Områdene nord for Grimsdalsveien i Dovre nasjonalpark er viktige både som beite- og kalvingsområder og det er av stor funksjonell betydning at villreinen fortsatt kan trekke over Grimsdalsveien. Reinens kryssninger av Grimsdalsveien foregår i områder der det i hovedsak kun er biltrafikk. Turisttrafikken er desidert størst med utgangspunkt i Grimsdalshytta, og der har kryssingsfrekvensen for rein vært lavest.

Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringene viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Data viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs. reinen viser stor arealunnnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av veien og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestanden av villrein i Rondane Nord (§ 8).

Grønne felt viser trekkveier over Grimsdalen. Rød sirkel viser gapahukens plassering.

Omsøkt gapahuk er tenkt plassert på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde. Sekretariatet har stor forståelse for at det kan være ønskelig å etablere en gapahuk i dette området som et tilbud til forbipasserende. I følge søknaden er formålet med gapahuken å gi et tilbud om ly og rasteplass til de som ferdes langs Grimsdalsveien med sykkel eller bil. Gapahuken er også tenkt brukt som en enkel scene for de som skal opptre under markedsdagen som arrangeres her i begynnelsen av august hvert år. Ifølge opplysningene fra Oppland fylkeskommune skal Pundarvangen ha vært en gammel markeds plass hvor folk fra Vestlandet, Lesja, Dovre og Østerdalsbygdene samlet seg for å utveksle varer og drive handel ved jonsok tider hvert år. Plassen skal ha vært i bruk fram til 1700-tallet. En hustuft på stedet er datert til 1400-1450 e.Kr og i nærområdet er det også gjort funn av en pilspiss fra jernalder/middelalder. Med bakgrunn i momentene ovenfor er potensialet for nyregistreringer av kulturminner på Pundarvangen vurdert som høyt. Dette i seg selv tilsier at det er betenkelig med etablering av en slik bygning på et slikt sted når kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart jf. verneformålet.

Pundarvangen ligger mellom Storberget og Storrvatnet og dette er et av kryssningspunktene som villreinen bruker i barmarksperioden når veien gjennom Grimsdalen er åpen (se kart ovenfor).

Sekretariatet mener at etablering av nye bygninger i villreinens trekkorridorer som innebærer at folks oppholdstid øker er uheldig og vil kunne forringe villreinens mulighet til å krysse dalen. Dersom det er nødvendig å tilrettelegge med slike gapahuker langs Grimsdalen bør dette gjøres i forbindelse med områder der det allerede er bebyggelse fra før, slik at man ikke bygger ut nye områder som er viktige trekkveier for villreinen. Fra Pundarvangen er det eksempelvis bare 4,4 km østover til Grimsdalshytta/Barthbua hvor det er god tilrettelegging for forbipasserende med tilbud om både matservering, overnatting, camping og mulighet for rast. Fra Pundarvangen er det også 3 km til Verkjessetra som er nærmeste bebygde sæterområde i vest.

Det blir vurdert at etablering av en slik installasjon for å få tak over hodet på en artist eller en som leder arrangementet på en markedsdag i august ikke bør tillegges stor vekt. Dette bør kunne løses på en annen måte, eksempelvis med et flyttbart telt, slik som har vært tilfellet hittil, som kan stå oppe bare på selve markedsdagen.

Det kan også nevnes at det i 2018 ble gjennomført en befaring i Grimsdalen som hadde til hensikt å finne plass til en slipp- og sankekve for storfe. På befaringen deltok bl.a. sekretariatet for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, Organisasjonen Grimsdalen og Dovre fjellstyret. Det ble sett på et område rett sør for veien ved Pundarvangen, men dette ble skrinlagt fordi dette var vurdert som en viktig trekkorridor for villreinen mellom områdene nord og sør for Grimsdalen. Slipp- og sankekvea ble derfor flyttet til et egnet område sør for Grimsdalshytta der det allerede er bebygde områder fra før.

Søknad om oppføring av gapahuk i Grimsdalen landskapsvernområde må behandles som et nybygg, og ordlyden i forvaltningsplanen tilsier at dette skal vurderes strengt. Det vil kun være aktuelt med nybygg i form av små uthus for å eksempelvis dekke behovet for utedo, vedskjul eller lignende. Omsøk tiltak er ikke i tråd med dette og tiltaket er heller ikke knyttet opp til landbruksmessige behov.

Ved nærhet til spesielle forhold/verdier som snaufjell, vassdrag, sårbart plante/dyreliv skal søknad om byggetiltak også vurderes strengt. Et av verneformålene med Grimsdalen landskapsvernområde er å *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen*. En av de store utfordringene for villreinstammen i Rondaneregionen er fragmentering av leveområdene. Naturmangfoldlovens § 10 om samlet belastning skal blant annet forhindre en gradvis forringelse av arters leveområder og trekkveier der inngrepene skjer bit for bit, gjerne over tid, inntil den samlede belastningen er så stor at for eksempel leveområder/trekkveier kan gå tapt. Summen av tiltak og inngrep i villreinens leveområde i Rondaneregionen er allerede stor, og skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv. Å bevare gjenværende trekkveier mest mulig intakt, for å unngå ytterligere fragmentering, er derfor en av de viktigste oppgavene i Rondane i dag. Med bakgrunn i områdets funksjon som trekkvei blir det vurdert at omsøkt tiltak vil kunne påvirke verneformålet i Grimsdalen landskapsvernområde på en negativ måte.

Med bakgrunn i vurderingene ovenfor mener sekretariatet at føre-var-prinsippet må tas i bruk i saken, og søknaden om bygging av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Villreinnemnda for Rondane og Sølknkletten

PROTOKOLL FRA MØTE 1/2019 - Arbeidsutvalget – telefonmøte 11.01.2018

Deltakere: Jørund Båttstad, Torstein Storaas, Anne K. Tina Lyslo (sak 2019/1), Arne Vadet (skriftlige innspill sak 2019/2 og 2918/3), Solvår Brustad Lilleeng (sak 2019/3), Marit Vorkinn (sekretær)

SAKER:	
2019/1	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG, FRYDALEN
2019/2	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN
2019/3	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING - GRIMSDALEN

2019/2 RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om oppføring av gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen landskapsvernområde i Dovre kommune, og ber om uttale fra Villreinnemnda.

Søker er organisasjonen «Grimsdalen», og gapahuken er i søknaden beskrevet som et tiltak for allmennheten som ly- og rasteplass. Det vises blant annet til de mange syklende i området. I tillegg ønskes gapahuken å benyttes i forbindelse med Pundarvang-martnan.

Gapahuken er planlagt oppsatt midt i Pundarvangenområdet opp mot bjørkeskogen i svakt skrånende terreng litt opp fra vegen og nedre deler av sletta. Størrelse vil være 5x2,5 m i grunnflate med pulttak med fremre høyde ca. 2 m og innerste høyde ca. 1,4m. Gapahuken vil ha jordgolv og torvtak. Fra før er det satt opp en enkel utedo i området. For å hindre forsøpling av området når det etableres en gapahuk, er det ønskelig å sette opp et enkelt søppelstativ ved utedoen.

Figur 3. Bilder av gapahuk med størrelse og utforming slik den er planlagt bygd på Pundarvangen.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

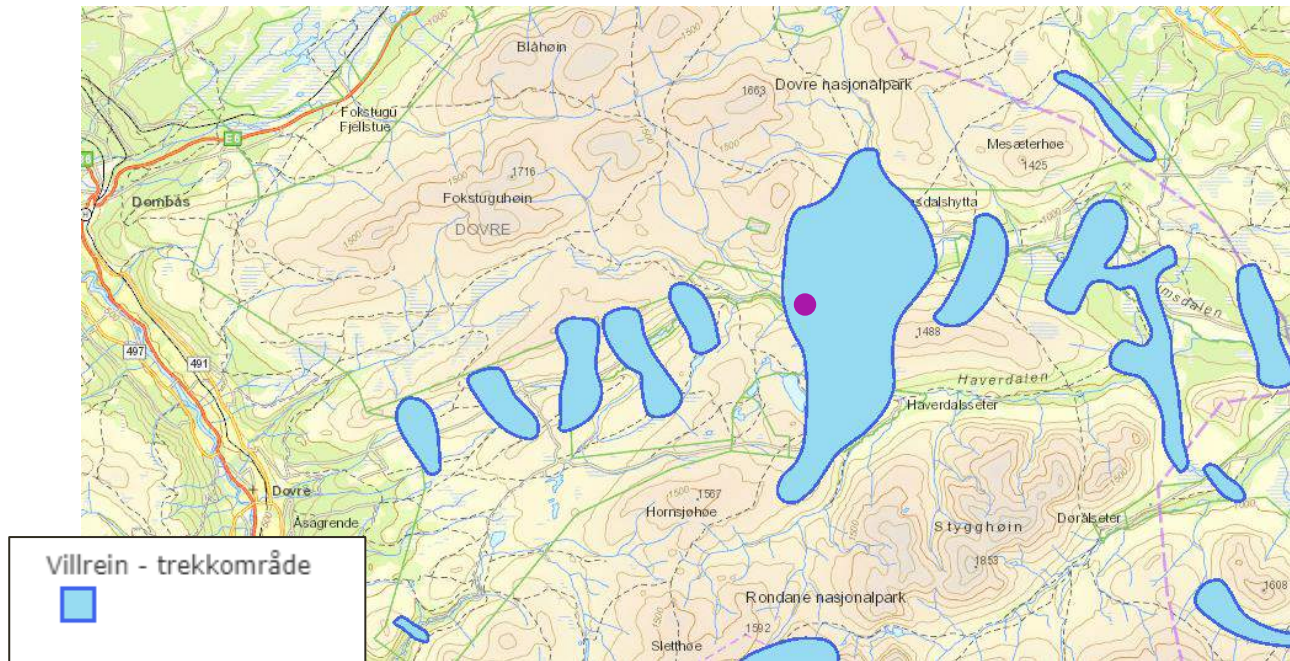
Gapahukens plassering er innenfor nasjonalt villreinområde i regionalplanen. Retningslinjene her sier bl.a. at «Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området. Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås».

Figur 4. Rød/gul prikk angir plassering av gapahuk

Villreinens arealbruk

Som grunnlag for regionalplan Rondane-Sølnkletten ble det utarbeidet en rapport om kunnskapsstatus og leveområde (NINA Rapport 339). Denne viser at gapahukens plassering er innenfor et trekkområde for villreinen.

Figur 5. Kilde: Villreinens leveområder. NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde». Lilla prikk angir plassering for gapahuken.

Norsk institutt for naturforskning har hatt et stort forskningsprosjekt om villrein og ferdsel i Rondane siden 2009. Resultatene fra 2009 til 2014 er oppsummert i NINA Rapport 1013 (Strand, et. al. 2014. Villrein og ferdsel i Rondane. Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014. Her er Grimsdalsvegen utpekt som ett av elleve fokusområder, definert som områder som er av spesiell betydning for villreinen, eller hvor det er konflikter mellom villrein og samfunn. I rapporten skriver NINA bl.a. at «Områdene nord for Grimsdalsvegen i Dovre nasjonalpark er viktige både som beite- og kalvingsområde og det er av stor funksjonell betydning at villreinen fortsatt kan trekke over Grimsdalsvegen.

Reinens kryssninger av Grimsdalsvegen foregår i områder der det i hovedsak er biltrafikk....Turisttrafikken er desidert størst med utgangspunkt i Grimsdalshytta, og der har kryssningsfrekvensen for rein vært lavest.....

Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringene viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs veien/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs. reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av veien og ferdsel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestanden i Rondane Nord.....

Vi foreslår at det etableres et fokusområde i Grimsdalen som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk.».

VURDERING

Regionalplanens retningslinjer frarår nye tekniske inngrep i nasjonalt villreinområde. Tiltaket det her søkes om er lite og det er plassert nær Grimsdalsvegen, som har relativt mye trafikk sommerstid (6.960 solgte bombilletter sommersesongen 2016 + trafikk fra årskortinnehavere).

Det er imidlertid lite heldig med nye tiltak som kan føre til økt menneskelig tilstedeværelse i villreinens trekkområder. En gapahuk med benker og tak, i tillegg til søppelkasse og eksisterende utedo, vil innby til at flere stopper. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig. Nedenfor Grimsdalshytta (ca. 4.5 km lenger øst, målt på frihånd ut fra kart) er det allerede tilrettelagt med en fjellcamp, en åpen bu (Barthbua) og en større utedo. For syklist og bilister gjennom Grimsdalen bør denne tilretteleggingen være tilstrekkelig.

Når det gjelder bruken under Pundervang-martna, med mange besøkende, vil en gapahuk av denne typen ikke ha noen betydning for villreinen, men være positiv for arrangørene. Spørsmålet er imidlertid om det etter hvert vil komme flere søknader om tiltak for å tilrettelegge plassen enda mer for den årlige martna'n.

Områdene nord-vest i Rondane er sannsynligvis av de områdene som har minst ferdsel i Rondane nord. Men også her er det en utvikling med ønsker om mer tilrettelegging/bruk. Det arbeides med planer om å ruste opp gamle kongeveg fra Dovre til Fokstua, det ønskes utplassert en rekke turposter i området (jfr. sak 2018/43) og det er nå søkt om prøveboring etter mineraler øst i Grimsdalen (se sak 3/2019). Det meste av tiltakene ligger innenfor nasjonalt villreinområde. Når hver enkelt sak vurderes for seg, er det vanskelig å peke på at tiltakene isolert sett har negative konsekvenser for villreinen. Det er imidlertid ingen gitt å kunne forutsi når den samla belastningen blir for stor for villreinen. Her er det viktig at nasjonalparkstyret har en føre-var-holdning, og ser de ulike søknadene i sammenheng. NINAs forslag om å etablere et fokusområde i Grimsdalen som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk bør følges opp.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvangen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvangen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

STYRETS BEHANDLING

Det var innkommet en skriftlig merknad fra et styremedlem som ikke deltok på AU-møtet om at den foreslåtte ordningen med at gapahuken skulle være stengt utenom martna'n på Pundarvangen ville bli vanskelig å praktisere, og at nemnda enten burde avvise søknaden eller åpne for bruk som omsøkt.

Arne Vadet meldte avbud til møtet pga. telefonproblemer, men sendte skriftlige innspill rett før møtet. Disse ble referert under møtet. Arne Vadet mente at gapahuken var uproblematisk i forhold til villreininteressene.

Leder og nestleder viste til tilretteleggingen som er gjennomført ved Barthbua, og støttet forslaget til vedtak.

VEDTAK

Villreinnemnda frarår i utgangspunktet at det etableres nye tiltak i et trekkområde for villreinen. En gapahuk på Pundarvangen kan imidlertid aksepteres dersom det settes vilkår om at gapahuken stenges for bruk utenom martna'n på Pundarvangen. Nemnda mener at syklisters og bilisters behov for rasteplass/ly er dekket gjennom de tiltakene som er gjennomført ved «Barthbua» litt lenger øst i Grimsdalen. For villreinen vil det være en fordel at tilretteleggingen i Grimsdalen blir konsentrert til så få steder som mulig.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Organisasjonen «Grimsdalen»
v/Eivind Bjørnsgaard

Nasjonalparkstyret for Dovre og Rondane nasjonalparker
Statskog
Dovre kommune.

Dombås 10.07.2018

Søknad om å få sette opp gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen LVO.

Organisasjonen «Grimsdalen» har i brev av den 14.06.2018 søkt om å få oppføre en gapahuk på Pundarvangen i Grimsdalen LVO, Dovre kommune.

Formålet, plasseringa og utforminga er skissert i søknaden.

Dovre fjellstyre skal uttale seg i saken jfr. fjelloven § 12 Grunndisponering.

Dovre fjellstyre har ingen innvendinger til det omsøkte tiltaket, men vil presisere at fjellstyre ikke kan ta ansvar for fremtidig vedlikehold av gapahuken.

Det forutsetter også at alle parter i saken godkjenner tiltaket.

Asgeir Myhrmoen
Saksbeh.

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre
Postboks 987
2626 LILLEHAMMER

Vår ref.: 201613529-18
Deres ref.: 2018/3714-4 432.2

Lillehammer, 29. oktober 2018

Grimsdalen landskapsvernområde, Dovre kommune - Uttalelse til søknad om bygging av gapahuk på Pundervangen - forholdet til kulturminner

Vi viser til oversendelse fra Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre den 17.08.2018, med søknad om oppføring av gapahuk på Pundervangen i Grimsdalen. Vi beklager at vårt svar kommer seint.

Forholdet til kulturminner

Ifølge tradisjonen skal Pundervangen ha vært en gammel markeds plass hvor folk fra Vestlandet, Lesja, Dovre og Østerdalsbygdene samlet seg for å utveksle varer og drive handel ved jonsoktider hvert år (jf. Ivar Kleivens «Gamal bondekultur i Gudbrandsdalen» fra 1923). Markeds plassen skal ha vært i bruk til innpå 1700-tallet, før den ble flyttet ned i Dovrebygda. Hvor langt tilbake i tid bruken går, er usikkert. På Pundervangen er det registrert en hustuft som trolig kan dateres til seinmiddelalder. Et kullsjikt i tufta er radiologisk datert til 1400-1450 e.Kr. Om og eventuelt i hvilket omfang tufta kan relateres til markeds plassen er imidlertid usikkert. Det såkalte DYLAN-prosjektet har imidlertid påvist tidlig bosetning i Grimsdalen, og det må derfor antas at bruken av Pundervangen som markeds plass kan gå langt tilbake i tid. På sørsiden av Grimsdalsvegen er det videre gjort et funn av en pilspiss fra jernalder/middelalder.

Med bakgrunn i det ovenstående er potensialet for nyregistreringer av kulturminner på Pundervangen vurdert som høyt. Vi vil ikke motsette oss en oppføring av den omsøkte gapahuken, men vi har behov for å gjennomføre kulturminneregistreringer/arknologiske overvåkingsundersøkelser før tiltaket iverksettes. Vi bemerker at med tiltak menes også eventuelle grunnarbeider i forkant av oppføringen av selve gapahuken.

Vi ber om at fylkeskommunen kontaktes i god tid før tiltaket planlegges iverksatt slik at omfang og gjennomføring av kulturminneregistreringer/overvåkingsundersøkelser kan avklares. Vi gjør oppmerksom på at denne type undersøkelser normalt kun lar seg gjennomføre i barmarksesongen.

Postadresse:
Postboks 988

2626 LILLEHAMMER
Org. nr: 961382335

Besøksadresse:
Kirkegt. 76, Lillehammer

Bankkonto: 2000 09 50018
E-post: postmottak@oppland.org

Saksbehandler:
Eli Hauge Lirhus
Øystein Rønning Andersen
Telefon: +47 61 28 90 00
E-post: Oystein.R.Andersen@oppland.org

Forholdet til kulturlandskap

Pundervangen ligger innenfor det nasjonalt viktige kulturlandskapsområdet i Grimsdalen. For best å ivareta kulturlandskapshensynet bør gapahuken i størst mulig grad harmonere med omgivelsene rundt. Det betyr at dersom det er behov for oppgrusing, så bør dette reduseres til et minimum. Naturgrus bør benyttes. Videre må farge- og materialvalg innordne seg landskapet og vegetasjonen rundt.

Ta gjerne kontakt dersom dere har ytterligere spørsmål vedrørende forholdet til kulturminner.

Med hilsen

Kristin Loe Kjelstad
Fylkeskonservator

Øystein Rønning Andersen
Arkeolog/konservator

Brevet er iht. interne rutiner godkjent og sendes ut uten underskrift.

Kopi til: Organisasjonen "Grimsdalen", Eivind Bjørnsgaard
DOVRE KOMMUNE, Kongsvegen 4, 2662 DOVRE
DOVRE FJELLSTYRE, Kirkevegen 5, 2660 DOMBÅS

Arkivsaksnummer: 2019/6496-2

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 26.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	6/2019	08.03.2019

Sak - Myldingi naturreservat og Rondane nasjonalpark - kjøring på vegen mellom Gammelsetra-Bjørnhollia ved sausanking – Kampen og Mysuseter beitelag

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8.mars 2019 gjort følgende vedtak:

Kampen-Mysuseter beitelag får hjemmel i naturmangfoldlova, § 48, 1.ledd, dispensasjon fra motorferdselsforbudet i Myldingi naturreservat for nødvendig kjøring etter bilvegen fra Gammelgarden inn til Bjørnhollia i forbindelse med tilsyn og sanking av sau i området Musvoldalen og Illmandalen. Dispensasjon innvilges også for den innerste del av vegen som går i Rondane nasjonalpark

Følgende vilkår gjelder for dispensasjonen:

- Dispensasjonen gjelder for inntil 3 turer med 1 kjørtøy årlig i forbindelse med sanking om høsten i årene 2019- 2022. Kjøringa skal skje i perioden 1.september – 1.oktober.
- Statens naturoppsyn Rondane skal i forkant av transportene ha melding om når kjøring i forbindelse med sanking skal skje(Finn Bjormyr - mob. 481 13 674, e-post finn.bjormyr@miljodir.no). Det varsles også SNO ved behov for uttransport av skadde/syke dyr.
- Transporten skal begrenses til det som er strengt nødvendig.
- Vedlagt kjørebok skal fylles ut og medbringes sammen med tillatelse ved kjøring. Kopi av kjørebok skal sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre etter avslutta sanking, og senest innen 1.desember hvert år. Sendes til fminpostt@fylkesmannen.no eller Rondane-Dovre nasjonalparkstyre v/ Fylkesmannen i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer.

Det gjøres oppmerksom på at det er innført brukerbetaling på vegen mellom Gammelsetra og Bjørnhollia. Den norske turistforening Oslo og omegn (DNT OO) administrer denne og må kontaktes for å lage avtale om bruken av vegen.

Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmanfoldloven og verneforskrift. Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Vedlegg:

1 Kjørebok Kampen og Mysuseter beitelag 2019-2022

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad fra Leif Ola Rønningen og Solveig Nymoen datert 18.10.2018 (vedlagt)
- Vedtak i nasjonalparkstyret 27.juni 2018

Saksopplysninger

Sakens historie

Kampen-Mysuseter beitelag har beiteområder blant annet i Illmanndalen og Musvoldalen. To ganger i 2017 ble det gitt dispensasjon til å kjøre på vegen fra Gammelsetra til Bjørnhollia for å hente sau som hadde kommet på avveie. I april 2018 søkte Kampen-Mysuseter om tillatelse til kjøring til Rondvassbu og Bjørnhollia ved ekstraordinære behov i forbindelse med tilsyn og sanking. Ekstraordinære behov ble preisert å være ved mistanke om skader av rovdyr eller hund, eller ved sanking av dyr som har kommet på avveie, slik at det blir for krevende å sanke ved å gå tur retur til fots. I styremøte den 27.juni 2018 gav nasjonalparkstyret avslag på denne søknaden, og viste til at tillatelse til slik kjøring måtte skje ved en forskriftsendring. Sekretariatet ble kontaktet av beitelaget i august 2018 da behov for å kjøre i forbindelse med ordinær sanking igjen ble et behov. Sekretariatet viste til vedtaket fra nasjonalparkstyret som sekretariatet ikke har anledning til å se bort fra.

Søknadens innhold

I oktober mottar Rondane-Dovre nasjonalparkstyre en søknad fra Kampen-Mysuseter beitelag ved Solveig Nymoen og Leif Ola Rønningen. De ønsker at styret igjen tar opp saken for prinsipiell vurdering og ber om en rausere tolkning av dispensasjonshjemmelen. Det vises til at det er i september under den ordinære sankinga de har behov for å kjøre på veien, og det sø

kes om inntil 3 turer hver høst.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Omsøkte kjøring vil foregå i Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat.

Formålet med opprettelsen av Rondane nasjonalpark er å:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde,*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold,*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane,*
- *sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereliggende bjørke- og barskog,*
- *bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster,*
- *ta vare på verdifulle kulturminner.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I verneforskriftens § 3 punkt 6.1. om motorferdsel i Rondane nasjonalpark står det:
Motorisert ferdsel til lands og til vanns, herunder bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken, er forbudt.

I verneforskriftens § 3 punkt 6.2, bokstav b står det at *bestemmelsene i 6.1. er ikke til hinder for: Nødvendig uttransport av sjuke/skadde bufe når det er gitt melding til forvaltningsmyndigheten.*

Formålet med fredningen av Myldingi naturreservat er:

- å bevare et særpreget landskap der kvartærgeologiske formelementer utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

I verneforskriftens § 3 punkt 2 står det: «*Motorisert ferdsel er forbudt*».

Det er i verneforskriften hjemlet noen unntak fra dette forbudet. I § 4 punkt 4 står det blant annet at:

«*Bestemmelsen i § 3 er ikke til hinder for: Motorisert ferdsel langs veien fra Gammelgarden til Bjørnholla for*

- *drift av Bjørnholla turisthytte*
- *transport/atkomst til hytter og setre for hytte- og setereiere*
- *grunneiere*
- *Den motoriserte ferdsel som er nødvendig for utøvelse av skogskjøtsel og hogst, for utkjøring av lovlig felt elg og for utkjøring av lav til videreforedling dersom dette ikke medfører varige spor i undergrunnen»*

Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndighetene legger til grunn at veger vist på kartvedlegg 21 er å regne som bilveger i de store verneområdene i Rondane og disse har egne bestemmelser i verneforskriftene. Det fremkommer også andre traseer som er nevnt spesielt i verneforskriftene og som ikke er åpne for allmenn motorferdsel. Dette gjelder bilvegene til Rondvassbu og Bjørnhollia, kjøresporet til Peer-Gynt hytta, traktorveg mellom Haverdalsvegen og Ivarslåe, kjørespor mellom Elgvassligrenda og Elgevatnet og traktorveg mellom Hovdagrenda og Grimsdalsgruva.

Forvaltningsplanen omtaler også at vegen til Bjørnhollia går gjennom Rondane nasjonalpark: *«I vernebestemmelsen for Rondane nasjonalpark er det ingen bestemmelse for kjøring til Bjørnhollia i forbindelse med drift av turisthytta, noe som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til når det gjelder Rondvassbu og Peer-Gynt hytta sommerstid. Selv om hoveddelen av vegen mellom Gammelgården og Bjørnhollia går i Myldingi naturreservat, går vegen også gjennom Rondane nasjonalpark flere hundre meter. Det er derfor gitt dispensasjon etter den generelle unntaksbestemmelsen (§ 4) for kjøring i forbindelse med drift av Bjørnhollia turisthytte innenfor Rondane nasjonalpark, etter søknad i tråd med forskriften for Myldingi naturreservat*

Til Bjørnhollia, Rondvassbu og Peer-Gynt hytta er det veg/trase, der hyttebetjeningen/ eierne må søke om dispensasjon for kjøring av varer, materiale og personell. I forskriftens § 6.3. g er ikke Bjørnhollia nevnt til tross for at vegen går inne i Rondane nasjonalpark flere hundre meter. Bjørnhollia burde derfor tilføyes under § 6.3.g i verneforskriften for Rondane nasjonalpark.»

Naturmangfoldloven

Verneforskriftene har ikke noe spesifisert unntak for kjøring på veien i forbindelse med sanking av beitedyr og dette må derfor behandles etter naturmangfoldlovens (NML) § 48 om dispensasjon fra vernevedtak.

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Begge vilkårene i bestemmelsens første ledd må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne gis. Selv om vilkårene er oppfylt har en ikke krav på dispensasjon. I en eventuell dispensasjon etter første ledd skal begrunnelsen for vedtaket vise hvordan forvaltningsmyndigheten har vurdert virkningene som dispensasjonen kan få for verneverdiene, og hvilken vekt det er lagt på dette.

Søknaden må også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jamfør § 7.

Vurdering

Verneforskriftene for Rondane nasjonalpark og Myldingi naturreservat har ingen unntakshjemler som åpner for å tillate kjøring på veger knyttet til landbruksnæringas tilsynsplikt med beitedyr eller sanking av beitedyr fra utmarksbeite. Søker ønsker å kunne kjøre inn på veien til Bjørnhollia i forbindelse med sanking om høsten, det er søkt om inntil 3 turer hovedsakelig i september for perioden beitelagets medlemmer har beitedyr i Illmanndalen og/eller Musvoldalen.

Når det av nml § 48 fremgår at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket *bør* tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet. Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høyt.

I vurderingen skal det som et av flere momenter tas hensyn til presedenseffekten av en dispensasjon, dvs. at denne skaper en forventning om dispensasjon til næringsmessig kjøring også for andre i verneområdene. Isolert sett vurderes at omsøkt kjøring på vegen til Bjørnholla ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, da det pr i dag allerede er en del kjøring på denne vegen. Kjøring på vegen til Bjørnhollia er vurdert å ikke stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig. Det har imidlertid vært en meget streng dispensasjonspraksis for turer ut over dette. Nasjonalparkstyret gav 27.juni 2018 avslag på en flerårig dispensasjon på vegen til Bjørnhollia, og vurderte at en slik løsning krevde forskriftsendring.

I etterkant av saken som var oppe i styret den 27. juni har sekretariatet tatt en henvendelse til Miljødirektoratet for å få klarhet i hvordan en best går frem for å få endret forskriftene slik at også landbruksnæringa kan bli hensyntatt i forhold til de beskrevne behovene.

Tilbakemeldingen var at direktoratet helt klart ser at det er uheldig å bruke nml § 48 på en slik type tiltak, og at det beste hadde vært en spesifikk dispensasjonshjemmel i forskriften.

De vurderer videre at det likevel er best å vente med denne type forskriftsendringer til det må gjøres andre og mer omfattende endringer i forskriftene. På denne bakgrunn legges det til grunn at en kan akseptere at det gis noen flerårige dispensasjoner etter § 48 så lenge dette er en klart avgrenset gruppe søkere/beitelag som har et legitimt og næringsmessig behov for å kjøre på veien.

Kunnskapen om verneverdiene i området er god, og det er aksept for en del ferdsel etter vegen i barmarkssesongen. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølnekletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8).

Anledning til kjøring på vegen som en del av utøvelse av næringa vil utvide rammene som er gitt i vernevedtaket. Gitt at overordnet myndighet ikke anser en forskriftsendring å være hensiktsmessig uten at det er mer omfattende endringer som skal gjøres synes det likevel som om en flerårig dispensasjon vil være den beste løsningen. At den omsøkte kjøringen vil kunne lette og effektivisere tilsyn og sanking bestrides ikke og det er også detaljert beskrevet fra søkerenes side. Krav om effektivisering er også i landbruksnæringa et tema og mange gårdbrukere har annet arbeid ved siden av. Tidsbruken kan bli derfor være en viktig faktor. Det er dyreeiernes ansvar å sørge for god dyrevelferd, blant annet ved tilsyn av dyra på utmarksbeite og nedsanking av dyra fra utmarksbeite om høsten. At kjøring inn til Bjørnholilla vil gjøre sanking lettere og mindre tidkrevende er åpenbart. Det vises til at det også tidligere har vært beitedyr i Musvoldalen uten at den situasjonen som nå beskrives av Kampen-Mysusetar beitelag har vært løftet frem for forvaltningen Etter sekretariates erfaring er det først de siste 2-3 årene det har kommet søknader som synliggjør et slikt behov. Det må likevel kunne sies at beitelagets medlemmer som har sau i området har et legitimt og næringsmessig behov for å kunne bruke veien i forbindelse med sanking.

Sekretariatet har ikke vært i kontakt med den enkelte kommune, men ut fra beitelagskart og grenser gitt her i NIBIOs kartløsning Kilden, er det de 4 nevnte laga som har tilknytning til dette området. 3 av disse har tidligere fått dispensasjon fra nasjonalparkstyret til å hente sau/sanke sau ved å kjøre på veien inn til Bjørnholilla

- Kampen-Mysusetar beitelag
- Østkjølen -Vuludalen beitelag
- Kvam- Sødorp hestavslag
- Ramshytta gjeterlag

Med utgangspunkt i dette vil det være en relativt begrenset gruppe som vil måtte gis de samme vurderinger som gjøres i denne saken. Andre næringer som har behov for motorisert ferdsel på vegen fra Gammelgarden til Bjørnholilla vil måtte vurderes særskilt. Når det gjelder kjøring på vegen inn til Rondavassbu er dette ikke en del av foreliggende søknad. På denne strekningen er det også forhold som er knyttet til verneformål og verneverdier som gjør seg gjeldende og som gjør at vurderingene er anderledes.

I søknaden beskrives at det ikke er ønskelig å kjøre inn til Bjørnholilla senhøstes når det er utrygt for snø, glatt føre og risiko knyttet til ferdsel – det er september det er behov for å kjøre. Det legges derfor til grunn at behovet for kjøring er knyttet til den ordinære sankinga. Det legges også vekt på at de ulike beitelagene som har tillatelse til å kjøre, samordner sanketidspunkt slik at det kan foregå felles transport inn i området slik at antall turer holdes på et så lavt nivå som mulig

Dersom det åpnes for å gi en flerårig dispensasjon må det forutsettes at den omsøkte kjøringa er den som er nødvendig og at antall turer det blir gitt dispensasjon til vil gjelde beitelaget og at disse må disponeres slik at behovene som beskrevet blir oppfylt.

I dette ligger blant annet at det ikke kan påregnes gitt enkeltdispensasjoner til enkeltturer årlig for å hente sau på avveie – heller ikke senhøstes. At det kan oppstå situasjoner hvor dette likevel må vurderes utelukkes ikke, men det vil da bli vurdert strengere enn om det ikke hadde foreligget en flerårig dispensasjon til et gitt antall turer. Beitelaget må derfor disponere de gitte turene på en slik måte at det ikke oppstår slike situasjoner

Det vises samtidig til at Mydingi naturreservat der veien inn til Bjørnholilla turisthytte hovedsakelig ligger, ikke har unntakshjemmelen om nødvendig uttransport av syke og

skadde bufe. Dersom en slik situasjon oppstår skal SNO kontaktes, og en eventuell slik transport må rapporteres særskilt i kjøreboka.

Omsøkt transport utgjør lite i forhold til ferdselen som verneforskrift for Myldingi åpner for i utgangspunktet, og en ser ikke behov for å ta i bruk føre-var-prinsippet i nml § 9. Transporten vurderes som akseptabel i forhold til økosystem-tilnærming og områdets samla belastning, jf. nml. § 10. Nml. § 11 om at kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder vurderes ikke som relevant i dette tilfellet.

Konklusjon

Etter at det er klart at en forskriftsendring vil måtte vente til det foreligger behov som er mer omfattende enn en spesifikk dispensasjonshjemmel for landbruksnæringa, tilrår sekretariatet at det gis en flerårig dispensasjon for å kjøre på vegen mellom Gammelsetra til Bjørnholia i forbindelse med ordinær sausanking. Dispensasjonen gis med vilkår og det er vurdert at kjøringa ikke vil stride mot verneformålet eller påvirke verneverdiene nevneverdig.

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Postadresse
Postboks 987
2626 Lillehammer

Kontakt
Tlf: +47 948 50 236
Tlf: +47 916 23 715
fmoppst@fylkesmannen.no

KJØREBOK.

For løyveinnehaver Kampen-Mysuseter beitelag v/Leif Ola Rønningen og Solveig Nymoer– arkivsak nr. 2019/6496

Kjøreboka skal medbringes sammen med vedtaket og fylles ut før og etter hver tur. Etter avsluttet sesong **skal** kjøreboka returneres, enten tillatelsen er brukt eller ikke. Kjørebok sendes til:

E-postadresse: fminpost@fylkesmannen.no

Eller:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
v/ Fylkesmannen i Oppland
Postboks 987
2604 Lillehammer

Se neste side.

Kjørerute: Gammegarden til Bjørnhollia turisthytte i perioden 1.september – 1.oktober							
Fylles ut før turen starter ¹⁾ :				Fylles ut umiddelbart etter at turen er ferdig ²⁾ :			
Dato		Tid start:	Antall kjøretøy	Distanse	Kjørt km:	Tid slutt:	Kjørt timer:
Dato tur 1		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 2		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 3		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato ved transport skadde/sjuka dyr							
Fylles ut før innsending				SUM km:		SUM timer:	

Kjøring fram til bestemmelsessted og retur føres som en tur.

- 1) Grå felt skal være utfylt før kjøring starter. Ved kontroll er manglende utfylling å se på som kjøring uten tillatelse.
- 2) Hvitt felt fylles ut etter at turen er ferdig.

Kjørerute: Gammegarden til Bjørnholia turisthytte 1.september – 1.oktober							
Fylles ut før turen starter ¹⁾ :				Fylles ut umiddelbart etter at turen er ferdig ²⁾ :			
Dato		Tid start:	Antall kjøretøy	Distanse	Kjørt km:	Tid slutt:	Kjørt timer:
Dato tur 1		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 2		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 3		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato ved transport skadde/sjuka dyr							
Fylles ut før innsending				SUM km:		SUM timer:	

Kjøring fram til bestemmelsessted og retur føres som en tur.

- 1) Grå felt skal være utfylt før kjøring starter. Ved kontroll er manglende utfylling å se på som kjøring uten tillatelse.
- 2) Hvitt felt fylles ut etter at turen er ferdig

Kjørerute: Gammegarden til Bjørnhollia turisthytte 1.september – 1.oktober							
Fylles ut før turen starter ¹⁾ :				Fylles ut umiddelbart etter at turen er ferdig ²⁾ :			
Dato		Tid start:	Antall kjøretøy	Distanse	Kjørt km:	Tid slutt:	Kjørt timer:
Dato tur 1		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 2		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 3		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato ved transport skadde/sjuka dyr							
Fylles ut før innsending				SUM km:		SUM timer:	

Kjøring fram til bestemmelsessted og retur føres som en tur.

- 1) Grå felt skal være utfylt før kjøring starter. Ved kontroll er manglende utfylling å se på som kjøring uten tillatelse.
- 2) Hvitt felt fylles ut etter at turen er ferdig

Kjørerute: Gammegarden til Bjørnhollia turisthytte 1.september – 1.oktober							
Fylles ut før turen starter ¹⁾ :				Fylles ut umiddelbart etter at turen er ferdig ²⁾ :			
Dato		Tid start:	Antall kjøretøy	Distanse	Kjørt km:	Tid slutt:	Kjørt timer:
Dato tur 1		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 2		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato tur 3		Start kl		km	Kjørt km	Slutt kl	Kjørt tid
Dato ved transport skadde/sjuka dyr							
Fylles ut før innsending				SUM km:		SUM timer:	

Kjøring fram til bestemmelsessted og retur føres som en tur.

- 1) Grå felt skal være utfylt før kjøring starter. Ved kontroll er manglende utfylling å se på som kjøring uten tillatelse.
- 2) Hvitt felt fylles ut etter at turen er ferdig

Arkivsaksnummer: 2019/6696-2

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 27.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	7/2019	08.03.2019

Sak - Grimsdalen LVO - Behandling av klage på avslag om takutforming gnr. 86, bnr. 1, fnr.9 - Ola Jon Angard

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8.mars 2019 gjort følgende vedtak i forbindelse med forberedende klagebehandling:

Det vises til klage fra Ola Jon Angard datert 9.september 2018 der vedtak om avslag på endring av takform på utedo datert 12.juli 2018 avslås.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre kan ikke se at klagen kommer med noen vesentlig nye momenter som ikke var kjent og vurdert på vedtakstidspunktet, og som gjør at vi endrer vårt vedtak. Klagen med vedlegg sendes derfor over til Miljødirektoratet for endelig behandling, jf. forvaltningsloven § 33.

--- slutt på innstilling ---

- Klage på vedtak av 12.juli 2018 (vedlagt)
- Nasjonalparkstyrets vedtak av 12.juli 2018 (vedlagt)
- Fylkeskommunens uttale om endring av takform datert 24.august 2017
- Søknad om endring av godkjent takform oversendt fra Dovre kommune den 5.juli 2017

Saksopplysninger

Da saken har en lengre historie gjøres det en oppsummering under.

Sakens historie

Ola Jon Angard søkte i februar 2015 om tillatelse til mindre ombygging av seterbygning i Grimsdalen landskapsvernområde, da han ønsket nytt inngangsparti. Nasjonalparkstyret innvilget søknaden med vilkår den 24. juni 2015. Den 19. januar 2016 ble det sendt et brev fra sekretariatet der det ble påpekt og understreket hva de gitte vilkår i vedtak fra juni 2015 innebar og ga samtidig informasjon knyttet til verneforskriftens bestemmelser og

forvaltningsplan. Bakgrunnen for dette var at en var blitt gjort oppmerksom på at det var gjennomført tiltak som ikke var i henhold til gitt tillatelse.

I mai 2016 oversendte Dovre kommune søknad fra Angard der det blant annet ble søkt om ny utedo og riving av den gamle. Tegninger av utedoens utforming var vedlagt. Søknaden ble oversendt fylkeskommunen i Oppland for uttale og de hadde ingen merknader til utforming av utedo. Utedoen var på dette tidspunkt allerede oppført. Nasjonalparkstyret etterbehandlet søknad om ny utedo den 30.september 2016 og ga tillatelse i henhold til søknad.

Den 5.juli 2017 fikk nasjonalparkstyre oversendt søknad om endring av takform på utedoen som ble godkjent i september 2016. Denne søknaden ble også oversendt Oppland fylkeskommune for uttale. Fylkekommunen anbefalte å opprettholde pulttak som takform.

Den 12. juli 2018 avslo arbeidsutvalget i nasjonalparkstyret den omsøkte endringen. Det er dette avslaget som nå er påklaget.

Hjemmelsgrunnlag

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen forberede klagen. Nasjonalparkstyret skal foreta klageforberedelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de finner klagen begrunnet.

Dersom vedtaket det klages på opprettholdes sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til Arbeidsutvalgets vedtak datert 12.juli 2018.

Vurdering

Klagevilkår

Vedtaket som det klages over ble oversendt part i saken den 21.august.2018 og vedtaket ble påklaget i skriftlig form den 9.september 2018. Klagen vurderes etter dette å oppfylle forvaltningslovens klagevilkår, jf §§ 28-32.

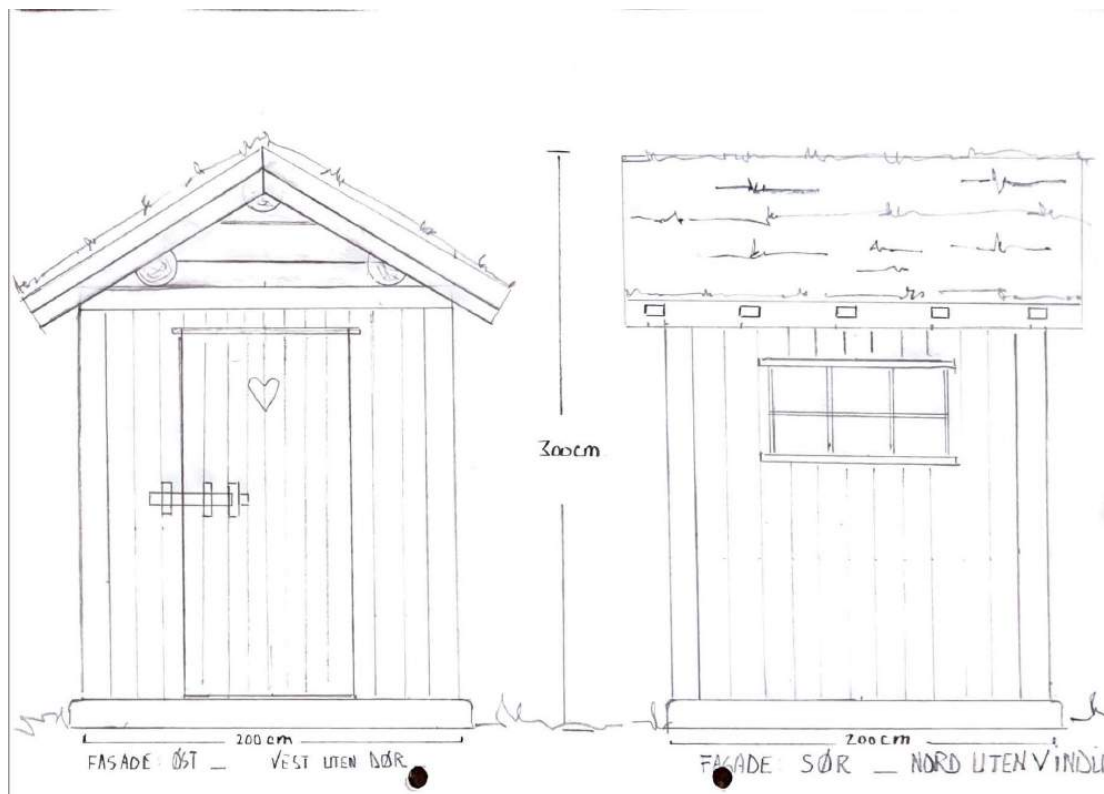
Klagens innhold

Klager anfører følgende punkter i sin klage:

1. Et tilpasset saltak på omsøkte utedo vil ikke bli mer fremtredende og dominerende enn det pulttaket som nå er satt på (*se vedlagte skisse av utedoen med påsatt saltak*).
2. Eksisterende pulttak er for «flatt»(*som riktig bemerket i saksutredningen fra fylkeskommunen/forvaltningen*), nytt saltak vil bli penere og passe bedre inn i eksisterende bygningsmiljø på setra.

3. Dovre kommune har i sin oversendelse til forvaltningen (datert 20.juni 2018), bemerket at «*ut fra størrelsen/beliggenheten på utedoen(generelt), at en takform som omsøkt i svært liten grad vil påvirke eksisterende bygningsmiljø og seterlandskap, likeledes at det i denne konkrete saken at et saltak ville stå i bedre stil til eksisterende bygninger på eiendommen*».
4. Generelt kan en vel si at utedoer i setermiljøer i Grimsdalen både var/og er ofte «påhengt» på uthus/fjøs på en side med et pulttak som har samme vinkel som saltaket på den delen av hovedbygningen. Som bemerket før, så er det også enkeltvis utedoer i Grimsdalen med saltak.

Med bakgrunn i disse punktene ber klager om ny behandling av omsøkte bygg/sak, og viser til at han er opptatt av at bygninger i setermiljøet i landskapsvernområdet i Grimsdalen blir tilpasset på en rett måte og at en ser ingen uheldig presedens i denne sammenheng.

Skisse av ønsket takutforming vedlagt klagen

Bildet som viser gammel utedo (til venstre i bildet) som nå er revet, og ny utedo oppført med pulttak som godkjent av nasjonalparkstyret i 2016.

I sitt vedtak datert 12.juli 2018 avslo nasjonalparkstyret søknad om endret takform fra pulttak til saltak med begrunnelsen saltak ikke anses å være i tråd med byggeskikken i Grimsdalen for slike små bygninger, og et saltak vil være mer fremtredende og dominerende enn et pulttak. Det ble også vist til at en endring av praksis kunne skape uheldig presedens og på sikt kan samlet effekt av flere tilsvarende tiltak kunne redusere verneverdiene, i dette tilfellet bygningsmiljøene på setrene i Grimsdalen. Det var i sakvurderingen vist til fylkeskommunen i Oppland sine uttalelser og råd i forhold til utforming av tak.

Forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane viser til at blant annet når det gjelder utforming av bygninger skal en samrå seg med kultuvernmyndighetene. Videre har forvaltningsmyndigheten anledning til å stille vilkår om eksteriørmessig utforming, farge og materialvalg i samsavr med tradisjonell byggeskikk eller tilpasset bygningen/bygningsmiljøet for øvrig.

Oppland fylkeskommune (kultuvernmyndighet) skriver i sin uttale datert 24. august 2017 følgende:» (...) at utedoen burde hatt tilsvarende vinkel på pulttaket som den gamle utedoen som er revet, og beklager at dette ikke ble påpekt tidligere. Når det gjelder endring av takform på denne bygningen vurderer vi det til å potensielt kunne være uheldig med tanke på hvordan bygningen vil fremstå som del av en kontekst og et miljø. På en så liten bygningskropp vil et saltak lett kunne bli for fremtredende og dominerende. Kulturarvenheten anbefaler med bakgrunn i dette, og med bakgrunn i at pulttak er en tradisjonell takform på utedoene i Grimsdalen at man ikke gir tillatelse til endret takform som omsøkt, men fortsatt holder på pulttak som løsning.»

Punktene klager anfører i sin klage synliggjør at han ikke er enig i den kulturminnefaglige vurderingen og mener at saltak på utedoen ikke vil bli mer dominerende på bygningskroppen og at dette vil passe bedre inn med de andre bygningene på setra som har saltak. Det vises også til at Dovre kommune har denne oppfatningen. Videre påpekes det at det i Grimsdalen fins utedoer både med saltak og pulttak.

Sekretariatet viser til at det i denne saken er lagt vekt på den kulturminnefaglige uttalelsen og at vedtaket som påklages er gjort i tråd med denne. Dette er i henhold til vanlig forvaltningspraksis i slike saker, da fagkunnskapen på dette området sitter hos fylkeskommunen. En har således holdt seg til forvaltningspraksis.

Det er riktig som klager anfører – det finnes utedoer i Grimsdalen både med saltak og pulttak. Dette har også blitt kommentert og vurdert i saksutredningen knyttet til nasjonalparkstyrets vedtak av 12.juli 2018 og det vises til denne.

Konklusjon

Sekretariatet kan ikke se at det i klagen fremkommer nye momenter som ikke var kjent på vedtakstidspunktet og som skulle tilsi at vedtaket blir endret i favør av klager. Det tilrås at vedtaket datert 12. juli opprettholdes og at klagen med vedlegg sendes til Miljødirektoratet for endelig klagebehandling.

Ola Jon Angard
Bergsgrenda 367
2662 Dovre
Tlf: 915 56 916
E-post: olangard@bbnett.no
Org.nr. 869544892

Miljødirektoratet
v/ Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Postboks 987
2604 Lillehammer

Sendes pr.e-post til: fmoppost@fylkesmannen.no

Kopi til: Nasjonalparkforvalter Eirin Berge(fmopebe@fylkesmannen.no), Dovre kommune v/ Endre Amundgård(endre.amundgard@dovre.kommune.no), Arbeidsutvalget i Rondane- Dovre nasjonalparkstyre v/ styreleder Bengt Fasteraune(bengt.fasteraune@dovre.kommune.no)

Deres ref.: 2015/1316-21 432.2

Dato: Angard, 9.september 2018.

Sak: Grimsdalen landskapsvernområde-avslag og tillatelse – Endring av takform på utedo m.v – Ola Jon Angard. Sted/beliggenhet: Sætra på Mesætre, gnr.86 bnr.1 fnr.9.

- **Klage på vedtak vedr. Avslag på endring av takform på utedo fra pulttak til saltak mottatt 21.08.18.**

Viser til mottatte e-post fra nasjonalparkforvalter Eirin Berge, datert 21.08.18 vedr. behandling av min søknad i arbeidsutvalget for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre, utvalgssak 8/2018, møtedato 12.07.2018, vedr. endring av takform på oppsatt utedo fra pulttak til saltak på sætra i Grimsdalen.

Ut fra reglene i forvaltningsloven § 28 vil en klage på mottatte avslag på vedtak vedr. endring av takform fra pulttak til saltak med følgende begrunnelse:

- Et tilpasset saltak på omsøkte utedo vil ikke bli mer fremtredende og dominerende en det pulttaket som nå er satt på(se vedlagte skisse av utedoen med påsatt saltak).
- Eksisterende pulttak er for «flatt»(*som riktig bemerket i saksutredningen fra fylkeskommunen/forvaltningen*), nytt saltak vil bli penere og passe bedre inn i eksisterende bygningsmiljø på sætra.
- Dovre kommune har i sin oversendelse til forvaltningen(datert 20.juni 2018), bemerket at « *ut fra størrelsen/beliggenheten på utedoen(generelt), at en takform som omsøkt i svært liten grad vil påvirke eksisterende bygningsmiljø og seterlandskap, likeledes at det i denne konkrete saken at et saltak ville stå i bedre stil til eksisterende bygninger på eiendommen*».
- Generelt kan en vel si at utedoer i sætermiljøer i Grimsdalen både var/og er ofte «påhengt» på uthus/fjøs på en siden med et pulttak som har samme vinkel som saltaket på den delen av hovedbygningen. Som bemerket før, så er det også enkeltvis utedoer i Grimsdalen med saltak!

Ber med dette om en ny behandling av omsøkte bygg/sak, som jeg søkte Dovre kommune den 2.mai 2017. Vi er også opptatt av at bygninger i sætermiljøet i landskapsvernområdet i Grimsdalen blir tilpasset på en rett måte og vi ser ingen uheldig presedens i denne sammenheng!

Med vennlig hilsen

Ola Jon Angard

Arkivsaksnummer: 2015/1316-19

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 10.07.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	8/2018	12.07.2018

Grimsdalen landskapsvernområde - Avslag - Endring av takform på utedo og flytting av utedo - Ola Jon Angard

Innstilling fra forvalter

Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre har i epost møte den 12.juli 2018 gitt avslag på omsøkt endring av tak på utedo fra pulttak til saltak. Endring av takform på en svært liten bygning som dette vurderes å ikke være i tråd med byggeskikken i Grimsdalen for slike bygninger, og et saltak vil være mer fremtredende og dominerende enn et pulttak.

Det legges også vekt på at en slik endring av praksis kan skape uheldig presedens og på sikt kan samlet effekt av flere tilsvarende tiltak kunne redusere verneverdiene, i dette tilfellet bygningsmiljøene på setrene i Grimsdalen.

Arbeidsutvalget gir videre dispensasjon i medhold av naturmangfoldloven § 48 til å flytte oppført utedo nærmere gjerdet slik at det blir stående mer på linje med de andre bygningene.

Vedtaket kan påklages i henhold til reglene i forvaltningsloven § 28. En klage skal stiles til Miljødirektoratet men sendes til Rondane-Dovre nasjonalsparkstyre. Klagen må være sendt 3 uker etter at vedtaket er mottatt.

Det gjøres oppmerksom på at vedtaket kun er gjort i medhold av verneforskriften for Grimsdalen landskapsvernområde. Eventuell tillatelse fra grunneier og/eller kommune må søker selv sørge for.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Arbeidsutvalget i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 12.07.2018

Vedtak

Enstemmig som innstilt fra forvalter.

Dokumenter i saken

- Søknad fra Ola Jon Angard videresendt fra Dovre kommune den 5.7.2017.
- Uttale fra fylkeskommunen i Oppland datert 24.8.2017
- Tilleggsopplysninger fra søker i epost fra Dovre kommune datert 29.6.2018
- Nasjonalparkstyret vedtak om oppføring av utedo datert 30.9.2016

Saksopplysninger

At saken ikke har blitt behandlet før nå skyldes at det høsten 2017 var sykemeldinger, vakanse i stilling og vikarer, noe som dessverre gjorde at saken ikke ble tatt opp til behandling etter at uttale fra fylkeskommunen forelå i slutten av august 2017. Dette er beklagelig. Det var søker som etterspurte saken i Dovre kommune som videre etterspurte hvordan saken lå an hos nasjonalparkstyret i juni 2018.

Søknadens ordlyd:

«Byggesøknad.Dovre Kommune. Dovre den 2.mai 2017

Søker med dette om og bygge på røste på utedoen på Gnr 86 Bnr 1 Fnr 8 slik at den står i stil med dei andre husene. Søker og om at doen blir trekt bakover mot gjerdet, men det dreier seg om vel om ein meter eller litt meire.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for verneområdene til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Formålet med opprettelsen av Grimsdalen landskapsvernområde er å:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging

Vernebestemmelsen i § 3 sier at «Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter». Det er videre forbud mot oppføring av nye bygninger eller anlegg.

Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplanen, jf. § 3 punkt 1.3. bokstav d (endring av takform). Når det gjelder flytting av bygninger er dette ikke direkte hjemlet i forskriften og må behandles som en dispensasjonssak i henhold til naturmangfoldloven (nml) § 48.

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruksjer fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfelle som ikke ble vurdert på vernetidspunktet

Forvaltningsplan

Om tilbygg og ombygginger sier forvaltningsplanen blant annet følgende som er relevant i denne saken:

«I tillegg til å følge retningslinjene i dette kapitlet vil forvaltningsmyndighetene samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i forbindelse med alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften. Fylkesmannen i Oppland har gitt ut veilederen «Seterbygningene - verdier og utfordringer (Raddum 2007) som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk, og med spesielt fokus på Grimsdalen. Det kan ved byggetillatelser stilles vilkår om mer detaljert utforming, i tråd med råd/retningslinjer i veilederen.»

Om nye bygninger i landskapsvernområdene sier retningslinjene i forvaltningsplanen følgende som anses relevant i denne saken (s 46): «Flytting av en gammel bygning er etter PBL å betrakte som et nybygg, og må behandles deretter i verneforskriftene. Behov for flytting av et bygg kan eksempelvis være dårlige grunnforhold».

Naturmangfoldloven

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen og naturmangfoldloven § 48 må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Presedens

I byggesaker vil det ofte være en problemstilling at tiltaket isolert sett ikke er særlig problematisk, men at samlet effekt av flere tilsvarende tiltak vil kunne redusere verneverdiene.

Vurdering

Nasjonalparkstyret etterbehandlet i 2016 en sak om oppføring av ny utedo. Riving av gammel utedo og oppføring av ny utedo ble i denne saken godkjent etter søknad med tegninger som viste ny utedo med pulttak. Den nye utedoen ble opplyst å være 1,8 x 1,8 meter dvs 3,2 m² og er en liten bygning. Det søkes nå om å flytte utedoen mer enn 1 meter for å få bygningen på linje med andre bygninger, samt å endre takform fra pulttak til saltak.

Søknaden har vært på høring til fylkeskommunen i Oppland som bl.a. skriver følgende:

«Oversendelsen nå påpeker at pulttaket på den nye utedoen fortrinnsvis burde hatt samme vinkel som på den utedoen som er revet, da taket fremstår som flatt (for horisontalt). Kommunen viser i sin oversendelse til Nasjonalparkstyret til at saltaket er den takformen som i best mulig grad vil ivareta lokal byggeskikk. Nasjonalparkstyret på sin side viser til rapporten "Seterbygningene - verdier og utfordringer - Et hovedfokus på fjellområdene med eksempler fra Grimsdalen i Dovre" fra 2007 (Raddum).

Av denne fremgår det at flere av setrene i Grimsdalen har utedoer med pulttak (.....)

Kulturarvenheten vurderer, som Nasjonalparkstyret, at utedoen burde hatt tilsvarende vinkel på pulttaket som den gamle utedoen som er revet, og beklager at dette ikke ble påpekt tidligere. Når det gjelder endring av takform på denne bygningen vurderer vi det til å potensielt kunne være uheldig med tanke på hvordan bygningen vil fremstå som del av en kontekst og et miljø. På en så liten bygningskropp vil et saltak lett kunne bli for fremtredende og dominerende. Kulturarvenheten anbefaler med bakgrunn i dette, og med bakgrunn i at pulttak er en tradisjonell takform på utedoene i Grimsdalen at man ikke gir tillatelse til endret takform som omsøkt, men fortsatt holder på pulttak som løsning».

Grimsdalen sine store verdier som natur- og kulturmiljø er knyttet blant annet til langvarig seterbruk. Verdifull seterbebyggelse og kulturmiljø kombinert med store arealer med artsrike utmarksbeiter, kalkrik berggrunn og et uvanlig tørt og kontinentalt klima, gir dalen stor nasjonal og internasjonal verdi som kulturlandskap. Bevaring av det særegne seterlandskapet med seterbebyggelse, beite og slåttemark er en sentral utfordring i landskapsvernområdet. Her er denne bebyggelsen i seg selv en del av verneverdien Grimsdalen inngår i nasjonalt viktige kulturlandskapsområder, og bygningsmassen utgjør her viktige elementer i kulturlandskapet.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med ny regional plan for villreinen i Rondane og Sølknkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). Det er gjennomført kartlegginger av biologisk mangfold i nærområdet, og området har stor verdi med hensyn til det biologiske mangfoldet knyttet til kulturlandskapet.

Flytting av utedoen mot gjerdet, på linje med eksisterende bygninger

En flytting av utedoen for å få denne på linje med andre bygninger som omsøkt vurderes å ikke påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot formålet i verneforskriften. En flytting

av utedoen vurderes derfor at det kan gis dispensasjon til å gjennomføre i medhold av § 48. det er forsvarlig å tillate tiltaket som omsøkt. Den omsøkte flyttingen vurderes til ikke å ha negative konsekvenser for hverken de biologiske verneverdiene, seterbygningene eller seterlandskapet på Mesetra. Det vurderes derfor at føre-var prinsippet ikke bør tas i bruk (nml § 9). Den samlede belastningen på økosystemet i dalen (nml § 10) vurderes til ikke å bli forsterket av tiltaket, og nml § 11 og 12 vurderes til ikke å bety noe i forhold til flytting av utedoen.

Endring av takform fra pulttak til saltak

Forvaltningsmyndigheten kan tillate ombygginger slik som for eksempel en endring av takform på en bygning. I vurderingen av det bygningsmessige og det som er tradisjonelt hva gjelder utedoer i Grimsdalen landskapsvernområde, vises det til uttalen fra fylkeskommunen i Oppland. De anbefaler at en beholder pulttak som takform på utedoen, både med bakgrunn i at dette er en tradisjonell takform på utedoer i Grimsdalen og at et saltak på en så liten bygning lett vil bli fremtredene og dominerende. De peker videre på at tidlige godkjent pulttak burde hatt en brattere utfoming i tråd med den eldre utedoen som ble revet.

Når det gjelder andre takutforminger på utedoer i Grimsdalen viser søker til en utedo på Tollevshaugen med saltak. Den eneste saken forvalter finner i arkivet etter en søk på «utedoer» i Grimsdalen hva gjelder Tollevshaugen, er en tillatelse som ble gitt i 2008 der det også ble stilt vilkår om pulttak med samme vinkel som fjøset som utedoen skulle bygges inntil. Det er behandlet en sak om utedo/vedbu til en måsåbu hvor det etter høring hos fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea ble tillatt med saltak på bygningen som var 4,2 m². Ellers viser de andre sakene som gjelder utedo i Grimsdalen at pulttak er takformen som har blitt tillatt. Det er ikke gjort en fullstendig gjennomgang av alle behandlede bygningssaker i Grimsdalen.

Det legges derfor til grunn at tidligere forvaltningspraksis har vært å tillate utedo med pulttak i Grimsdalen, i tråd med forvaltningsplanen og veilederen om seterbygninger (Raddum 2007). Ideelt sett kunne en ha sett at eksisterende pulttak fikk en noe brattere utfoming enn hva som er i dag, men siden dette allerede er godkjent i tidligere behandling anes det å være av mindre betydning i denne sammenhengen.

En endring av praksis knyttet til pulttak på slike utedoer vil lett kunne gi presedens da det er oppgitt i forvaltningsplanen at det er 64 bygninger i kategorien «Seterhus, sel, rorbu, o.l.». Dette vil samlet sett kunne gi en endring av bygningsmiljøene i Grimsdalen som er uheldig, jf. naturmangfoldloven § 10. Med bakgrunn i faren for presedens, legges derfor føre-var prinsippet (nml § 9) til grunn når det gjelder delen av søknaden som omhandler endring av takform. Naturmangfoldloven §§ 11 og 12 anses ikke relevant.

Konklusjon

En samlet vurdering tilsier etter dette at en flytting av eksisterende utedo som omsøkt kan tillates.

Det gis avslag på ombygging av takform fra pulttak til saltak da dette ikke vurderes å være tråd med byggeskikken for Grimsdalen og tidligere praksis. En endring av dette vil på sikt samlet sett kunne medføre en uheldig utvikling av bygningsutforming på setre i Grimsdalen.

Arkivsaksnummer: 2019/5107-3

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 11.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	8/2019	08.03.2019

Sak - Frydalen landskapsvernområde - søknad om riving og oppføring av tilbygg på fritidsbolig gnr. 353 bnr. 9 Nord-Fron kommune, Klaus Andersen

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8.mars 2019 gitt avslag på søknad om riving og oppføring av tilbygg på eksisterende fritidsbolig på gnr 353, bnr.9 i Frydalen landskapsvernområde i Nord-Fron kommune.

Avslaget er gitt med hjemmel i verneforskrift for Frydalen landskapsvernområde § 3 punkt 1.3 bokstav d, da tiltaket ikke er vurdert å være i tråd med forvaltningsplan eller lokal byggeskikk. Tiltaket anses å kunne skape presedens for liknende tilbygg/ombygginger som ut fra en samlet belastning vil bidra til en gradvis oppsplitting av leveområdene til villreinen, noe som er i strid med verneformålet.

Vedtaket er gjort i forhold til verneforskrift og naturmangfoldlov og vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Søknad datert 30.6.2018
- Oppdaterte tegninger fra søker datert 16.8.2018
- Uttale fra Oppland fylkeskommune datert 13.11.2018 (vedlagt)
- Uttale fra villreinutvalget Rondane Nord datert 18.2.2019 (vedlagt)
- Uttale fra villreinnemda datert 11.1.2019 (vedlagt)
- Epostutveksling mellom søker og sekretariatet datert 14.8.2018 (vedlagt)

Saksopplysninger

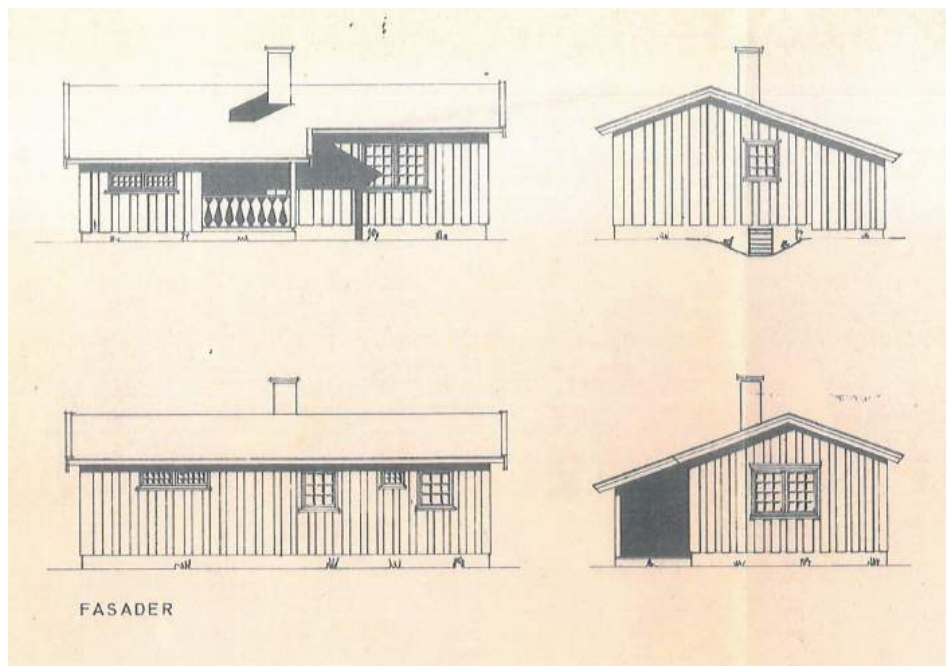
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om oppføring av et tilbygg på fritidsbolig beliggende i Frydalen landskapsvernområde, Nord-Fron kommune. Det opplyses om at eksisterende fritidsbolig er fra slutten 1970-tallet og at bruksarealet er 56 m². Søker ønsker å oppføre et tilbygg på 19 m² (bruksareal) men samtidig rive deler av eksisterende bygning slik at nytt bruksareal på fritidsboligen blir 68 m². Bebygd areal etter oppføring av tilbygg er opplyst å bli ca 73 m². Tilbygget vil få lik mønehøyde som eksisterende bygg. Det er ikke gitt opplysninger om terrenginngrep.

Søker var i kontakt med forvalter på epost for å få en foreløpig tilbakemelding på det omsøkte tilbygget. Det ble gitt informasjon knyttet til forvaltningsplanens retninglinjer og forvaltningas praksis i forhold til denne type saker. Se vedlegg.

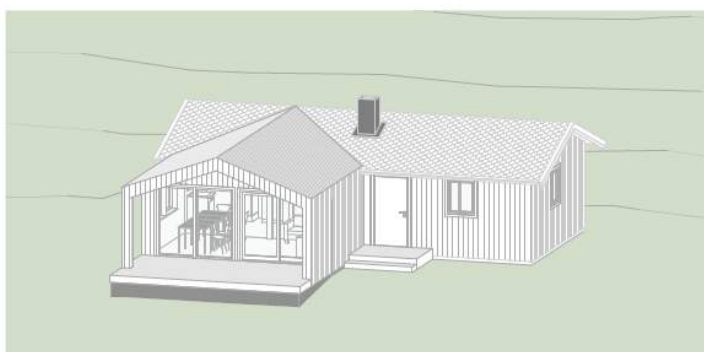
Det omsøkte tilbygget er vist i 90 graders vinkel på eksisterende fritidsbolig. På tilbyggets sørvestre side er det vindusflater fra gulv til tak med et takoverbygg. Tilbygget er vist med saltak uten takutsikk. Kledning og takmaterialer er opplyst å være av tre i brune/dempede farger. Plantegning viser 2 soverom, kjøkken/stue, bad samt bod/lager. Det er vist en platting i tilknytning til tilbygget.

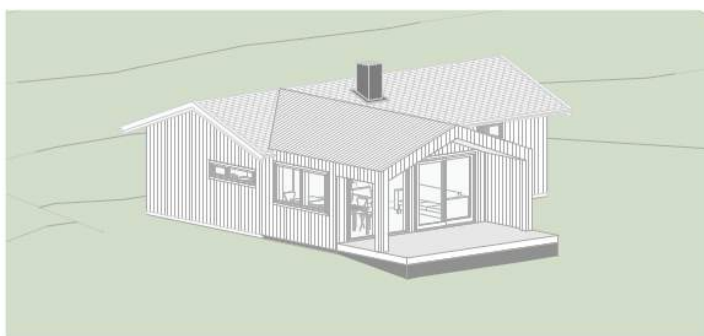
Bilde som viser eksisterende fritidsbolig sett fra sørvest.

Tegninger av fritidsboligen fra den gang den ble oppført

Frå sør

Frå vest

Illustrasjonstegninger av omsøkt tilbygg sett fra sør og vest.

Fritidsboligens plassering vist i flyfoto

Saken har vært sendt til uttale til villreinnemda, villrenutvalget Rondane Nord og Oppland fylkeskommune. Samtlige uttalelser er lagt ved som vedlegg, men refereres kort under.

Fylkeskommunen vurderer at omsøkt tilbygg i liten grad underordner seg dagens bygning eller tilpasser seg det kulturhistoriske bygningsmiljøet i området. Dette knyttes opp mot vinduer, manglende takutstikk, takoverbygg med levegg. Det pekes på at uttrukket overbygd terrasse får tilbygget til å fremstå langt større enn faktisk økt areal. Fylkeskommunen anbefaler å avslå søknaden slik den foreligger i dag og i stedet oppfordre søker til å gjøre endringer i tiltaket slik at det i større grad er i tråd med gjeldende retningslinjer. De viser også til presedensvirkningen for andre saker av denne karakter.

Villreinnemda viser til at det omsøkte tiltaket er såpass begrensa at det *isolert sett* vil ha en ubetydelig negativ effekt for villreinens arealbruk. Villreinnemda peker på at summen av tiltak og inngrep i området allerede er stor og at en dispensasjon som omsøkt vil gi presedens for hele regionalplanområdet, med 1200 fritidsboliger, seterhus og koier i nasjonalt villreinområde bare i Rondanes del av planområdet. Presedensvirkningen er særlig stor når eiendommen ligger i et viktig funksjonsområde for villreinen (trekkområde). Villreinnemda vurderer at å åpne for utvidelser av hytter i nasjonalt villreinområde vil samla sett kunne medføre et økt ferdselstrykk som er uheldig i forhold til villreinens arealbruk og frarår derfor at dispensasjon innvilges.

Villreinutvalget Rondane Nord støtter i sitt vedtak villreinnemda sin uttale.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77. I brev av 6. juni 2013 fra Miljøverndepartementet ble forvaltningsmyndigheten for Hemmeldalen naturreservat også delegert til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Verneformål – forskrift

Utvidelsen av Rondane nasjonalpark og opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde ble vedtatt i kongelig resolusjon 24. oktober 2003. Formålet med opprettelsen av Frydalen landskapsvernområde er å:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- ta vare på landskapsformene.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Vernebestemmelsene § 3 punkt 1.1 fastslår at området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som veibygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Oppstillingen er ikke uttømmende.

I medhold av § 3 punkt 1.3 bokstav d kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplanen.

Forvaltningsplan

Søknad om ombygginger og utvidelse vil behandles strengere innennfor nasjonalparkene enn innenfor landskapsvernområdene. Forutsetninger som må oppfylles for at den kan gis dispensasjon for tilbygg/ombygginger er blant annet at:

- Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse
- Tilbygget må være vesentlig mindre enn eksisterende grunnflate, svært små buer bør ikke påbygges

Forvaltningsmyndigheten vil kunne stille vilkår om eksteriørmessig utforming, farge og materialvalg av ombyggingen/påbygg i samsvar med tradisjonell byggeskikk eller tilpasset bygningen/bygningsmiljøet for øvrig. Vilkår kan også være begrunnet i landskapshensyn.

Det vil normalt kunne gis tillatelse til etablering av utedo og vedplass der det ikke finnes tilfredsstillende løsninger på dette i dag. Generelt for hytteområder og fritidshus gjelder følgende:

- Oppsetting av flaggstenger, skinnende takrenner, store vindusflater har ikke tradisjon i området og skal derfor ikke tillates
- Inngjerding av fritidseiendommer skal ikke tillates.

Ved behandling av søknad om bygging av terrasser/verandaer skal det legges vekt på generelle kulturhistoriske og estetiske vurderinger. Terrassen/verandaen/plattingen bør:

- Søkes lagt så nært bakkenivå som mulig
- Være mindre enn 1/3 av fritidsboligens bebygde areal
- Bygges ut fra en vegg, dersom den ikke følger bakkenivå (og maks ut fra to vegger dersom den anlegges som «platting»)
- Tillatelse til bygging av platting/veranda vil ikke bli gitt i seter-kulturlandskapsområder.

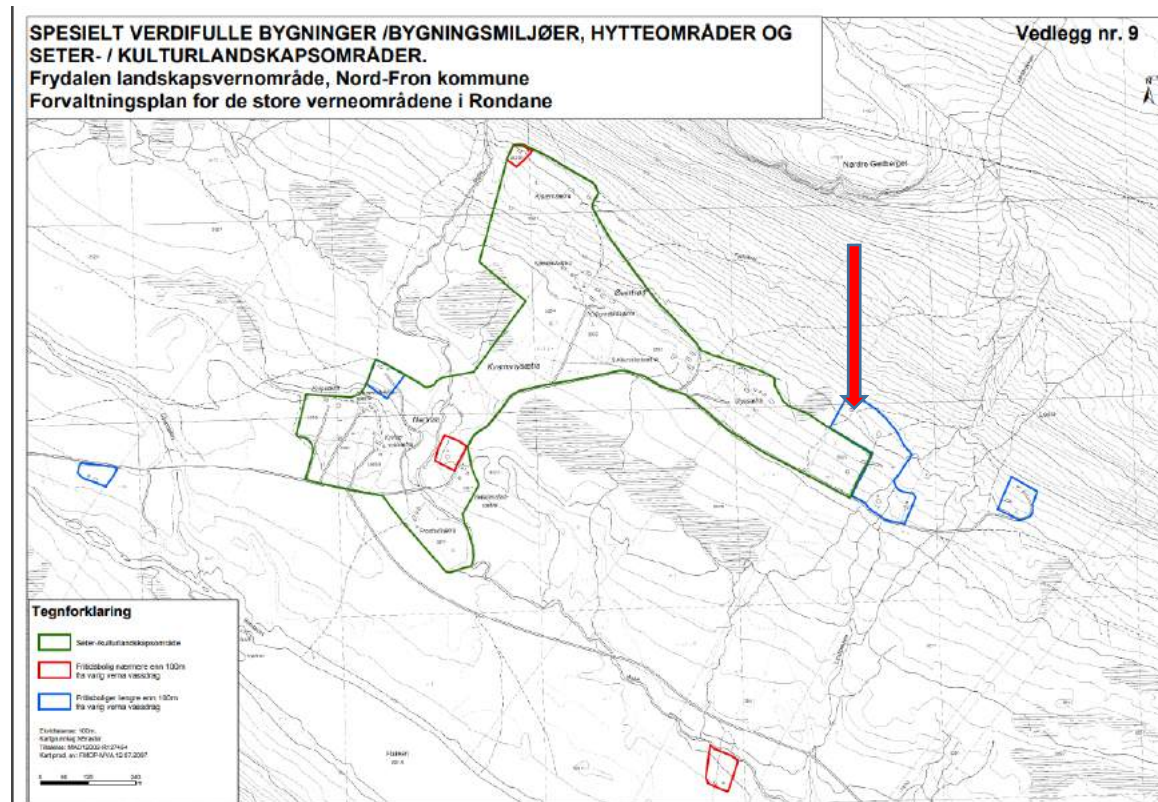
Når søknad om ombygging/tilbygg skal behandles vil forvaltningsmyndighetene ta utgangspunkt i følgende retningslinjer:

- Utbedring av eksisterende hus bør prioriteres dersom det er teknisk mulig. Hovedprinsippet bør være å skifte ut minst mulig, dvs. maksimal gjenbruk av materialer. Kun utskiftninger der det er nødvendig for å utbedre/stabilisere skaden
- Vurder om det er andre hus som er ute av bruk som kan dekke behovet for tilbygg ved at det gis ny funksjon framfor å oppføre nye hus.
- Ta hensyn til den strukturen og målestokken som er på setra/seterområdet eller som bygningen har fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.
- Tilbygg bør underordne seg eksisterende hus, enten ved å videreføre uttrykket eller gjennom å markere at det er nytt. For eksempel kan tilbygg til lafta hus gjerne være i bindingsverk, mens eksisterende hus er utgangspunkt for formen
- Følg tradisjonen når det er behov for mer areal. Noen steder er det naturlig at lange smale seterhus forlenges. Utvidelse skal skje i lengderetningen. I andre områder er det tradisjon for å oppføre flere mindre, frittstående enheter framfor en stor. Det blir da en avveining mellom at tillatelse til nybygg vil behandles svært restriktivt med hensyn til bestemmelsene i forskriften, og hensynet til tradisjonell byggeskikk som kanskje tilsier at et nytt lite bygg ville være ønskelig ut fra bygningstradisjonen i området.
- Bygningens uttrykk bør primært beholdes. Det bør for eksempel unngås at seterhus eller andre verdifulle bygninger får preg av hytter ved at de oppgraderes til ny standard. Uteplass eller terrasse skal etableres på nivå med terrenget og skal ikke ha rekkverk.

I tillegg for Frydalen landskapsvernområde gjelder følgende for hytteområder utenfor det vassdragsnære beltet:

- Maksimalt bruksareal etter bygging av tilbygg er 70 m² (TBRA =totalt bruksareal).
- Arealet på nytt tilbygg skal ikke utgjøre mer enn 30 % av areal på hytta/fritidsboligen på vernetidspunktet.

Forvaltningsplanens vedlegg 9 «Spesielt verdifulle bygninger/bygningsmiljøer, hytteområder og seter- kulturlandskapsområder» viser at fritidsboligen hvor tiltaket er omsøkt ligger i et område som omtales som «Fritidsboliger lenger enn 100 meter fra varig verna vassdrag» og i nær tilknytning til områder vist som seter og kulturlandskapsområder.

Forvaltningsplanens vedlegg 9. Rød pil viser fritidsboligens beliggenhet. Grønn heltrukken linje viser seter- og kulturlandskapsområder.

Naturmangfoldloven

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Presedens

I byggesaker vil det ofte være en problemstilling at tiltaket isolert sett ikke er særlig problematisk, men at samlet effekt av flere tilsvarende tiltak vil redusere verneverdiene.

Også ved enkeltsaker som gjelder små tiltak, må det ses hen til presedensvirkningene ved at andre kan få dispensasjon/tillatelse til tilsvarende tiltak. Dette følger ikke minst av kravene til likebehandling. Presedensvirkninger avhenger for det første av sannsynligheten for at andre vil søke om dispensasjon/tillatelse til tilsvarende tiltak, og for det andre av konsekvensene for verneverdiene og verneformålet av at det blir gitt dispensasjon til tilsvarende tiltak.

Vurdering

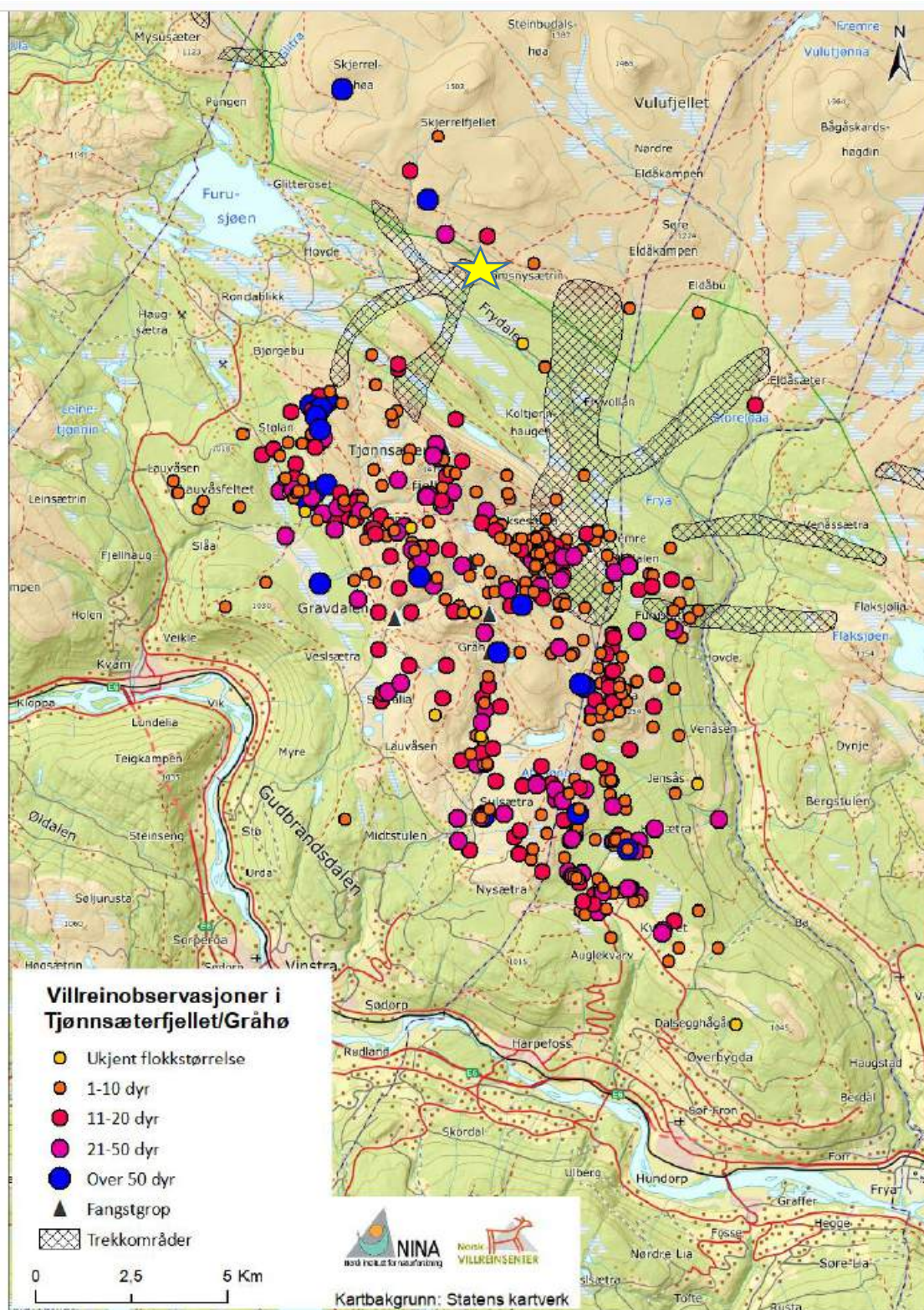
Verneforskriften tillater vedlikehold i samsvar med tradisjonell byggeskikk, mens den gir forbud mot nye bygg. Unntaket er i landskapsvernområdene der oppføring av nødvendige nybygg knyttet til landbruks- og seterformål kan tillates etter søknad.

Ombygginger og tilbygg kan tillates etter søknad. I landskapsvernområdene skal dette skje i tråd med forvaltningsplanen. Utfordringene knyttet til ombygginger og tilbygg er at disse tiltakene kan endre landskapets karakter og dermed verneverdier. Utvidelser av bygningsmassen kan også føre til økt bruk og ferdsel inn i villreinens leveområde. Utfordringer knyttet til bebyggelse ligger spesielt i landskapsvernområdene, der bygningsmassen er størst.

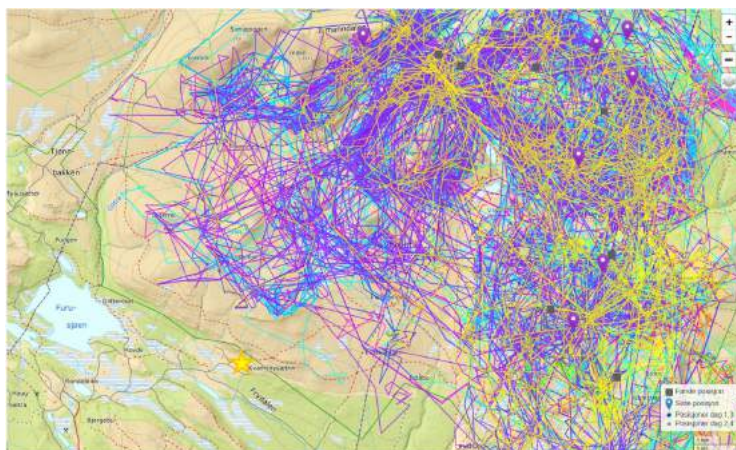
I medhold av verneforskriften kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplanen. Der juridisk bindende bestemmelser i verneforskriften viser direkte til forvaltningsplanen vil dette som regel innebære at forvaltningsplanens bestemmelser er bindene for tiltaket.

Det fremkommer av søknaden at det er ønskelig med en bedre standard på fritidsboligen enn hva som er tilfelle i dag. Det opplyses at kjøkken, bad/vaskerom er svært små og trange å lite tidsriktige. Søker skriver at en utvidelse og oppgradering av disse er helt nødvendig for at en familie med små barn skal kunne oppholde seg i fritidsboligen, og viser til hygiene og sanitære forhold. Søker ønsker å innstallere hyttedusj hvor rensning av gråvann skjer i kum ute, men det skal ikke legges inn vann. Eksisterende toalett (utedo) opplyses å være en utdatert løsning med luktplager og en må gå ut av fritidsboligen og inn i bod/toalettrom. Søker ønsker seg et forbrenningstoalett plassert slik at en slipper å gå ut for å benytte dette. Generelt skriver søker at et omsøkt tilbygg og romløsning vil gi bedre lagringplass enn i dag.

Kunnskapsgrunnet om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sør-Innkletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). NINA rapport om registrering av villreinen sin områdebruk innad Gråhø/Tjønnsseterfjellet Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre beskriver bukkenes områdebruk og er feltbaserte observasjoner.

Kartutsnittet viser utbredelsen av flokkobservasjoner fordelt på flokkstørrelse i Gråhø/Tjønnsæterfjellet i perioden 2007-2018. Gul stjerne viser ca plassering av fritidsbolig hvor tilbygg er omsøkt.

Kartutsnitt fra Dyreposisjoner som viser de radiomerka simlens bevegelser fra 1. jan – 31. des i perioden 2010-2013 i området. Gul stjerne viser fritidsboligen beliggenhet.

Konkrete behov og utforming av omsøkt tilbygg

Forvaltningsplanen sier at byggetiltaket skal være foranket i et konkret behov (vedplass, do) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse. I Frydalen landskapsvernområde har forvaltningsmyndigheten ved flere anledninger tillatt oppføring av frittstående uthus for at utedo skal kunne plasseres et stykke fra de andre oppholdsrommene grunnet luktproblematikk. Det har også blitt gitt tillatelse til mindre tilbygg i tråd med forvaltningsplan for å løse behov for funksjoner som ikke kunne løses innenfor eksisterende bygningsmasse. I foreliggende søknad har eksisterende fritidsbolig utvendig bod knyttet til fritidsboligen på ca 5-6 m² hvor det er utedo/lager. Lagringslass til ved og areal til utedo er derfor tilstede, men for bruker av fritidsboligen oppleves disse som lite tidsriktig og utilstrekkelig for behovet.

Omsøkt tilbygg er opplyst å være 19 m² bruksareal. Arealet på fritidsboligen på vernetidspunktet antas å ha vært 56 m² (slik som i dag). Omsøkt tilbygg utgjør derfor ca 34 % arealøkning sammenlignet med det bygningen hadde på vernetidspunktet. I søknaden opplyses at ca 7 m² av eksisterende bruksareal av fritidsboligen skal rives, slik at den totale økningen av bruksarealet vil være fra 56 m² til 68 m² altså 12 m². Det vurderes derfor at selve arealøkningen som gjøres på denne måten er akseptabel og innenfor de retningslinjer forvaltningsplanen gir.

I likhet med fylkeskommunen vurderer forvalter at de store vindusflatene som vist på den sørvestre delen ikke er i tråd med forvaltningsplanen, selv om det er et takoverbygg som kan bidra til å minske refleksjon fra flatene. Søker skriver at det er ønskelig med større vinduer for mer sol og utsikt. Den sør-vestre siden av bygningen er også der slike vinduer er mest synlige og fritidsboligen ligger relativt eksponert til i landskapet. Det vises til punktet i forvaltningsplanen som sier «*Oppsetting av flaggstenger, skinnende takrenner, store vindusflater har ikke tradisjon i området og skal derfor ikke tillates*». Tegningene vedlagt søknad viser at samtlige smårutete vinduer i eksisterende fritidsbolig er byttet ut med vinduer med betydelig mindre deling slik at vindusflatene på hele bygningen er blitt større. Det vises i tillegg til fylkeskommunenes uttale der de skriver at tilbyggets takutforming uten takutstikk på langveggene bryter med tradisjonell byggeskikk. .

At behovet for en oppgradering hva gjelder vask og toalett er tilstede bestrides ikke. Det vises likevel til at forvaltningsplanen legger opp til at fritidsboliger i Frydalen landskapsvernområde skal være av det enkle slaget (*«Det vil normalt kunne gis tillatelse til etablering av utedo og vedplass der det ikke finnes tilfredsstillende løsninger på dette i dag»*). Selv om utslipp av gråvann nødvendigvis ikke krever utslippstillatelse fra kommunen, vil en nedgraving av kum for rensing av gråvann i seg selv falle inn under § 3 punkt 1.1 som blant annet sier at det er forbud mot graving og påfylling av masse

Økt ferdsel - villrein

Utvidelse av bygningsmassen kan føre til økt bruk og ferdsel inn i villreinens leveområde, jf. forvaltningsplanen. Utover estetiske og kulturlshistoriske hensyn skal tiltak knyttet til fritidsboliger også vurderes ut fra den effekt det kan ha på ferdselen inn i områder som er viktige for villrein.

Fritidsboligen ligger i et område som er trekkområde for bukkene som trekker over fra Vulufjell til Tjønnseterfjellet om våren og tilbake til Vulufjell om høsten. Norsk institutt for naturforvaltning (NINA) har tidligere uttalt at: *«Tjønnseterfjellet/Gråhøe kan vi kalle et «øyfjell» som ligger ganske isolert fra kjerneområdet (Vulufjellområdet), der det er en trekkbarriere (Frydalen), og der det er betydelige ressurser for villreinen, spesielt sommerbeite. Villreinens bruk av området er dokumentert av Sel fjellstyre i samarbeid med blant annet NINA v/Per Jordhøy (2008, 2010), og viser at området er i bruk av villreinen sommerstid. Reinen trekker ut fra kjerneområdet (Vulufjell) over Frydalen fra april og utover. Det er i alt vesentlig bukkflokker som bruker området (noen blandingsflokker er observert). Vi vet fra mange andre tilsvarende «øyfjell» og randområder at reinen vegrer seg for å krysse slike «lavereliggende» områder, med skog, vassdrag og da også menneskelig infrastruktur. Spesielt veger vet vi utgjør store barrierer for reinen, som en fysisk barriere (brøytekanter, linjestruktur), men kanskje først og fremst gjennom bruk (lukt, lyder, syn av bevegelige objekter...).*

Initielt ønsket søker å bygge om slik at fritidsboligen fikk 3 soverom istedenfor 2. Etter dialog med forvalter der det ble videreformidlet at å legge til rette for økt antall soveplasser ved å øke antall soverom var utfordrende i forhold til ferdsel inn i villreinens områder, er dette rommet i nye tegninger vist som bod/lager. Tegningen som viser denne romfunksjonen legges til grunn i vurderingene. Selv om romfunksjon viser bod/lager er rommet vist med vindu av tilsvarende utforming som for andre soverom i bygningen. Et bod/lager med vindu som vist i tegning vil ved en overdragelse av eiendommen relativt enkelt kunne omdisponeres til soverom og gi økt antall sengeplasser. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har tidligere vært restriktive med å tillate tilbygg som medfører muligheten for økt antall sengeplasser. Selv om søker i sine innredningsplaner ikke vil legge opp til dette må forvaltningsmyndigheten tenke lenger frem i tid og også ta høyde for samla belastning (naturmangfoldloven § 10). Landskapsvern er den mildelste verneformen og den kategorien som i størst grad tillater inngrep av ulik art. Frydalen landskapsvernområde har relativt mange bygninger, herunder 89 registrerte fritidsbygg.

Dersom tiltaket tillates som omsøkt vil det være en høy risiko for mange tilsvarende søknader gitt den store andelen av fritidsboliger i Frydalen landskapsvernområde. Samlet sett vil dette kunne påvirke verneverdier, både landskapet (natur- kultur og seterlandskap) og ivaretagelse av villreinens leveområder.

Omsøkt tiltak isolert sett må kunne sies ha begrenset virkning på villrein. Mulige påvirkninger på naturmangfoldet bør likvel ikke vurderes isolert og bare ut fra et nåtidsperspektiv. Naturmangfoldlovens § 10 skal blant annet forhindre en gradvis forvitring av arters leveområder der inngrepene skjer bit for bit, gjerne over tid, inntil den samlede belastningen er så stor at for eksempel leveområder kan gå tapt.

Ut fra en vurdering der samla belastning og føre-var § 9 gitt sansynligheten for mange tilsvarende saker og prinsippet om likebehandling bør det ikke gis tillatelse til omsøkte tiltak.

Konklusjon

Med baggrunn i de ovenfornevnte vurderinger og avveininger tilrår nasjonalparksforvalter at det gis avslag på foreliggende søknad om riving og oppføring av tilbygg på gnr. 353, bnr. 9 i Frydalen landskapsvernområde, Nord-Fron kommune. Tiltakets utforming med store vindusflater og manglende takutsikk vurderes å ikke være i tråd med forvaltningsplan og tradisjonell byggeskikk.. Det er lagt vekt på at Oppland fylkeskommune anbefaler å avslå søknaden.

Det er også vurdert at sannsynligheten for mange tilsvarende saker er stor gitt den store bygningsmassen i landskapsvernområdet. Legges prinsippet om likebehandling til grunn vil en tillatelse til omsøkt tiltak kunne medføre en samlet belastning for villreinens leveområde som ikke er i tråd med verneforskriftens formål om ivaretagelse av disse områdene.

Søker oppfordres til å endre tiltaket slik at det i større grad tilpasser seg forvaltningsplanes retningslinjer og lokal byggeskikk.

Rondane-Dovre Nasjonalparkstyre
Postboks 987
2626 LILLEHAMMER

Vår ref.: 201806661-2
Deres ref.: 2018/4113-3 432.2

Lillehammer, 13. november 2018

**Vedrørende søknad om oppføring av tilbygg på fritidsbolig, gnr. 353 bnr. 9 i Frydalen
landscapsvernområde - Nord-Fron kommune**

Viser til deres henvendelse av 04.10.2018 angående oppføring av tilbygg på fritidsbolig gnr. 353 bnr. 9 i Frydalen landskapsvernområde. Saken er oversendt Kulturarvenheten ved Oppland fylkeskommune for uttalelse.

Den omsøkte bygningen ligger i Frydalen landskapsvernområde. Bygningen er ikke SEFRAK-registrert, og har ingen antikvarisk verdi. Den ligger heller ikke innenfor sone vist som «seter- og kulturlandskapsvernområde», men i nær tilknytning til denne. Det er derfor viktig å gjøre en nøye vurdering av det foreslåtte tiltakets påvirkning av kulturlandskapet opp mot retningslinjene i Forvaltningsplan for de store verneområdene i Rondane.

Forskrift om verneplan for Rondane, vern av Frydalen sier at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til ombygginger og tilbygg til eksisterende bygninger hvis dette er i tråd med forvaltningsplan (§ 1.3). I Forvaltningsplanens retningslinjer for tilbygg og ombygginger står det at blant annet store vindusflater ikke har tradisjon i området og skal derfor ikke tillates. Dette gjelder generelt for hytteområder og fritidshus. I tillegg sier retningslinjene noe om form på tilbygg: *«Tilbygg bør underordne seg eksisterende hus, enten ved å videreføre uttrykket eller gjennom å markere at det er nytt. For eksempel kan tilbygg til lafta hus gjerne være i bindingsverk, mens eksisterende hus er utgangspunktet for formen.» «Følg tradisjonen når det er behov for mer areal. Noen steder er det naturlig at lange smale seterhus forlenges. Utvidelse skal skje i lengderetningen.»*

Søker har valgt et tilbygg der møneretningen bryter med møneretning på eksisterende bygning. Det er videre valgt et takoverbygg over terrasse med en levegg på ene siden. Oversendte tegninger viser et tilbygg uten tradisjonell takutstikk på langveggene. Det er også valgt store vindusflater på deler av tilbygg. Etter dialog med sekretariatet har søker endret noe på vindusstørrelser, men på sørvestre fasade er det valgt å opprettholde vindusstørrelsen fra første tegning. De ovenfor nevnte punktene bryter med tradisjonell byggeskikk og er ikke i tråd med gjeldende retningslinjer. Det foreslåtte tilbygget får et bruksareal på 19,1m², og skal kles utvendig med stående panel i brune eller dempede farger, slik

Postadresse:
Postboks 988
2626 LILLEHAMMER
Org. nr: 961382335

Besøksadresse:
Kirkegt. 76, Lillehammer
Bankkonto: 2000 09 50018
E-post: postmottak@oppland.org

Saksbehandler:
Ingrid Isumhaugen Olsen
Telefon:
E-post: Ingrid.Isumhaugen.Olsen@oppland.org

som på eksisterende bygning. Søker ønsker også å tekke taket med trebord, i en mørk eller brun overflate. Kulturarvenheten har ingen innvendinger mot tilbyggets bruksareal eller valg av takmateriale. Vi kan ikke se at tretak har noen synlig tradisjon i dette området i dag, men har nok tidligere hatt det. Bordtak har en matt og ikke-reflekterende overflate, og det er vår vurdering at dette visuelt vil gli godt inn i landskapet.

Med tanke på at eiendommen grenser til sone vist som «seter- og kulturlandskapsvernområde» bør retningslinjene i Forvaltningsplanen vektlegges. Slik det fremgår av oversendt materiale underordner tilbygget seg i liten grad eksisterende bygning, og bryter med tradisjonell byggeskikk på flere områder. Uttrukket, overbygd terrasse får tilbygget til å fremstå langt større enn faktisk økt areal. Å fjerne/reducere takoverbygget vil redusere størrelse på takflaten og vil dermed få tilbygget til å virke mindre dominerende. I tillegg bør det legges opp til takutstikk på tilbyggets langvegger, både av hensyn til beskyttelse av vegg og for å videreføre tradisjonell byggeskikk.

Forvaltningsplanens retningslinjer sier tydelig at store vindusflater ikke skal tillates ved tilbygg eller ombygginger. Tilbyggets vindusflater på sørvestre fasade er dermed i strid med retningslinjene og bør reduseres ytterligere.

Vår vurdering er at tilbygget i liten grad underordner seg dagens bygning eller tilpasser seg det kulturhistoriske bygningsmiljøet i området. Vi anbefaler Nasjonalparkstyret å avslå søknaden slik den foreligger i dag, og i stedet oppfordre søker til å gjøre endringer i tiltaket slik at det i større grad er i tråd med gjeldende retningslinjer. Saken kan også ha presedensvirkning for andre saker av denne karakter.

Med hilsen

Kristin Loe Kjelstad
Fylkeskonservator

Ingrid Isumhaugen Olsen
Kulturvernkonsulent

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten

PROTOKOLL FRA MØTE 1/2019 - Arbeidsutvalget – telefonmøte 11.01.2018

Deltakere: Jørund Båttstad, Torstein Storaas, Anne K. Tina Lyslo (sak 2019/1), Arne Vadet (skriftlige innspill sak 2019/2 og 2018/3), Solvår Brustad Lilleeng (sak 2019/3), Marit Vorkinn (sekretær)

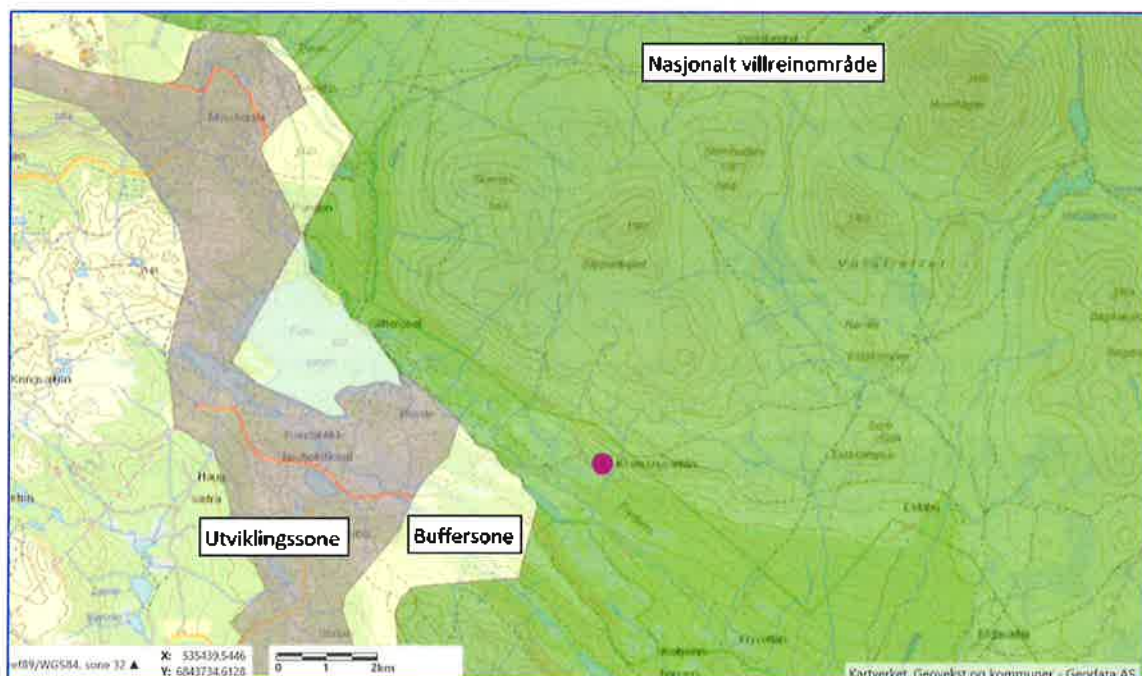
SAKER:

2019/1	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG, FRYDALEN
2019/2	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN
2019/3	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING - GRIMSDALEN

2019/1 RONDANE NASJONALPARKSTYRE – TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG, FRYDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om oppføring av tilbygg til eksisterende fritidsbolig i Frydalen landskapsvernområde i Nord-Fron kommune. Eksisterende hytte er på 56 m² BRA. Netto påbygg er på 12 m² BRA. Antall soverom skal økes fra to til tre, men søker oppgir at antall soveplasser ikke skal økes.

Figur 1. Hyttas plassering er vist med lilla prikk.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

Hytta ligger i regionalplanen innenfor nasjonalt villreinområde. Her sier retningslinjene bl.a. at «*Det skal ikke etableres ny fritidsbebyggelse innenfor området...Det kan vurderes tilbygg, uthus og anneks på eksisterende godkjente bebygde fritidseiendommer utenfor regulert felt. Søknader behandles som dispensasjon uansett størrelse på tiltaket, og det må foretas en konkret vurdering av hva som kan tillates innenfor rammen ut fra hensyn til villrein, bebyggelsens synbarhet og beliggenhet (snaufjell/skog), terreng, nærhet til vann og vassdrag og tilpasning til omkringliggende bebyggelse*».

Villreinens arealbruk

Fra 2007 har det vært gjennomført registreringer av villreinens arealbruk i Tjønnseterfjellet, som et supplement til GPS-merkingen av simler i Rondane. Resultatene viser at Tjønnseterfjellet brukes regelmessig av bukk i sommerhalvåret. Bukken utgjør en vesentlig del av bukkesegmentet i delstammen i Vulufjell i Rondane nord. Hytta ligger i registrert trekkområde (se figur 2).

Villreinnemndas behandling av tilsvarende saker

Villreinnemnda mottar årlig flere søknader om økning av boarealet for hytter i nasjonalt villreinområde, enten som tilbygg eller ved riving av eksisterende bygg og oppsett av nytt bygg. Nemnda har inntrykk av at antall saker er økende. Bare i 2018 har nemnda behandlet følgende saker:

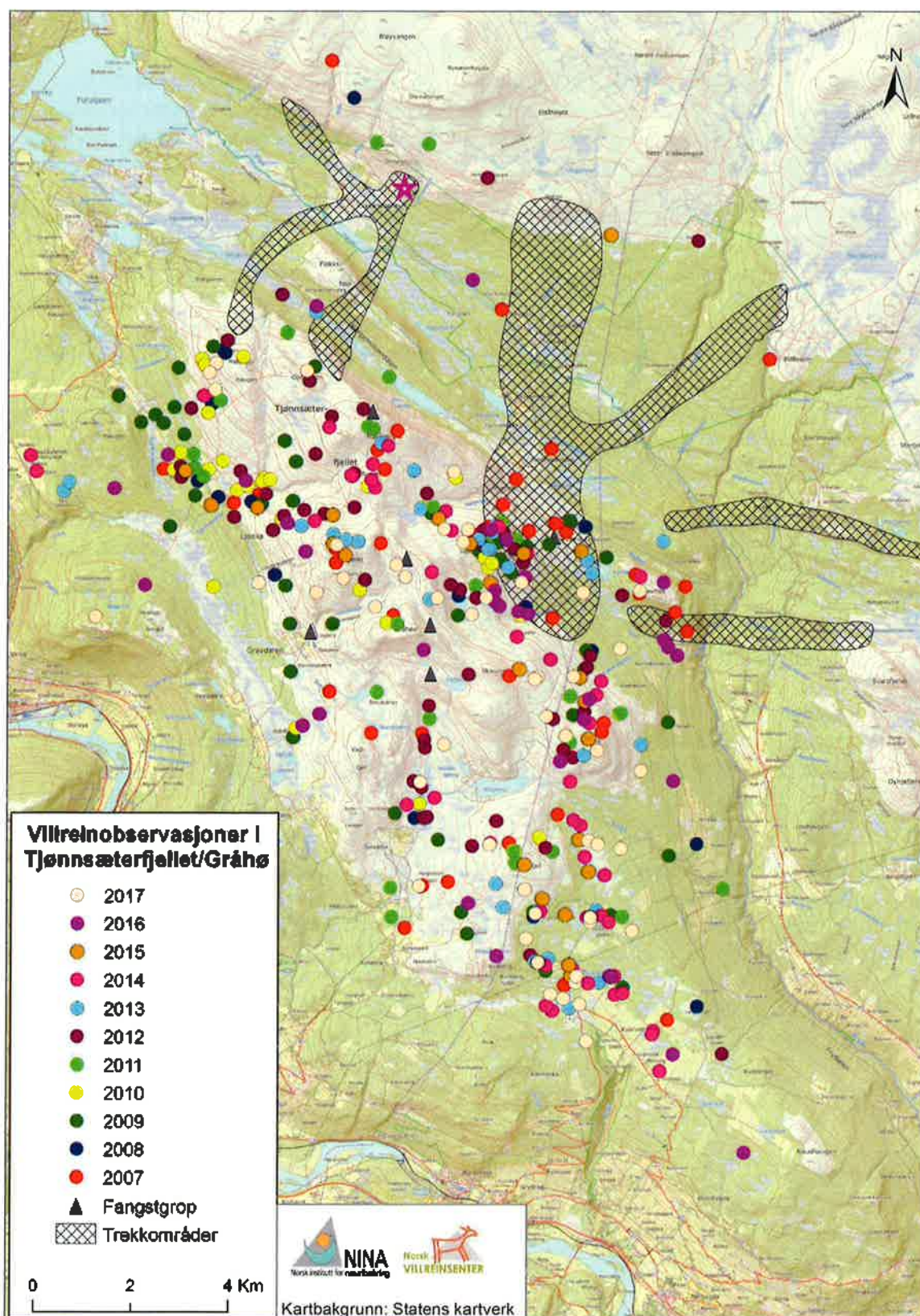
- 2018/13 Øyer fjellstyre -dispensasjon for oppføring av ny og større bu til erstatning for gammel bu (Skjelbua, inne i nasjonalt villreinområde).
- 2018/18 Ringsaker – riving og oppsetting av ny gjeterhytte ved Øyungen (utkanten av nasjonalt villreinområde)
- 2018/31 Folldal- Tilbygg til bu ved Elgevatnet.
- 2018/49 Stor-Elvdal -tilbygg hytte og rehabilitering av uthus.
- 2018/54 Stor-Elvdal – riving og gjenoppføring av hytte i Storgrytdalen.

Se også sak 2019/4.

Villreinnemnda har i disse sakene hatt en konsekvent praksis innenfor nasjonalt villreinområde ved å akseptere riving av eksisterende bygninger og oppsetting av nye, gitt at bruksformålet og arealet/antall sengeplasser ikke endres. Dersom det åpnes for utvidelser utover dagens nivå vil en få en kontinuerlig diskusjon om hvor grensa skal gå for utvidelser av boarealet; Ved 5 m², ved 10 m², ved 15 m²? At det i utgangspunktet ikke legges opp til flere sengeplasser ved utvidelser er positivt, men neppe noe som i praksis neppe vil bli kontrollert av kommunene, f.eks. i tilfelle med eierskifter.

For sak 2018/13 innvilget kommunen i første omgang dispensasjon som omsøkt. Både Fylkesmannen i Oppland og Villreinnemnda påklaget vedtaket. Kommunen tok klagen til følge.

Også i sak 2018/49 har også kommunen innvilget dispensasjon. Dette vedtaket er nå påklaget av nemnda. Klagen ligger i kommunen for ny behandling.

Figur 2. Flokkobservasjoner i Gråhø/Tjønnsøterfjellet i perioden 2007-2017. Hyttas plassering er vist med lilla stjerne. (Kilde: Registrering av villreinen sin områdebruk innan Gråhø/Tjønnsøterfjellet i Nord-Fron og Sør-Fron og i Veslefjellet/Kuva i Dovre. Årsrapport 2017)

VURDERING

IUCN satte i 2016 villreinen på den globale rødlista for truede arter, som følge av en global tilbakegang på om lag 40 % siste 21-27 år. Ved siden av mindre forekomster i det vestlige Russland, er Norge det eneste europeiske landet med opprinnelig, vill fjellrein. Villreinen er derfor definert som en nasjonal ansvarsart.

Utvidelser av enkelthytter vil, isolert sett, vanligvis ha små konsekvenser for villreinen og dens leveområder. Fritidseiendommen søknaden gjelder ligger i et registrert trekkområde. En av de store utfordringene for de gjenlevende villreinstammene i Norge er fragmentering av leveområdene, se f.eks. «Populasjonsdynamiske utfordringer knyttet til fragmentering av villrein fjellet» (Nilsen, E. B. & Strand, O. 2017. - NINA Temahefte 70). Her advares det mot «en utvikling hvor dagens villreinområder deles opp ytterligere. Konkret gjelder dette både Setesdal Vesthei, Hardangervidda, Nordfjella, Rondane og Snøhetta. I alle disse områdene står de lokale villreinstammene i fare for, eller er i ferd med å bli, delt inn i delbestander». Å bevare gjenværende trekkveier mest mulig intakt, for å unngå ytterligere fragmentering, er derfor en av de viktigste oppgavene for norsk villreinforvaltning i dag.

Regionalplaner er av nasjonale myndigheter ment å være det viktigste verktøyet for å ivareta villreinens leveområder. I nasjonalt villreinområde i Rondane er det registrert 1200 fritidsboliger, seterhus og koier. Det som tillates i ett område vil derfor ha presedensvirkning for hele regionalplanområdet. Dersom boarealet tillates økt i et viktig funksjonsområde for villreinen (her trekkområde), er det vanskelig å se hvordan tilsvarende utvidelser andre steder vil kunne avvises. Den samla belastningen av slike utvidelser vil kunne bli betydelig.

Villreinnemnda viser her til Sivilombudsmannens uttale (mars 2018) til behandlingen av en dispensasjonssak for bygging av hytte i randområdet til regional plan for Nordfjella med Raudafjell 2014-2025 (<https://www.sivilombudsmannen.no/uttalelser/dispensasjon-til-oppforing-av-hytte-i-randomradet-for-villrein/>). Sivilombudsmannen drøfter her betydningen av enkeltsaker i forhold til presedens og samla belastning (Nml §10):

«Det gir likevel grunn til en merknad når Fylkesmannen tidligere i redegjørelsen har vist til at «denne ene hytta aleine» ikke vil forringe villreinens leveområde. Også Fylkesmannens vedtak synes å bygge på et slikt premiss. I saker som denne, hvor naturmangfoldet er berørt, er det ikke tilstrekkelig å vurdere skadevirkningene isolert og kun ut fra et nåtidsperspektiv. Etter naturmangfoldloven § 10 skal «påvirkning av et økosystem ... vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for». Denne bestemmelsen skal blant annet forhindre en gradvis forvitring av leveområder hvor inngrepene gjerne finner sted «bit for bit, over tid, til den samlede belastningen er så stor at leveområder, arter eller genetisk mangfold kan gå tapt», jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 104.»

FORSLAG TIL VEDTAK

Det omsøkte tiltaket er såpass begrensa at det *isolert sett* vil ha en ubetydelig negativ effekt for villreinens arealbruk. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten viser imidlertid til Sivilombudsmannens uttale av 13.03.2018, om at skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv (jfr. §10 i naturmangfoldlova om samla belastning).

De siste års registreringer av arealbruken i Rondane villreinområde viser at summen av tiltak og inngrep i området allerede er stor. En dispensasjon som omsøkt vil gi presedens for hele regionalplanområdet, med 1200 fritidsboliger, seterhus og koier i nasjonalt villreinområde bare i Rondanes del av planområdet. Presedensvirkningen er særlig stor når eiendommen ligger i et viktig funksjonsområde for villreinen (trekkområde).

Å åpne for utvidelser av hytter i nasjonalt villreinområde vil samla sett kunne medføre et økt ferdselstrykk som er uheldig i forhold til villreinens arealbruk (nml § 10). Villreinnemnda frarår derfor at dispensasjon innvilges.

STYRETS BEHANDLING

Ingen merknader.

VEDTAK

Det omsøkte tiltaket er såpass begrensa at det *isolert sett* vil ha en ubetydelig negativ effekt for villreinens arealbruk. Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten viser imidlertid til Sivilombudsmannens uttale av 13.03.2018, om at skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv (jfr. §10 i naturmangfoldlova om samla belastning).

De siste års registreringer av arealbruken i Rondane villreinområde viser at summen av tiltak og inngrep i området allerede er stor. En dispensasjon som omsøkt vil gi presedens for hele regionalplanområdet, med 1200 fritidsboliger, seterhus og koier i nasjonalt villreinområde bare i Rondanes del av planområdet. Presedensvirkningen er særlig stor når eiendommen ligger i et viktig funksjonsområde for villreinen (trekkområde).

Å åpne for utvidelser av hytter i nasjonalt villreinområde vil samla sett kunne medføre et økt ferdselstrykk som er uheldig i forhold til villreinens arealbruk (nml § 10). Villreinnemnda frarår derfor at dispensasjon innvilges.

Villreinutvalget for Rondane Nord

Sak 1/2019

TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG I FRYDALEN.

Nasjonalparkstyret for Rondane og Dovrefjell har oversendt en byggesak i Frydalen (Nord-Fron). Fritidsboligen ligger innenfor nasjonalt villreinområde og i Frydalen landskapsvernområde.

SAKSOPPLYSNINGER

Viser til vedlagte saksutgreiing fra Villreinnemnda for Rondane og Sjølenkletten.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Villreinutvalget for Rondane nord støtter vedtaket i Villreinnemnda:

Det omsøkte tiltaket er såpass begrensa at det isolert sett vil ha en ubetydelig negativ effekt for villreinens arealbruk. Villreinutvalget for Rondane Nord viser imidlertid til Sivilombudsmannens uttale av 13.03.2018, om at skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv (jfr. §10 i naturmangfoldlova om samla belastning).

De siste års registreringer av arealbruken i Rondane villreinområde viser at summen av tiltak og inngrep i området allerede er stor. En dispensasjon som omsøkt vil gi presedens for hele regionalplanområdet, med 1200 fritidsboliger, seterhus og koier i nasjonalt villreinområde bare i Rondanes del av planområdet. Presedensvirkningen er særlig stor når eiendommen ligger i et viktig funksjonsområde for villreinen (trekkområde).

Å åpne for utvidelser av hytter i nasjonalt villreinområde vil samla sett kunne medføre et økt ferdselstrykk som er uheldig i forhold til villreinens arealbruk (nml § 10). Villreinutvalget frarår derfor at dispensasjon innvilges.

VEDTAK:

Villreinutvalget for Rondane nord støtter vedtaket i Villreinnemnda:

Det omsøkte tiltaket er såpass begrensa at det isolert sett vil ha en ubetydelig negativ effekt for villreinens arealbruk. Villreinutvalget for Rondane Nord viser imidlertid til Sivilombudsmannens uttale av 13.03.2018, om at skadevirkningene av et tiltak ikke kan vurderes isolert og kun fra et nåtidsperspektiv (jfr. §10 i naturmangfoldlova om samla belastning).

De siste års registreringer av arealbruken i Rondane villreinområde viser at summen av tiltak og inngrep i området allerede er stor. En dispensasjon som omsøkt vil gi presedens for hele regionalplanområdet, med 1200 fritidsboliger, seterhus og koier i nasjonalt villreinområde

bare i Rondanes del av planområdet. Presedensvirkningen er særlig stor når eiendommen ligger i et viktig funksjonsområde for villreinen (trekkområde).

Å åpne for utvidelser av hytter i nasjonalt villreinområde vil samla sett kunne medføre et økt ferdselstrykk som er uheldig i forhold til villreinens arealbruk (nml § 10). Villreinutvalget frarår derfor at dispensasjon innvilges.

Vedtaket var enstemmig.

Dombås 18. februar 2019

Kari Svendsgard
sekretær

Berge, Eirin

Fra: Berge, Eirin
Sendt: 14. august 2018 09:11
Til: 'Klaus Andersen'
Kopi: Grevrusten, Stein Magne
Emne: SV: Søknad om ombygging av hytte - Kvamsfjellet - foreløpig tilbakemelding etter å ha sett på de oversendte dokumentene

Hei,

Vi har mottatt søknad om tiltak fra dere som er journalført i vårt arkiv den 12.7.2018.

Vi anser eposten nedenfor som et tillegg/supplement til søknad vi har mottatt. De momenter og presiseringer dere bringer opp i eposten vil bli en del av vurderingen/saksbehandlingen, men det vil være søknadens tegninger av hytta som blir lagt til grunn. Dette så fremt dere ikke ønsker å gjøre en konkret endring i den søknaden vi har mottatt. Da må vi ha en skriftlig tilbakemelding på eventuelt hvilke endringer dere ønsker å gjøre og ev. nye tegninger.

Den foreløpige tilbakemeldingen som var gitt er basert på den praksis som har vært og de retningslinjer som fremkommer i forvaltningsplan. Som en foreløpig tilbakemelding tilsier har ikke sekretariatet gått inn i saken slik vi gjør når vi forbereder sak for vedtak i nasjonalparkstyret. Vi har pekt på deler av tiltaket som skiller seg ut fra de saker som tidligere har fått tillatelse fra nasjonalparkstyret (dvs siden 2012) og hva retningslinjene i forvaltningsplanen sier. Sekretariatet forbereder sak til nasjonalparkstyret (gir en innstilling) og det er styret som gjør vedtak. Styret kan vedtak sekretariatets innstilling eller vedta noe annet.

Sekretariatet har dessverre ikke anledning og ressurser til å gå i en ytterligere dialog om hyttas utforming utover det som vi allerede har gjort i den foreløpige tilbakemeldingen.

Eposten vil bli registrert i saken og utgjøre en del av søknaden og saksvurdering knyttet til sekretariatets forberedelse av saken til nasjonalparkstyret.

Til orientering: Frydalen landskapsvernområde ble vernet etter naturvernloven i 2003 og ifølge verneforskriften er formålet å ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart. Videre er formålet å ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane, et rikt dyre- og planteliv, og å ta vare på landskapsformene.

Med vennlig hilsen

Eirin Berge
Nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalpark

Tlf.: 61 26 62 09 – Faks: 61 26 61 67
E-post: fmopebe@fylkesmannen.no
Postadresse: Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER

Fra: Klaus Andersen <kandersen3583@outlook.com>
Sendt: 13. august 2018 22:01
Til: Berge, Eirin <fmopebe@fylkesmannen.no>

Kopi: Grevrusten, Stein Magne <FMOPSMG@fylkesmannen.no>

Emne: RE: Søknad om ombygging av hytte - Kvamsfjellet - foreløpig tilbakemelding etter å ha sett på de oversendte dokumentene

Hei,

Vi har lest gjennom deres epost av 4.7 i ferien. Vi er litt overrasket over skjønn dere utviser og tolkninger dere gjør, og synes at saksbehandlingen blir noe ensidig. Slik hytta fremstår i dag er det gode grunner for å gjøre endringer. Hovedårsaken til at vi ønsker å gjøre endringer er å få bedre sanitærforhold. Dette går jo både på trivsel og helse, men vi kommer tilbake til det. Hyttas alder tilsier at det er nødvendig med noe periodisk vedlikehold, skifte av panel, vinduer etc og det er naturlig å gjøre flest ting samtidig for å spare tid i saksbehandling, det meste er tross alt søknadspliktig i området, og holde kostnader nede.

Jeg lister nå opp innvendingene deres i mail av 4.7, tekst i kursiv, og gir våre kommentarer til dem. Noen av disse er forklaringer og presiseringer fra Live Melhus på forhold omkring areal og utforming av hytten generelt, som kanskje ikke kom godt nok frem i søknaden. Vi håper dere kan se gjennom våre svar og spørsmål under, slik at vi kan ha en dialog om hvilke tilpasninger vi eventuelt må gjøre for at dere skal kunne anbefale tiltaket.

Dette er nok et tiltak som er utformet på en slik måte at sekretariatet vanskelig kan anbefale styret å gi tillatelse. Det handler blant annet om store, blanke vindusflater som ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen.

Her vil vi bemerke at de største vindusflatene er plassert med et større takutstikk over seg, slik at disse i svært liten grad vil reflektere sollys. Vindusflatene mot nordvest, ved spisebordet, har ikke et slik takutstikk og her kan man redusere størrelsen noe ved at det ikke går helt ned til gulvet, men samtidig bør det bemerkes at den totale vindusflaten på denne fasaden ikke er veldig stor. Vindu i kjøkkendel er veldig smalt. I tillegg bør man ta i betraktning at det i retning sør-øst i stue ikke er tegnet inn vinduer i stuen, kun i soverom. Det er jo viktig at oppholdsrommene også får tilstrekkelig dagslys, og dette finnes det også regler for i Teknisk Forskrift. Hytta er heller ikke så synlig i retning nord-vest, da det er hverken vei eller annen bebyggelse med direkte innsyn den retningen. I dag har vi lemmer foran vinduer når vi ikke er på hytta. Dette kan vi videreføre på ny hytte hvis dere synes det er et godt tiltak for å dempe refleksjon. Hvis man ser på hytta under ett er ikke reflektering av lys spesielt stor da det er relativt mange små vinduer.

Våre spørsmål til dere er da, er det kun vindusflater i stue som er problematiske? Tok dere hensyn i vurderingen til at det ikke er vinduer i retning sør-øst og at det er takutstikk som demper reflektering av sollys i retning sør-vest? Vil en reduksjon i størrelsen av vindu i retning nord-vest være tilstrekkelig endring for dere slik at denne første innvendingen faller bort, eller må vi også redusere vinduer på soverommene? Vil lemmer eller annen skjerming av vinduer gjøre at blanke vindusflater ikke er et problem?

Hyttas form blir vesentlig endret og får også et mer dominerende uttrykk sammenlignet med den relativt lange, smale formen hytta har i dag. Den eksisterende formen er bedre tilpasset det landskapsrommet hytta ligger i som har store estetiske verdier.

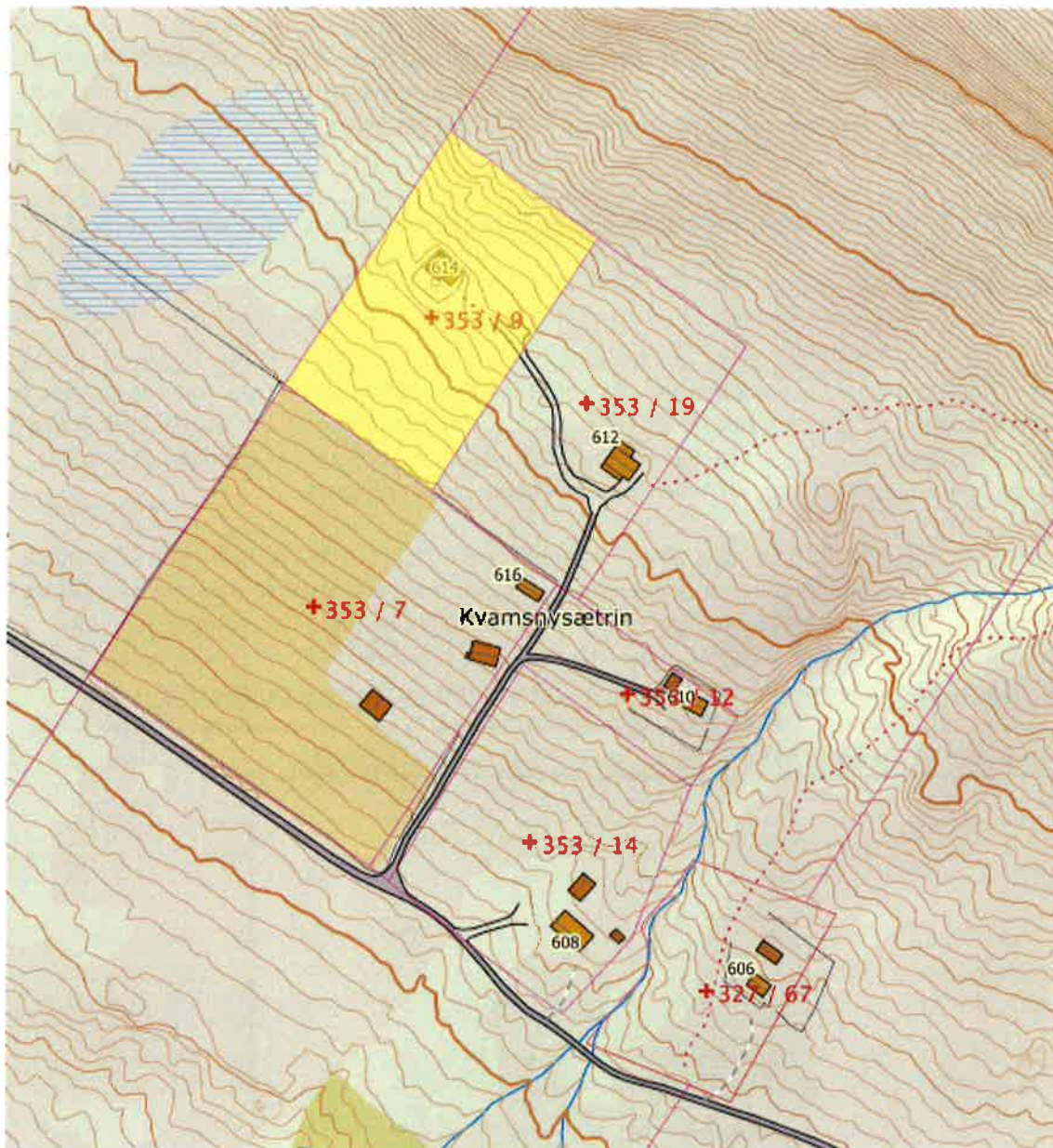
Den vurderingen mener vi kan diskuteres. Hyttas høyde vil ikke bli økt, og er totalt sett lav (også sammenlignet med andre hytter), pipe får uforandret utforming og høyde. Dersom man hadde plassert tilbygget i forlengelsen av bygningskroppen ville dette ha laget en vesentlig lengre fasade mot sørvest, hvor hytta er mest synlig. På grunn av oppvarming ville lengden også kanskje tilsi at man hadde et ildsted i et rom til og slik sett fått et svært annerledes visuelt uttrykk på hytta ved at man fikk en pipe til. Dette ville etter vårt syn ikke vært mindre dominerende, heller det motsatte. Videre bidrar takutstikket over terrassen til å dempe inntrykket av vinduene på tilbygget. I tillegg finnes det flere andre bygninger i umiddelbar nærhet som også har tilbygg eller anneks med møne vinklet på hovedvolumet, jfr bilder nedenfor.

Når det gjelder landskapsrommet hytta ligger i, er dette preget av svært spredt bebyggelse, med noen hytter, samt noe eldre seterbebyggelse som delvis er preget av forfall (se bilder under). Hytta er ikke i direkte tilknytning til den seterbebyggelsen som man antakeligvis ønsker å bevare. Det er flere setervanger i bedre stand, men de ligger langt fra landskapsrommet hytta vår er en del av. Videre er landskapet her (dessverre) stadig mer preget av vegetasjon i form av kratt og trær, noe som generelt gjør all bebyggelse mindre synlig.

Basert på redegjørelsen over, vil vi gjerne vite om dere i den første vurderingen tok hensyn til at flere av nabohyttene har anneks i vinkel på hovedvolum, jfr vedlagte fotografier, eller at hytta blir mindre synlig i terrenget ved å bygge den slik som Nordplan har tegnet den? Videre at det er svært lite bebyggelse i direkte tilknytning til hytta? I retning nordvest er det en annen sætervang, men den er ikke synlig fra vår hytte pga vegetasjon. Dersom dere ser på situasjonskart vil dere se at opplysninger stemmer og jeg håper dere kan søke opp i kartverket sine sider og slik se at dette tiltaket ikke vil påvirke landskapsrommet på noen negativ måte.

Videre legges det opp til at det blir flere soverom enn eksisterende hytte – det er også ganske problematisk (vi legger ikke til grunn at dere nå eventuelt bruker stua til overnattingsplass men har sett på plantegninger).

Det er riktig at vi vil få et soverom til i forhold til dagens planløsning. Det er imidlertid ikke planlagt med flere sengeplasser og det tror vi kommer frem av tegningen. Slik sett burde det ikke være så problematisk. Vi sier jo i søknaden at det er et ønske å gjøre det mer komfortabelt på hytta og litt bedre plass på soverom for de samme personene som bruker hytta i dag – herunder mine foreldre, som begynner å dra på årene. Dette er grunn til at vi har tegnet et soverom bak kjøkken i stedet for køyesenger på to soverom, samt gjort stua større.

Kan dere gjøre en ny vurdering på dette ut ifra at vi ikke øker antall sengeplasser og ta i betraktning at soverommene er i utgangspunktet små?

Det vi kan gjøre dersom dere ikke kan utvise noe skjønn på dette punktet er å gjøre om rom bak kjøkken til bod ved å sette inn en utvendig dør på baksiden. I forskriftene er vel lagringsplass til ved oppgitt som et konkret behov som kan føre til at man får gjennomføre tiltak i området. Dersom vi reduserer sengeplasser fra dagens seks til fire ved å omdisponere et soverom til bod faller da argumentet bort fra deres side? Vil det å lage en lagringsplass for ved telle positivt inn for å få godkjent et tiltak?

Et annet alternativ ville være å øke størrelse på stue ved å legge kjøkken der hvor soverommet er tegnet i dag.

Hva er deres synspunkter på disse forslagene?

Bruksareal på ny hytte er opplyst å være 72,6 m² noe som ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen. Litt vanskelig å følge beregningene du har gjort i søknaden da vi er usikre på om grunnlaget du har brukt i forhold til BYA og BRA. Både det som skal rives og det som fjernes. Platting over 0,5 meter over bakkenivå vil inngå i BYA, åpent overbygd areal vil i tillegg kunne inngå i BRA og BYA. Tegningene er ikke tydelig på dette.

Live Melhus har forklart dette med BYA/BRA for meg. BYA er oppgitt å være 72,6m² - ikke BRA. Ny BRA vil være på 68,2m² (56,1m² – 7m² + 19,1m²). Dette inkluderer også den delen av åpent overbygd areal som er mer 1 meter fra ytterkant tak – se illustrasjon under, hvor BRA er markert med grønt. (Dette er i henhold til retningslinjene fra Kommunal- og moderniseringsdept.) Tiltaket vil derfor være klart innenfor retningslinjene hva gjelder areal. Som tidligere redegjort for, jfr søknad, vil reell økning i BRA være på 21,9 % (maks 30 %). Når det gjelder BYA, er takoverbygg ved terrassen medregnet i sin helhet. Plattingen utenfor takoverbygget vil ikke stikke mer enn 0,5m over terreng, og er derfor ikke medregnet i BYA.

Dersom noe er uklart på dette punktet kan dere gjerne oppklare det direkte med Live Melhus.

Totalt sett anser vi at hytta skal oppgraderes vesentlig. Dette vil helt klart kunne bidra til en økt bruk av hytta. Retningslinjene i forvaltningsplanen der det står at «Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse.» Videre står det «Det vil normalt kunne gis tillatelse til etablering av utedo og vedplass der det ikke finnes tilfredsstillende løsninger på dette i dag». I ditt tilfelle har du både do og vedplass i eksisterende bod.

Hva definerer dere egentlig som tilfredsstillende løsninger og vesentlig oppgradering? Det er riktig at vi ønsker en oppgradering til mer tidsriktige løsninger, da vi bl.a. mener at det er særdeles lite tilfredsstillende å ta med små barn ut i kulden, når man har mer hygieniske og moderne løsninger, som for eksempel forbrenningstoalett. Vi ønsker også å få muligheten for å kunne ta en rask dusj inne, hvilket er fullt mulig å få til på en miljøvennlig måte med dagens løsninger. Løsninger man finner på mange av hyttene i området og som ikke fantes den gangen hytta ble bygget. Hytta vil bli oppgradert i den forstand at vi får mindre trekkfulle vinduer, bedre ildsted, mulighet for å kunne holde oss rene og bedre sanitær forhold, og vi synes det er rart at dette ikke skal kunne aksepteres. Dersom tiltaket blir gjennomført er det en oppgradering fra et svært spartansk utgangspunkt. I antall kvadratmeter må hytta fortsatt kunne sies å være liten. Vi kan vanskelig se at dette kan kalles en vesentlig oppgradering med tanke på hva man forventer av en hytte i dag, eller om man tar utgangspunkt i størrelsen etter at tiltaket eventuelt er gjennomført.

Når dere sier at det vil bidra til økt bruk av hytta, så er det vel naturlig at man bruker noe mer etter å ha gjort en investering i det, men forskriftene har det vel ikke som formål at man ikke skal kunne bruke fritidsboligene i det hele tatt? Hytta vil nok uansett bli brukt mer av vår familie fremover nå siden barna våre nå er eldre, slutter med bleier og tåler bilveien bedre.

Dette er den praksisen vi har holdt oss til tidligere. Dersom sekretariatet innstiller på å godkjenne den søknaden du har oversendt vil vi ikke følge disse retningslinjene (vernebestemmelsene viser konkret til forvaltningsplanen i forbindelse med ombygginger og tilbygg, jf § 3 punkt 1.3 bokstav d i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde og dette gjør retningslinjene er bestemmende for forvaltningen). Det vil også skape en uheldig presedens ved at andre også vil vente å få tillatelse til tilsvarende. Det er 89 fritidsbygg registrert i Frydalen landskapsvernområde.

Selv om det er 89 fritidsboliger i Landskapsvernområdet, er det lang fra flertallet av disse som har potensiale til å utvides innenfor retningslinjen om maks 70m² BRA. Selve tilbygget som er foreslått er på 19,1m², men for å gi plass til dette planlegges det å rive en del av hytta som utgjør ca. 7m². Selve tiltaket/utvidelsen er derfor på kun 12,1m² BRA. Sett opp mot størrelse på øvrige eiendommer i Landskapsvernområdet kan vi vanskelig se at dette kan skape uheldig presedens.

Bl.a. kan nevnes at de fire hyttene som ligger nærmest vår hytte antakeligvis ikke kan være aktuelle siden alle, når man inkluderer anneks, har en større grunnflate enn vår.

Vi vil derfor anbefale dere å se på løsninger som ikke utfordrer de bestemmende retningslinjene i like stor grad. Men det er selvsagt opp til dere om dere vil opprettholde søknaden og få den lagt frem for nasjonalparkstyret for behandling.

Vi mener at tiltaket egentlig ikke utfordrer bestemmelser så mye, og håper at redegjørelsen over vil bidra til å gjøre det lettere å se helheten i prosjektet. Vi antar at alle motargumentene mot tiltaket ikke er like viktige for dere, men vil tro at dette med 70 m² er viktig. Vi har her fått Live Melhus sin forklaring på hvordan dette er beregnet. Vi håper derfor at dere kan se på søknaden på et individuelt grunnlag på nytt, og hadde satt pris på om dere rangerer hva som eventuelt måtte være vanskeligst å akseptere for dere, slik at vi kan se på endringer på det som er viktigst. Vi håper også at dere kan utvise litt skjønn som går i retning at tiltaket skal kunne gjennomføres. Om man ikke skal kunne oppgradere til en mer tidsriktig standard, vil det i praksis si at hytter ikke blir brukt og ender opp med å forfalle på samme måte som Sætervangen dere har sett bilder av. Det er vel ikke målet til styret i nasjonalparken at området blir slik. Min familie har tilknytting til området i flere generasjoner og vi ønsker at vi fortsatt skal ha det.

Til orientering ble Nordplan opplyst om retningslinjene på side 42-43 i forvaltningsplanen i epost fra meg da de var i kontakt med meg tidligere.

Det er riktig at Nordplan ved Live Melhus ble orientert om retningslinjene, og disse har vi gjennomgått, og også referert til i søknadsbrevet. Vi mener også disse er fulgt, men en del av disse retningslinjene er slik vi tolker de mer

direkte rettet mot eldre seterbebyggelse, og ikke nødvendigvis relevante for en hytte oppført i 1980 (eksempelvis ombygging av lange, smale seterhus, oppgradering av tradisjonelle seterhus til hyttepreg, montering av vindu og pipe på driftsbygninger mm). De delene som er relevante, og som i all hovedsak går ut på å bevare landskapsrommet, unngå dominerende tiltak og unngå vesentlig økt ferdsel mener vi er ivarettatt. Tilbygget er av beskeden størrelse på en allerede beskeden hytte, materialbruken er tilpasset eksisterende hytte og utvidelsen er forankret i konkrete behov.

Vi håper at dere kan se på dette tiltaket på nytt, svare på spørsmålene vi stiller her, og tenke gjennom de innspillene Live Melhus og vi har kommet til deres første svar, og de innvendingene dere fremmet der. Vi håper på et positivt svar på denne henvendelsen og at vi kan komme videre i prosessen med å få en fin hytte som min familie kan fortsette å bruke på Kvamsfjellet.

Mvh Klaus Andersen

From: Berge, Eirin <fmopebe@fylkesmannen.no>

Sent: Wednesday, July 4, 2018 2:30:33 PM

To: 'Klaus Andersen'

Cc: Grevrusten, Stein Magne

Subject: SV: Søknad om ombygging av hytte - Kvamsfjellet - foreløpig tilbakemelding etter å ha sett på de oversendte dokumentene

Hei,

Jeg har nå sett på tegninger og bilder som er lagt ved søknaden din.

Dette er nok et tiltak som er utformet på en slik måte at sekretariatet vanskelig kan anbefale styret å gi tillatelse.

Det handler blant annet om store, blanke vindusflater som ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen.

Hyttas form blir vesentlig endret og får også et mer dominerende uttrykk sammenlignet med den relativt lange, smale formen hytta har i dag. Den eksisterende formen er bedre tilpasset det landskapsrommet hytta ligger i som har store estetiske verdier.

Videre legges det opp til at det blir flere soverom enn eksisterende hytte – det er også ganske problematisk (vi legger ikke til grunn at dere nå eventuelt bruker stua til overnattingsplass men har sett på plantegninger).

Bruksareal på ny hytte er opplyst å være 72,6 m² noe som ikke er i tråd med retningslinjene i forvaltningsplanen. Litt vanskelig å følge beregningene du har gjort i søknaden da vi er usikre på om grunnlaget du har brukt i forhold til BYA og BRA. Både det som skal rives og det som fjernes. Platting over 0,5 meter over bakkenivå vil inngå i BYA, åpent overbygd areal vil i tillegg kunne inngå i BRA og BYA. Tegningene er ikke tydelig på dette.

Totalt sett anser vi at hytta skal oppgraderes *vesentlig*. Dette vil helt klart kunne bidra til en økt bruk av hytta. Retningslinjene i forvaltningsplanen der det står at *«Byggetiltaket skal være forankret i konkret behov (som vedplass, do e.l) som ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse.»*

Videre står det *«Det vil normalt kunne gis tillatelse til etablering av utedo og vedplass der det ikke finnes tilfredsstillende løsninger på dette i dag»*. I ditt tilfelle har du både do og vedplass i eksisterende bod.

Dette er den praksisen vi har holdt oss til tidligere. Dersom sekretariatet innstiller på å godkjenne den søknaden du har oversendt vil vi ikke følge disse retningslinjene (vernebestemmelsene viser konkret til forvaltningsplanen i forbindelse med ombygginger og tilbygg, jf § 3 punkt 1.3 bokstav d i verneforskriften for Frydalen landskapsvernområde og dette gjør retningslinjene er bestemmende for forvaltningen). Det vil også skape en uheldig presedens ved at andre også vil vente å få tillatelse til tilsvarende. Det er 89 fritidsbygg registrert i Frydalen landskapsvernområde.

Vi vil derfor anbefale dere å se på løsninger som ikke utfordrer de bestemmende retningslinjene i like stor grad. Men det er selvsagt opp til dere om dere vil opprettholde søknaden og få den lagt frem for nasjonalparkstyret for behandling.

Til orientering ble Nordplan opplyst om retningslinjene på side 42-43 i forvaltningsplanen i epost fra meg da de var i kontakt med meg tidligere.

Ønsker du en prat må du bare ringe 915 38 046. Jeg går ut i ferie fra 16.juli og er tilbake 13.august.

Med vennlig hilsen

Eirin Berge
Nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalpark

Tlf.: 61 26 62 09 – Faks: 61 26 61 67
E-post: fmopebe@fylkesmannen.no
Postadresse: Postboks 987, 2604 LILLEHAMMER

Fra: Klaus Andersen [<mailto:kandersen3583@outlook.com>]
Sendt: 30. juni 2018 11:27
Til: Fylkesmannen i Oppland - postmottaket <fmoppst@fylkesmannen.no>
Kopi: Berge, Eirin <fmopebe@fylkesmannen.no>
Emne: Søknad om ombygging av hytte - Kvamsfjellet

Det vises til kontakt mellom Nasjonalparkstyret og Live Melhus (Nordplan).

Vedlagt oversendes søknad om ombygging av en hytte på Kvamsfjellet som ligger innenfor Frydalen landskapsvernområde. Slik jeg har forstått prosessen skal søknad sendes til dere og ikke kommunen for behandling. Jeg håper søknaden kan behandles ved tidligste anledning og dersom dere har spørsmål til søknaden kan dere kontakte meg på 90 80 14 29, eller ved å besvare denne eposten.

Mvh Klaus Andersen

Sent from [Mail](#) for Windows 10

Arkivsaksnummer: 2019/5941-1

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 19.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	9/2019	08.03.2019

Sak - Dørålen landskapsvernområde - klage på vedtak om oppføring av tilbygg - Ingar I. og Solveig R. Elgevasslien

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8.mars 2019 gjort vedtak om å avvise klagen fra Inge.I og Solveig R. Elgevasslien datert 30.november 2018. Klagen er ikke fremsatt i tide og klagevilkår er derved ikke oppfylt. Etter en vurdering av oppreising for fristoversittelse tilsier ikke de nevnte hensyn at klagen skal tas til behandling, jf. forvaltningslovens § 31.

I medhold av forvaltningslovens § 33 avvises klagen.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Klager oppfordres til å sende søknad om oppføring av et frittliggende uthus som dekker behov for toalett og vedlagring. Frittliggende bygning vil også løse enkelte av de momenter som tas opp i klagen.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtak i arbeidsutvalget datert 12.7.2018, saksnr 2018/2230
- Klage datert 30.11.2018 (vedlagt)
- Varsel om klage datert 13.9.2018
- Epost utveksling mellom søker og forvalter datert 19.9.2018

Saksopplysninger

Sakens bakgrunn

Ingar I. Elgevasslien søkte den 4.april 2018 Folldal kommune om riving av eksisterende utedo og oppføring av et tilbygg på sin fiskebu som ligger ved Elgevatnet i Dørålen landskapsvernområde. Nasjonalparkstyret fikk oversendt søknaden fra kommunen den 10.april 2018. I epost møte den 12.juli 2018 behandlet arbeidsutvalget saken og gjorde vedtak om avslag på omsøkte tiltak, men tillot et mindre tilbygg enn omsøkt på inntil 6 m² for å dekke ved og toalettbehov. Vedtaket ble sendt i epost til søker og kopimottakere den 21.august.2018.

Grunnet feil i epostadressen mottok ikke søker vedtaket før den 23.august 2018 i henhold til opplysninger søker selv gir. Sekretariatet ble gjort oppmerksom på dette i epost fra søker den 13.9.2018. I denne eposten varslet søker om at han ville klage på vedtaket. Det ble da opplyst at han har 3 ukers klagefrist på vedtaket og at fristen løper fra tidspunktet han var blitt gjort kjent med vedtaket.

Klagens innhold

Klagen er datert 30. november 2018 og journalført den 7.desember og klager fremsetter følgende klagepunkter:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har:

1. Svært god evne til å ramse opp verne- og planbestemmelser
2. Manglende innsikt i bygningskultur og estetisk utforming
3. Manglende innsikt i praktisk utforming av bygning
4. Manglende beskrivelse av hvordan dette tiltaket helt konkret vil virke inn på landskapets art og karakter
5. Udokumentert påstand om presedens
6. Manglende evne eller vilje til å se at det faktisk bor mennesker i bygde-Norge og at de ønsker å skaffe seg et nærings- og livsgrunnlag av utmarka
7. God vilje til å finne holdepunkter i verneforskrifter og forvaltningsplan som kan underbygge saksbehandlers syn
8. Lav innsikt i den historiske bruken av området rundt Elgevatnet
9. Enøyd vurdering etter vernebestemmelserne og manglende samfunnsmessig perspektiv

Hjemmelsgrunnlag

Forvaltningsloven §§ 28-34 gir hjemmelsgrunnlaget for behandling av klager på enkeltvedtak.

En klage skal alltid sendes det forvaltningsorganet som har fattet vedtaket. I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen forberede klagen. Nasjonalparkstyret skal derfor foreta klageforberedelse og kan endre eller oppheve vedtaket som er påklaget dersom de

finner klagen begrunnet. Dersom vilkårene for å behandle klagen ikke foreligger, skal underinstansen avvise saken (jf. forvaltningsloven § 33,2.ledd)

Opprettholdes vedtaket det klages på sendes klagen over til Miljødirektoratet som er klageinstans, jf. forvaltningsloven § 33, 4.ledd.

Når det gjelder hjemmelsgrunnlag i verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og vurdering i forhold til naturmangfoldloven så vises det til arbeidsutvalgets vedtak av 12.7.2018.

Vurdering

Klagevilkår

Vedtaket som er påklaget er et enkeltvedtak. Klager er part i saken og har rettslig klagteinteresse, jf. forvaltningslovens § 28.

I forvaltningslovens § 29 fremgår det at klagefristen er 3 uker etter at vedtaket er kommet frem til vedkommende part eller fra det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket. I denne saken opplyser søker at han først ble gjort kjent med vedtaket den 23. august. 13.september gjøres forvaltninga oppmerksom på at vedtaket ikke er nådd frem og det varsles klage. Forvalter gir da skriftlig tilbakemelding om at fristen for å klage er 3 uker fra han har gjort seg kjent med vedtaket. I vedtaket mottatt i august er det i tillegg opplyst om klagefrist.

Ettersom klager selv opplyser om at han var blitt gjort kjent med vedtaket den 23.august vil klagefristen i utgangspunktet være 3 uker senere, altså 14.september. Den 13.september mottar forvaltninga et *varsel om klage*. Det gis i dette varselet ingen beskrivelse av den endring som ønskes i det vedtak det klages over. De grunner klagen støtter seg til er heller ikke nevnt i varselet, kun at det vil komme en klage. 11 uker senere, regnet fra 13. september, altså den 30.november 2018, mottar forvaltningen en grunngitt klage. Legger en til grunn klagers opplysninger om at han ble kjent med vedtaket den 28.august var *varsel om klage* innenfor klagefristen. Men varselet inneholdt ingen begrunnelse for klagen og heller ikke hva klager ønsket av endring, jf. forvaltningsloven § 32. Først 14 uker etter at vedkommende hadde blitt kjent med vedtaket kommer en begrunnet klage.

Det er helt klart uheldig at søker ikke mottok vedtaket grunnet feil i forbindelse med utsendelse. At eposten ikke var riktig fikk sekretariatet ingen automatisk svar på (ingen «failure» epost). Det var derfor ikke kjent for forvaltninga at vedtaket ikke var mottatt. Om en så på denne bakgrunn legger til grunn at klagefristen var 3 uker etter at klagen var varslet fra vedkommende og forvaltninga hadde gitt beskjed om klagefristen på 3 uker, skulle den vært postlagt/sendt inn innen 4.oktober. Klagen ble først sendt inn den 30.november, 8 uker senere.

Med dette som bakgrunn anses klagen å ikke være fremsatt i tide, og vilkårene i forvaltningslovens § 28 om at klagen skal være fremsatt innenfor klagefristen er ikke oppfylt.

Dersom klagevilkårene ikke er oppfylt skal klagen i utgangspunktet avvises, jf. forvaltningsloven § 33.

Forvaltningslovens § 31 åpner for at klagen likevel skal kunne behandles dersom:

- a) Parten ikke kan lastes for fristoversittelsen
- b) det av særlige grunner er rimelig at klagen blir prøvd

I foreliggende sak ble klager gjort oppmerksom på klagefristen den 23. august 2018 da dette er opplysning gitt i vedtaket. I tillegg fikk han den 13. september skriftlig beskjed om at klagefristen er 3 uker etter han har blitt kjent med vedtaket. Det er gitt opplysning om klagefristen. Det fremkommer ikke at det er alvorlig sykdom eller ulykke som er årsaken til at klagen ble fremsatt først 30. november.

Saken dreier seg om oppføring av tilbygg til eksisterende bygning i et landskapsverområde. Klagens ankepunkter er ikke knyttet til rettsanvendelsen men til skjønnsutøvelsen. Klager ble i vedtaket gitt anledning til å oppføre et tilbygg, men et mindre enn det som var omsøkt som skulle dekke de behov som riving av eksisterende utedo medførte. Arbeidsutvalgets vedtak var i tråd med forvaltningspraksis på området og de retningslinjer forvaltningsplanen gir for denne type saker.

Det vises blant annet til en tidligere sak knyttet til et tilbygg på en seter i Frydalen landskapsvernområde, der klageinstansen nylig opprettholdt nasjonalparkstyrets vedtak som var gjort i medhold av verneforskrift, retningslinjer i forvaltningsplan og lokal byggeskikk. Klagen vurderes av denne grunn å ikke være av særskilt prinsipiell karakter.

En kan etter dette ikke se at det foreligger særlige grunner for at klagen blir prøvd.

Dersom forvaltningen skal åpne opp for at klager skal ha anledning til å oversitte klagefristen i lang tid og likevel få klagen behandlet, vil dette kunne medføre at forvaltningens mulighet til å løse sine oppgaver effektivt reduseres. Både innrettelseshensynet og effektivitetshensynet tilsier derfor at klagen bør avvises.

Konklusjon

Klagen fra Ingar I. og Solveig R. Elgevasslien oppfyller ikke klagevilkårene i forvaltningslovens § 33 heller ikke når oppreisingskriteriene vurderes. Sekretariatet tilrår at klagen avvises.

Klager oppfordres til å eventuelt søke om en frittstående bygning som kan dekke behov knyttet til toalett og vedlagring dersom eksisterende utedo ønskes revet. Søknad om frittliggende bygning for å dekke disse behovene vil behandles som en dispensasjonssak i medhold av naturmangfoldloven § 48. Arbeidsutvalget signaliserte i behandlingen av søknad om tilbygg at de stilte seg positive til en slik løsning.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre

Folldal kommune

Elgevasslien 30.11.2018

Riving av utedo/vedskjul og tilbygg på skogshusvære ved Elgevatnet.
Begrunnelse for klage på vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - arbeidsutvalget sak 9/18 og Folldal kommunes delegerte vedtak i sak 133/18.

Nedenstående søknad ble levert i Folldal kommune den 4.4.2018. Vedtakene, referert i overskriften på dette brevet, ble kunngjort for oss den 23.8.2018. Altså etter fire og en halv måned. Klage ble framsatt i epost fra oss til nasjonalparkstyret og Folldal kommune den 13.9.2018.

Bakgrunn.

Undertegnede er eiere av Søre Elgevasslien b.nr. 172, g.nr. 3 i Atndalen, Folldal. Til gardsbruket hører skogshusvære ved Elgevatnet. På stedet har vi naust ved vatnet (oppført ca 1930, nybygd 2000) gamlebua på 3 x 2,5 meter, oppført ca 1930, ei bu på ca 4 x 8 meter oppført 1986 og utedo/vedskjul på ca 1,5 x 3,5 meter som er eldre og flytta opp ca 1950. Anlegget brukes ved tilsyn av dyr på utmarksbeite, vedhogst i området, fiske i Elgevatnet, elg- og villreinjakt og til fritidsformål.

Utedo/vedskjul er sterkt forfallent. Det ble flytta dit i 1950-åra og er et svært enkelt skjul av bindingsverk kledd med sagbak o.l. materialer. Skrått tak i ei flate kledd med bølgeblekk. Vi planlegger derfor å erstatte dette med et tilbygg på den største bua. Den ble opprinnelig oppført som eldhus på garden Øyvang på Dalholen og flyttet til Elgevatnet i 1986. Bua består i dag av to, arealmessig omtrent like deler på til sammen 8,5 x 4,15 meter. En halvdel i bindingsverk og en i 5" laft. Vi ønsker å rive den gamle utedoen. Planen er så å bygge på eksisterende bu i lengderetningen mot nordvest. 4 x 4,15 meter i samme høyde, bredde, takvinkel, materialbruk og farge. Bindingsverk kledd med stående 5, 6 til 7" tømmermannspanel. To tradisjonelle 6-delte vinduer med midtsprosse. Bua er i dag steingrå omtrent som gråsteinen i fjella og bakken rundt og det vil den nye delen også bli beisa i. Den nye delen vil inneholde utedo og vedskjul på ca 1,5 x 4 meter som plasseres ved gavlenden i nordvest. Resterende 3,5 x 4 meter, da mellom do og gamlehytta, blir åpent mot sørvest og skal brukes til garnrensking og lagring av garn/fiskeutstyr samt noe lagring av ved og utstyr til vedhogst.

Begrunnelse for klagen.

Vårt hovedinntrykk av nasjonalparkstyret (RDN) etter behandlingen av vår sak er :

- Svært god evne til å ramse opp verne- og planbestemmelser
- Manglende innsikt i bygningskultur og estetisk utforming
- Manglende innsikt i praktisk utforming av bygning
- Manglende beskrivelse av hvordan dette tiltaket helt konkret vil virke inn på landskapets art og karakter
- Udokumentert påstand om presedens

Solveig og Ingar Elgevasslien

Søre Elgevasslien

Folldal

- Manglende evne eller vilje til å se at det faktisk bor mennesker i bygde-Norge, og at de ønsker å skaffe seg et nærings- og livsgrunnlag av utmarka
- God vilje til å finne holdepunkter i verneforskrift og forvaltningsplan som kan underbygge saksbehandlers syn
- Lav innsikt i den historiske bruken av området rundt Elgevatnet
- Enøyd vurdering etter vernebestemmelsene og manglende samfunnsmessig perspektiv

Vår faglige bakgrunn for å hevde og begrunne dette:

Ingar Elgevasslien har høyskoleutdanning i natur- og miljøvern (cand.mag), har jobbet 16 år i Folldal kommune som miljøvernkonsulent og kommuneplanlegger, 10 år som saksbehandler for Sølnekletten villreinnemnd, 3 år som saksbehandler for Rondane villreinnemnd, 3 år som sekretær for Knutshø villreinutvalg og har en 10-årsperiode sittet i Rondane nord villreinutvalg. Ingar var også Folldal kommunes administrative representant og kommunens saksbehandler i alt verneplanarbeidet fra midt på 1990-tallet til Verneplan for Rondane ble fastsatt av Kongen i 2003 og videre i forvaltningsplan- og fylkesdelplanarbeidene.

Solveig Elgevasslien er høyskoleutdannet kommuneplanlegger (cand.mag) med tilleggsutdanning innen kultur- og bygningsvern. Hun har tidligere jobbet som kultursjef og er gjennom 21 år kirkeverge i Folldal med ansvar for kirker med vernestatus og dermed samarbeid med Riksantikvaren.

Vi har sammen overtatt- og restaurert det meste av garden Søre Elgevasslien gjennom 25 år. Alt vi har gjort har vært vurdert med tanke på farger, utforming og byggeskikk. 90% av eiendommen vår er verna som nasjonalpark, landskapsvernområde eller vassdragsvern. Vi er veldig glad for at vernet hindrer tiltak som kan endre landskapets art eller karakter **vesentlig** i utmarka vår og særlig i området ved Elgevatnet som er ei perle.

Vurdering etter Plan- og bygningsloven.

Bua ved Elgevatnet er matrikulert som utmarksbu under Søre Elgevasslien, altså en del av landbrukseiendommens bygningsmasse og en del av drifta og næringsgrunnlaget. I kommuneplanens areadel er området LNF-område. Det vil si at områdene er avsatt til landbruksdrift, natur og friluftsliv. Det vil igjen si at kommunen gjennom kommuneplanen har ment at tradisjonell landbruksdrift, som her betyr oppsyn, utmarkbeite med dyr, tilsyn med beitedyr, fiske, hogst, jakt m.m. skal kunne drives i disse områdene. Bygninger er nødvendige for denne driften.

Vi mener at kommunen har plikt til-, etter P.b.l., men ikke har forsvart dette næringsaspektet, eller vurdert vårt tiltak i lys av kommuneplanens intensjon om at arealene skal kunne brukes til næringsformål og til høsting av naturressursene. Vi ber om at kommunen tar dette opp i sin behandling av klagen.

Kan tiltaket endre landskapets art eller karakter?

Elgevatnet ligger innenfor areal vernet som del av verneplan for Rondane og er gitt navnet Dørålen landskapsvernområde. Dørålen LVO er vernet mot inngrep som **vesentlig** kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. De øvrige bestemmelsene i verneforskriften skal være gitt for å bygge opp under dette. Imidlertid virker mange av bestemmelsene så rigide og detaljerte at det er vanskelig å se at de har noe med formålet med vernet å gjøre. Vi er ikke enig i at vårt tiltak er egnet til å endre landskapets art eller karakter vesentlig. Tvert imot er vår vurdering og intensjon at tiltaket vil gi bygningene ved Elgevatnet et mer helhetlig preg, og det omsøkte bygget et mer enhetlig preg, mer harmoni i byggeskikken og senke påvirkningen som bygningene samlet sett har på landskapets art og karakter.

Solveig og Ingar Elgevasslien

Søre Elgevasslien

Folldal

«Fuglekasse»

Vi ber RDN ta en grundig kikk på vedlagte tegninger (tegnet etter beste evne) som viser hvordan bygget og bygningene sammen vil se ut med påbygget på 6 m² som RDN har tillatt. Vi ser en lite harmonisk «fuglekasse» påsatt på ene enden av huset. Det er videre tillatt satt inn kun ett vindu i påbygget. (hva har det å bety for villreinen og landskapets art og karakter?) Det er ikke nevnt dører. Det betyr antakelig at det ikke vil være tillatt å sette inn dører. Det betyr igjen at dører må etableres inne fra eksisterende bygg, noe som vil være svært uheldig for arronderingen av plassen inne i bua da den eneste hele veggen vil bli brutt opp av to dører. Noe av poenget med et åpent rom før utedoen er også av hygieniske og luktmessige årsaker. Det er snakk om en utedo og ikke noe vann- eller kjemikalietoalett. Videre må ved bæres inn gjennom bua for å lagres i vedskjulet. Det vil være komplett umulig å få tørk på veden inni der.

RDNs vedtak framstår dessverre nærmest som latterlig all den stund RDN samtidig påstår å forsvare bygningsestetikken gjennom å nekte en volummessig harmonisk utvidelse. Et slikt uhensiktmessig og lite estetisk påbygg som RDN tillater vil vi ikke gjennomføre.

46% utvidelse er ikke sant.

RDN påstår at det omsøkte tilbygget utgjør en utvidelse på 46 prosent i forhold til eksisterende bebygd areal. Det er riktig om en kun tar den bua som skal få påbygget i betraktning. RDN velger da å underslå at det gamle uthuset på 1,5x4 meter skal rives. Det betyr at utvidelsen av bygningsmassen utgjør kun 11,35 m². Det er 28% og ikke 46% slik RDN påstår og mindre om man tar totalt bebygd areal inn i regnestykket.

Vi kan ikke bygge om eller sette inn senger uten godkjent søknad.

Villreinnemnda framsetter spekulasjoner om at man seinere kan bygge om omsøkt åpent areal, som skal ha åpent terrassegulv, til sengeplasser og at kommunen ikke har kontroll på dette. Tvert imot har kommunen meget god kontroll på dette fordi en slik ombygging vil være søknadspliktig. RDN bør også vite at en eventuell omdisponering vil være søknadspliktig ihht. vernebestemmelsene.

Vet RDN hvordan naustet vårt kan brukes uten å ha sett det?

RDN spekulerer videre i at behovet for rensking og lagring av garn og utstyr er ivaretatt i eksisterende naust. Tvert imot, - og det er bl.a. derfor vi søker om det åpne arealet med tre vegger. Rensking av garn og fisk forgår i dag utenfor naustet fordi det ikke er plass, lys eller takhøyde å stå inne. Naustet er et båtskjul, ikke en fritidsbolig. Fiske i midten-slutten av august byr noen ganger på vind, regn og sluddbyger her i fjellet. Fisket i Elgevatnet, som er Folldals desidert beste fiskevann, er av stor betydning for rettighetshavernes familieøkonomi og trivsel.

Presedensen taler til vår fordel!

Påstanden om faren for presedens er tatt ut av løse lufta. Det er helt minimalt med bygninger innenfor den delen av vår (m.fl.) eiendom som har fått navnet Dørålen LVO. Vernebestemmelsene setter effektivt stopp for nye bygninger og RDN bør, sammen med kommunen, ha god kontroll på alle omsøkte tiltak. Ser man verneområdene i Rondane i større sammenheng så taler vel heller presedensen for at vi bør få gjennomført vårt tiltak. Vårt tiltak er helt minimalt sammenliknet med de seinere års utvidelser ved Grimshytta, tilrettelegging for bil- og fotturisme og et større antall etableringer av turistvirksomhet, sæterfjøs og andre bygninger i Grimsdalen landskapsvernområde. Vårt tiltak og bygningene ved Elgevatnet er del av næringsdrifta på eiendommen og er derfor mer å sammenlikne med sæterfjøs enn med fritidshus.

Solveig og Ingar Elgevasslien

Søre Elgevasslien

Folldal

Historisk bruk.

Gjennom historien har bruken av områdene rundt Elgevatnet vært langt større enn i dag. Det var langt flere folk på gardene og de ferdes mer i terrenget på jakt, snarefangst, måssåtaking, lauving og annen høsting. Til tider kunne Søre Elgevasslien hente 150 sledelass med måsså (i hovedsak kvitkrull og lyng) i terrenget og flere andre gardar i Atndalen kunne ta ut tilsvarende. Det var sæterdrift ved Veslsætre og vedhogst rundt hele Liakollen. Gamle bilder viser et helt annet treløst og åpent landskap. Dette var samtidig med at villreinen skal ha brukt Elgevasslitterrenget mer enn i dag. Gjennom hele verneprosessen har vi forgjeves forsøkt å fortelle at dette ikke er villmark, men et kulturlandskap.

Forstyrrelser for villreinen, verneplanens paragraf 2.

All menneskelig virksomhet forstyrrer villreinen. At området rundt Elgevatnet er en del av villreinens leveområde, og mulige leveområde, er det ingen tvil om, vi ser dem fra vinduet, men Elgevatnet er også del av vår families leveområde og dette tror vi at begge parter kan leve med. Vår ferdsel til og fra bua foregår nesten utelukkende langs den gamle sætervegen fra Elgevasslien opp gjennom skogen til Elgevatnet. RDN dokumenterer selv gjennom kartvedlegg at villreinen bruker våre områder i mindre grad. Dermed berører ikke tiltaket spesielt viktige trekkområder som søkes beskyttet gjennom verneplanens paragraf 2. De tiltaka som har ført til at villreinen bruker våre områder mindre er allerede gjennomført for lengst. Det er Dørålsvegen og Grimsdalsvegen, samt all fotturismen som deler Rondanestammen i to eller tre. Fot- og bilturismen er sterkt økende og ser ut til å være ønsket. Faktisk er vårt område av dem som er minst belasta med fotturister og har mest lett tilgjengelig vinterbeite. Om vinteren er det svært lite menneskelig trafikk i området og vi bruker ikke bua fordi den ikke er særlig vindtett. At synkende menneskelig påvirkning og økt tilgjengelig vinter- og sommerbeite den siste femtiårsperioden skal ha medført at villreinen bruker området mindre er lite sannsynlig. Vårt tiltak vil ikke gi økt virksomhet ved Elgevatnet. Vårt tiltak berører ikke plantelivet, dyrelivet, landskapsformene, geologiske forekomster eller kulturminner.

Samfunnsperspektiv.

RDN bør, men makter ikke å se sin rolle som lokalsamfunnsforvalter, men tar heller jobben alvorlig med å hindre de helt små aktører og tiltak som de har makt til å gjøre noe med. Hele naturvernkomplekset er et resultat av at Stortinget ikke makter å (vil) ta vare på landet og heller ikke makter å ta landet i bruk. Villig vekk bygges det ned matjord, viltet- og fiskens leveområder og våre felles friluftsområder. Den dårlige samvittigheten for dette omsettes i å verne marginale høyfjellsområder som Rondane som en slags avlat til nikkens-, nå goretexadelen. Se hvordan byer og tettsteder vokser seg ut over matjorda! Se hvordan vegnettet (eksempel Gudbrandsdalen) beslaglegger matjord, kantsoner, boliger og nærfriluftsområder! Se hvordan rovvilt-, og landbrukspolitikken flytter mat- og særlig kjøttproduksjonen fra utmarka og inn i kjøttfabrikkene! Og se at folket som ikke lenger kan finne livs- og næringsgrunnlag flyttes til byene!

Vi ber om at Folldal kommune og Rondane-Dovre-fjell nasjonalparkstyre behandler-, og tar klagen til følge så snart som mulig.

Med hilsen

Solveig R. Elgevasslien (sign)

Ingar I. Elgevasslien (sign)

Vedlegg: Illustrasjoner.

Solveig Elgevasslien
Ingar Elgevasslien

Tlf: 97472767
Tlf: 97472777

Adresser:
Elgevasslien 185
2580 Folldal
elgevasslien@online.no

Søre Elgevasslien gard

Arkivsaksnummer: 2019/6840-6

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 28.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	10/2019	08.03.2019

Sak - NY BEHANDLING - Grimsdalen LVO - Kjerneboring og motorferdsel 2019 -Koppar Resources

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 8.mars 2019 gitt Koppar Resources avslag på søknad om kjerneboring for å undersøke mineralsk forekomst og motorferdsel knyttet til denne aktiviteten, i Grimsdalen landskapsvernområde.

Begrunnelsen er at omsøkt aktivitet og målet for den omsøkt aktiviteten er vurdert å stride mot verneformålet der det å ta vare på geologiske forekomster, vakkert natur- og kulturlandskap, leveområder og viktige trekkområder for villreinen alle er en del av formålet med vernet, jf vurderingen i saken. Vilkåret for å kunne gi dispensasjon i medhold av naturmangfoldlovens § 48, første ledd, første alternativ er derfor ikke tilstede.

Vedtaket er gjort i forhold til verneforskrift og naturmangfoldloven.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf.

forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtak i styremøte 30. november 2018 (vedlagt)
- Tilbakemelding fra Direktoratet for mineralforvaltning datert 19.2.2019 (vedlagt)
- Tilbakemelding fra søker v/Rune Wilberg datert 11.12.2018 (vedlagt)
- Uttale fra villreinnemda Rondane-Sølnkletten datert 14.1.2019 (vedlagt)
- Uttale fra villreinutvalget Rondane-Nord datert 19.2.2019 (vedlagt)

Saksopplysninger

Styret utsatte behandling av sak vedørende kjerneboring og motorferdsel i Grimsdalen landskapsvernområde da styret mente det var behov for ytterligere kunnskap knyttet til saken, jf. vedtak datert 30.november 2018 i utvalgssak 35/2018.

Det er kommet innspill knyttet til kunnskapsgrunnlaget fra både direktoratet fra mineralforvaltning, Koppar Resources, Villreinnemda for Rondane-Sølnkletten og Villreinutvalget Rondane Nord. Alle tilbakemeldingene er lagt ved i sin helhet, men det gjøres en kort oppsummering under.

Foreliggende sak må ses i nær sammenheng med utvalgssak 35/2018 fra styremøte den 30.11.2018 som er vedlagt.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Grimsdalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Når det gjelder verneformål, forskrift, forvaltningsplan og naturmangfoldlov vises det i sin helhet til saksfremlegget i styremøte den 30.november 2018, utvalgssak 35/2018, som også gjelder i ny behandling i saken.

Oppsummering av innehentet informasjon om kunnskapsgrunnlaget

Henvendelse fra sekretariatet til Direktoratet for mineralforvaltning

Saksprotokollen fra styremøte den 30.november 2018 ble oversendt direktoratet for mineralforvaltning den 28.januar 2019. Det ble etterspurt spesielt tilbakemelding på punkt 1 og 3 i listen som lå i saksprotokollen. Det ble i tillegg etterspurt innspill om omfang og påvirkninger et ev prøveuttak kunne komme til å få.

Fra saksprotokollen fremkommer at nasjonalparkstyret mente at følgende spørsmål må avklares bedre:

1. Hva vil en eventuell utvinning av mineralene bety for lokal verdiskapning og hvordan skal utvinnings-/uttaksprosessen foregå (målinger, kjerneboring, prøveuttak, drift osv) og hva vil dette innebære for verneverdiene?
2. Styret må gjøre seg opp en oppfatning av hva en skal mene dersom kjerneboringen viser positive signaler i forhold til mulig utvinning/gruvedrift.
3. Spørsmål knyttet til vannforbruk og slamavfall må belyses bedre.
4. Når på året bør den omsøkte aktiviteten eventuelt skje

Tilbakemelding fra Direktoratet for mineralforvaltning

Betydning for lokal verdiskapning kommer an på flere faktorer, og en samfunnsøkonomisk analyse bør gjøres ved modning av prosjektet for å få en evaluering av verdiskapningen. Generelt er det arbeidsplasser som kan skapes innenfor flere sektorer ev økt befolkningsvekst med de positive ringvirkninger dette kan gi.

Uttaksmetoden er avhengig av den spesifikke mineralforekomsten. Forekomsten må kartlegges i detalj og før en eventuell forekomst er kartlagt er det nær umulig å forutse driftsmetode. Undersøkelsesmetoder kan innebære geofysikk, boring og prøveuttak. For dette spesifikke prosjektet er det rettighetshaver som må kontaktes angående planer for undersøkelsesarbeid. Hva et prøveuttak innebærer av inngrep kommer an på den spesifikke forekomsten som skal undersøkes. Som ledd i undersøkelsen av en mineralsk forekomst kan det være behov for å ta ut større mengder masse for å kunne ta endelig stilling til forekomstens drivverdighet. Dette omtales som prøveuttak og anses som den mest omfattende formen for undersøkelse. En vurdering av forekomstens *utstrekning* avgjøres i første rekke av kjerneboringer og annen form for geofysikk, mens *prøveuttak har som formål å undersøke forekomstens kvalitet*, herunder oppredbarheten, nærmere.

Prøveuttak krever særskilt tillatelse fra DMF. Med prøveuttak menes uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Et prøveuttak kan ikke være større enn uttak av 2000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller DMFs rolle innebærer ikke å vurdere undersøkelsene opp mot verneverdier.

Enhver kan lete etter mineralske forekomster på fremmed grunn med de begrensninger som følger av mineraloven og annen lovgivning (Mineralloven § 8). Det gjøres ingen skjønnsmessig vurdering før tildeling av undersøkelsesrett selv om det skal foregå i verneområder (med mindre søkeren har tidligere brutt mineralloven). Undersøkelsesretter kan gis over hele landet, men i enkelte områder kan intet undersøkelsesarbeid gjøres med mindre man har fått samtykke fra grunneieren, brukeren av grunnen og vedkommende myndighet (Mineralloven § 47).

Varsel om undersøkelsesarbeid skal skje skriftlig til DMF minst tre uker før arbeidene igangsettes (i tillegg til grunneier og brukeren av grunnen). Rettighetshaver må ha andre tillatelser i orden. Varselet skal ikke godkjennes av DMF, vår rolle er å **sende ut** varselet til kommune, fylkeskommune og Fylkesmannen for at relevante myndigheter skal kunne vurdere planene opp mot sitt ansvarsområde.

Når det gjelder vannforbruk og slamavfall henvises det til relevante vassdragsmyndigheter og miljømyndigheter.

Tilbakemelding fra Koppar Resources v/Rune Wilberg

Det vises til den historiske gruvedriften som har vært ved Grimsdalsgruva og at den første kjerneboringen skjedde i 1939 den siste i 1990. I tillegg er det foretatt geologiske kartlegginger og geofysiske målinger. Konklusjonen har vært negativ i forhold til drivverdighet. Sommerens geofysiske målinger indikerer at det kan være ledende horisonter, dvs kislager eller karbonholdig svartskifer (grafittskifer) under de tidligere kjente, relativt tynne malmhorisonter. Det er disse måleutslagene vi ønsker å undersøke med kjerneboring på tre steder.

Med erfaring fra boring i tamreinområder retter vi oss etter når på året aktivitet har minst konsekvenser for villreinen. Som det fremgår av rapport av 26/1-2011, "Høring av regional plan for Rondane-Sølnkletten: Felles grunnlagsdokument for Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark og Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten", side 30, indikerer imidlertid GPS-sporing av reinsimler (6 stk gjennom 19 måneder) at villrein ikke trekker noe i nærheten av de omsøkte borplasser, verken vår, sommer, høst eller vinter. Det vil være mest skånsomt for terrenget å bore på etterm vinteren, i april. Det er lagt ved bilder av to borhull boret av Folldal Verk i Grimsdalen i 1989, der casing med lokk står igjen, ellers ingen spor i terrenget etter boringen.

To borhull boret av Follidal Verk i Grimsdalen i 1989.

Andre innspill om kunnskapsgrunnlaget

Da vedtak og saksprotokoll ble sendt ut ble sekretariatet kontaktet av villreinnemda for Rondane-Sølnkletten og villreinutvalget Rondane Nord. Begge ønsket å ha mulighet å komme med en uttale knyttet til saken, ettersom behandlingen ble utsatt.

Villreinnemda viser til at omsøkt tiltak ligger i nasjonalt villreinområde og i et område som er kategorisert som helårsbeite for villreinen (NINA rapport 339). I uttalen er følgende 2 kart lagt ved

Figur 7.

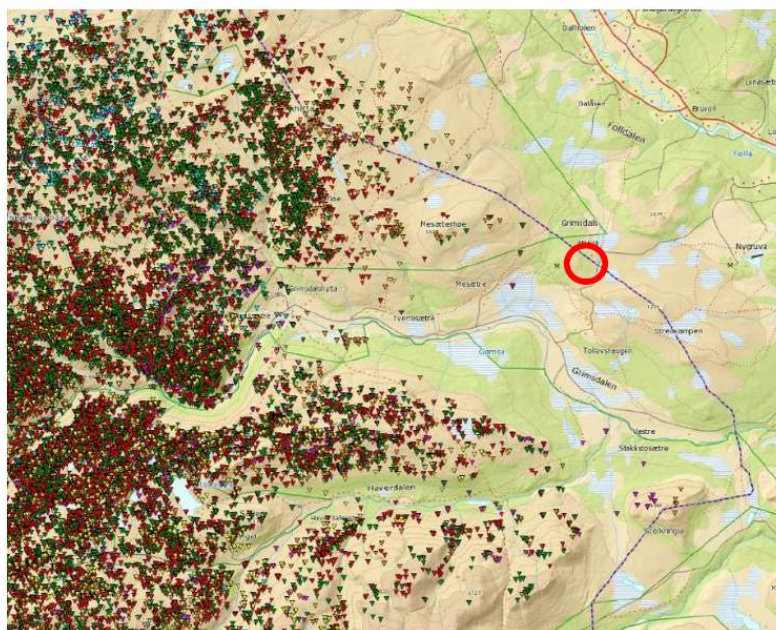
Aktuelt boreområde er markert med rød ring

Villreinens arealbruk

Boreområdet ligger i utkanten av simlenes GPS-registreringer.

Området ser ut til å brukes av simlene i økende grad utover sommeren/høsten

(<http://server.villrein.no/fokus/rn/>)

GPS posisjoner merka simler 2009- 2016 fra www.dyreposisjoner.no

I villreinnemndas vedtak frarås det at det gis dispensasjon til kjerneboring som omsøkt. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Gruvedrift er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde, og er ikke forenlig med nasjonalparkstyrets hovedansvar for å ivareta verneverdiene, inkludert villreinhensyn. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet. Enkelte styremedlemmer viste til at dersom det ble åpnet for denne typen bruk, ville det ha en presedensvirkning overfor andre brukergrupper, og at en da måtte forvente søknader om andre typer tiltak i området.

Villreinnemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Villreinnemnda vil vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Villreinutvalget Rondane Nord støtter vedtaket i villreinnemnda og vil også vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Vurdering og konklusjon

Gitt de innspill som har kommet frem i forbindelse med å få et bedre kunnskapsgrunnlag i saken, vurderer sekretariatet at det ikke er grunnlag for å endre den innstilligen sekretariatet hadde i styresaken den 30.november 2018.

Vurderinger gjort i utvalgssak 35/18 knyttet til forskrift, forvaltningsplan og naturmangfoldloven ligger fast.

Arkivsaksnummer: 2018/4092-17

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 02.11.2018

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	35/2018	30.11.2018

Sak - Grimsdalen landskapsvernområde - Motorferdsel 2018 og kjerneboring - Koppar Resources

Innstilling fra forvalter

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte den 30.november 2018 gitt Koppar Resources avslag på søknad om kjerneboring for å undersøke mineralsk forekomst og motorferdsel knyttet til denne aktiviteten, i Grimsdalen landskapsvernområde.

Begrunnelsen er at omsøkt aktivitet og målet for den omsøkt aktiviteten er vurdert å stride mot verneformålet der det å ta vare på geologiske forekomster, vakkert natur- og kulturlandskap, leveområder og viktige trekkområder for villreinenen alle er en del av formålet med vernet, jf vurderingen i saken. Vilkåret for å kunne gi dispensasjon i medhold av naturmangfoldlovens § 48, første ledd, første alternativ er derfor ikke tilstede.

Vedtaket er gjort i forhold til verneforskrift og naturmangfoldloven.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre - 30.11.2018

Mye diskusjon, flere av styremedlemmene positive. Ga uttrykk for at dette var en ren motorferdselssak og at omsøkt aktivitet utgjorde lite motorferdsel sammenlignet med det den store militærøvelsen som nettopp har vært gjennomført har medført. Et medlem uttalte at han stilte seg bak sekretariatets innstilling, men kunne gå inn for å skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag før en tar stilling til søknaden. Nasjonalparkstyret mente at følgende spørsmål må avklares bedre:

Nasjonalpark	Dovre, Rondane
Naturreservat	Flakktjørna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi, Veslehjerkinn, Tjønnin
Landskapsvernområde	Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

1. Hva vil en eventuell utvinning av mineralene bety for lokal verdiskapning og hvordan skal utvinnings-/uttaksprosessen foregå (målinger, kjerneboring, prøveuttak, drift osv) og hva vil dette innebære for verneverdiene?
2. Styret må gjøre seg opp en oppfatning av hva en skal mene dersom kjerneboringen viser positive signaler i forhold til mulig utvinning/gruvedrift.
3. Spørsmål knyttet til vannforbruk og slamavfall må belyses bedre.
4. Når på året bør den omsøkte aktiviteten eventuelt skje

Vedtak

Styret vedtok enstemmig å utsette saken. Ber sekretariatet skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for å belyse punktene ovenfor før en tar stilling til søknaden.

Direktoratet for mineralforvaltning eventuelt andre, kontaktes i forhold til en generell kunnskap om prosessen rundt dette med utvinning av mineraler.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Søknad om prøveboring og motorisert ferdsel - Dovre nasjonalpark - Grimsdalen LVO - Mesætermyrene NR - Grimsdalsgruva - Bruk av ATV - Geologiske undersøkelser - Koppar Resources v/Rune Wilberg
- 2 Uttalelse - Dovre nasjonalpark - Grimsdalen LVO - Mesætermyrene NR - Grimsdalsgruva - Bruk av ATV - Geologiske undersøkelser - Koppar Resources v/Rune Wilberg
- 3 Svar - Søknad om kjerneboring og dispensasjon for motorisert ferdsel i utmark ved Grimsdalsgruva
- 4 Kjerneboring Grimsdalsgruva - kommentar til OFK's uttalelse - Dovre nasjonalpark - Grimsdalen LVO - Mesætermyrene NR - Bruk av ATV - Geologiske undersøkelser - Koppar Resources v/Rune Wilberg
- 5 Etterspurt tilleggsinformasjon - Dovre nasjonalpark - Grimsdalen LVO - Mesætermyrene NR - Grimsdalsgruva - Dispensasjon - Motorferdsel - 2018 - Bruk av ATV - Geologiske undersøkelser - Koppar Resources v/Rune Wilberg
- 6 Uttale Oppland fylkeskommune.pdf

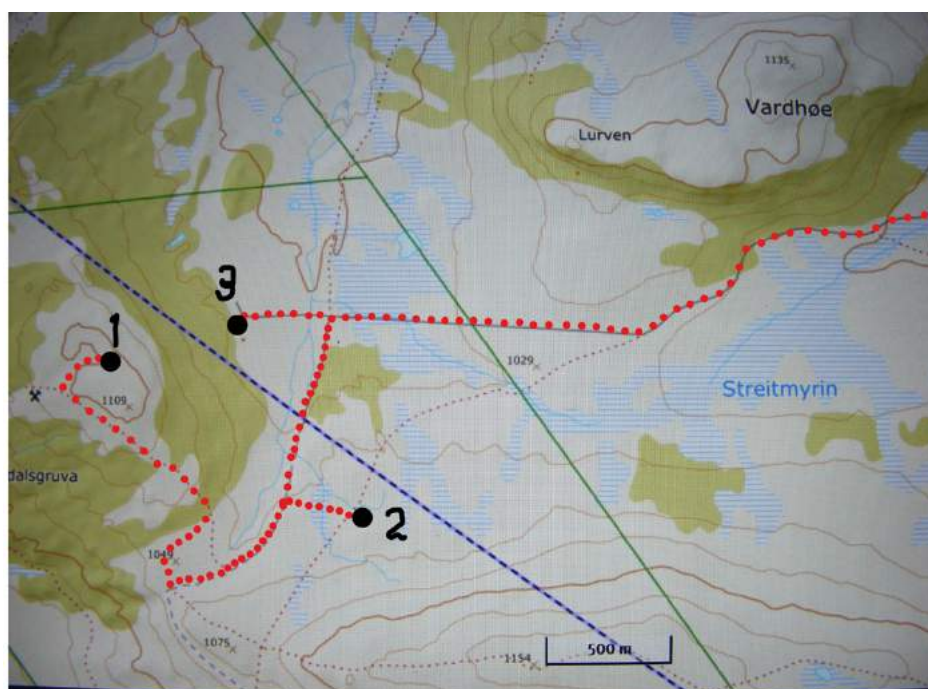
Saksopplysninger

Koppar Resources søker om å gjennomføre kjerneboring ned til 240 meter for å ta ut kjerneprøver i Grimsdalen landskapsvernområde med oppstart ca 10-15. oktober.. Det skal bores 3 hull, se kart og oppgitt boremeter i tabell nedenfor. Boreriggen som skal kjøre inn veier 11 tonn og krever et vannforbruk på 50 liter i minuttet. Vann skal hentes fra bekkesig i nærheten. Vannet tilføres borehullet under trykk. Noe vil gå i sprekker i fjellet, mens det meste vil komme opp av hullet og dreneres i moreneoverdekket. Det er ikke oppgitt at det skal brukes noen typer kjemikalier ved boringa. Boreslam skal samles opp og fraktes ut.

Motorferdselen er omsøkt fra øst (Hovdagrenda/Nygruva) langs det som søker omtaler som «grusveg» for deretter å kjøre ut i terrenget for å komme til borehull 1 og 2. Borehull 3 ligger i tilknytning til «grusvegen». Det skal kjøres inn borerigg på belter som er 75 cm brede, samt at det skal kjøres inn ATV som skal frakte utstyr/materiell og kjøre ut kjerneprøvene. ATV skal også brukes av mannskapet. I tillegg til flytting av boreriggen ble det i første omgang søkt om bruk av ATV mellom endepunkt Grimsdalsvegen og borplassene GR1 og GR2 for frakt av mannskap (2 borere) og evt utstyr 2-3 ganger i døgnet. Med bakgrunn i tilleggsopplysninger mottatt den 12.10.2018 legges det til grunn at også materiale og mannskap skal kjøres inn fra øst og at Grimsdalsvegen ikke er tenkt brukt til formålet.

Boremål	UTM øst	UTM nord	Antall hull	Hull-lengde	Bormeter totalt
GR1	542,400	6,886,350	1	240	240
GR2	543,500	6,885,900	2	100	200
GR3	542,900	6,886,600	1	100	100

Tabell 1: oversikt over borehull hentet fra søknad

Figur 1: Kartusnitt som viser omsøkt kjøretrasé og borehullenes beliggenhet (fra søknad)

I foreliggende søknad er det beskrevet at kjerneprøvene skal vurderes i forhold til utvinning av drivverdig forekomst av kobber og/eller sink da Koppar Resources anser at området har potensiale for tilleggsmalm. I tilleggsopplysninger gitt av søker beskrives det at i en slik forbindelse kan være aktuelt å gå inn i landskapsvernområdet via en tunnel som starter på utsiden av landskapsvernområdet. Søker viser videre til at et ev slikt scenario vil gi mindre fotavtrykk og forstyrrelser innen villreinområdet enn driften som foregikk periodevis over en tohundreårsperiode ved Grimsdalsgruva. Det opplyses også om at tallmakere oppgir muligheten for utnyttbare funn til 1 pr 10 000 leteprosjekter. Et annet insentiv for letingen opplyses å være at kjerneprøvene kan fortelle om malmførende sekvenser/strukturer østover

i Folldalsfeltet (inntil videre båndlagt av et annet leteselskap) og vestover langs samme stratigrafiske nivå i kaledonske bergarter i Dovre/Sel.

I den opprinnelige søknaden var boreprogrammet anslått til å vare fra 2-4 uker med døgntkontinuerlig drift 2 skift 7 dager i uken. Senere har søker justert tidsanslaget og oppgitt at selve boringa vil ta maks 4 dager for hull 1 og inntil 2 dager for hull 2 og 2 dager for hull 3, noe som samlet gir 8 dager med boring. Søker opplyser at aktiviteten maksimalt vil foregå i 14 dager.

Når det gjelder rehabilitering opplyser søker at dette i praksis vil være å jevne ut eventuelle kjørespor. På stedet for borehull 2 er det et dekke av reinmose. På stedet boreriggen skal stå er det tenkt å fjerne dette i flak (så det ikke blir ødelagt av slitasje) og legge det tilbake på plass etter boring. Det opplyses at søker har konferert med biolog (NTNU) som sier dette er mulig når det blir gjort skånsomt.

Borevannet som trengs til hull 1 tas fra bekk 800 meter unna borehullet. De andre borehullene har vannforekomster noe nærmere 200-300 meter fra borehull. Det skal strekkes vannslange. Bekker/myrer som vannet skal hentes fra ligger alle innenfor landskapsvernområdet.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Grimsdalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Verneformål – forskrift

Området for omsøkte aktivitet ligger i Grimsdalen landskapsvernområde. Verneforskriftens § 2 angir følgende formål for vernet:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen,*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3 pkt. 1.1 innebærer i utgangspunktet et forbud mot alle typer inngrep i landskapet inkludert boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler:

«Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Med de unntak som følger av forskriftens punkt 1.2 og 1.3 er det forbud mot

inngrep som vegbygging, oppføring av bygninger eller anlegg, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, framføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende. Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak må anses å ville endre landskapets art eller karakter vesentlig.»

Motorferdsel er i utgangspunktet forbudt, men i henhold til § 3 punkt 5.2 i verneforskriften er det enkelte unntak. Disse er i hovedsak knyttet til vegene i landskapsvernområdet og landbruksdrift (skog – og jordbruk), samt at motorferdsel knyttet til uttransport av felt elg og hjort under skoggrensen er tillatt. I tillegg kan forvaltningsmyndigheten blant annet gi tillatelse til motorisert ferdsel etter søknad for blant annet nødvendig motorisert transport på barmark til Grimsdalsgrunva langs traktorvegen fra Hovdagrenda, jf. § 3 punkt 5.3 bokstav f.

Verneforskriften har ingen bestemmelser som åpner for å gi tillatelse til kjerneboring og motorferdsel til et slikt formål, og søknaden må behandles som en dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplanen har ingen omtale av kjerneboringsaktivitet. Når det gjelder motorferdsel kan følgende retningslinjer i forvaltningsplanen være relevante i foreliggende sak:

- der det er bilveg skal transporten skje etter denne når veien er åpen
- der det er kjørespor og disse er nevnt spesielt i forskriften skal saksutredningen gjøre en aveining mellom transport på barmark eller snø

Traktorvegen fra Hovdagrenda til Grimsdalsgruva er i forvaltningsplanen omtalt som en trasé som ikke er åpen for allmenn motorferdsel. Videre står det at forvaltningen er innstilt på å gi tillatelse for transport til lagshytta i forbindelse med arrangementer eller helger der hytta er åpen med arrangementer. I tillegg kan det være aktuelt å gi tillatelse til uttransport av sau i forbindelse med sausankinga.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens § 48 sier følgende: *«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*

I tillegg til behandling etter verneforskrift og eventuelle retningslinjer i forvaltningsplanen og naturmangfoldloven § 48, må søknaden også vurderes etter de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 i (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jmf. § 7.

Vurdering

Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men åpner for tiltak som «ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker

verneverdiene nevneverdig». Begge vilkår må være oppfylt. Unntak kan også vurderes «dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Dispensasjon må heller ikke gis om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket. I foreliggende sak vil verken sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser være relevant og søknaden vurderes etter 1. alternativ.

Når det av nml § 48 fremgår at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket *bør* tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet. Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høyt.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i dette området er godt. Når det gjelder villrein foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 fra 2008 som oppsummerer kunnskapsstatus og leveområde, samt tilhørende kart utarbeidet i forbindelse med arbeid med regional plan for villreinen i Rondane og Sølnekletten. NINA Rapport 551 utreder konflikten mellom villrein og menneskelig ferdsel i området (§ 8). Grimsdalen har viktige funksjonsområder for villreinstammen i et helårsperspektiv, og spesielt viktig er vinter og vårperiodene. Grimsdalen er definert som et nasjonalt viktig kulturlandskap og har stort biologisk mangfold knyttet til kulturlandskapet.

Fylkeskommunen i Hedmark og fylkeskommunen i Oppland har begge gitt uttale til søknaden i forhold til kulturminner og regional plan for villreinen i Rondane-Sølnekletten. Begge uttalene fraråder at det blir gitt dispensasjon til omsøkt aktivitet, med bakgrunn i at tiltaket ikke er i tråd med regional plan for Rondane-Sølnekletten og heller ikke i tråd med kulturlandskapsverdiene i landskapsvernområdet. Når det gjelder regional plan vises det retningslinjenes punkt 5.3 «*Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak til vedlikehold av lokale veier for å unngå lang transport*». Det vises også til NINA rapport 1013 knyttet til villreinens bruk av området. Når det gjelder de omsøkte tiltakene vurderer ikke fylkeskommunen det som nødvendig med en registrering for å oppfylle undersøkelsesplikten jf. kulturminneloven § 9.

Selv om foreliggende søknad gjelder kjernboring for uttak av mineralprøver og motorferdsel knyttet til transport av borerigg, utstyr og personer er det også relevant for vurderingen av søknaden at hensikten med boring og uttak av kjerneprøver er å finne kommersielle interessante mineralforekomster. Det opplyses i søknaden at Koppar Resources er et junior-leteselskap som ble stiftet i 2018 og som har som målsetning å lete etter og utvikle kobber- og sinkforekomster, fortrinnsvis i Norge. Dette legges til grunn i vurderingen av søknaden om prøveboring for uttak av kjerneprøver og motorferdsel knyttet til denne boringa.

I veilederen «Veileder til mineralloven» utgitt av Nærings- og handelsdepartementet står følgende: «*Som et ledd i undersøkelsen av en mineralsk forekomst kan det være behov for å ta ut større mengder masse for å kunne ta endelig stilling til forekomstens drivverdighet. Dette omtales ofte som prøveuttak, og anses som den mest omfattende*

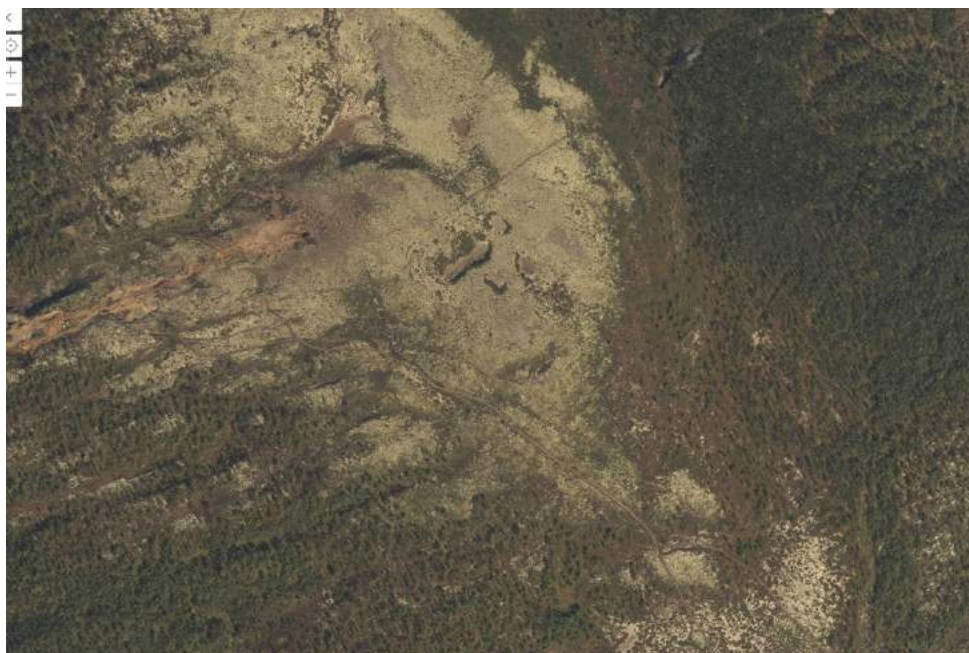
formen for undersøkelse. En vurdering av forekomstens form og størrelse avgjøres i første rekke av kjerneboringer, mens prøveuttak har som formål å undersøke forekomstens mineralske kvalitet, herunder om man kan lage ett eller flere salgbare produkter.»

For å kunne vurdere om dispensasjon kan gis skal omsøkt aktivitet/tiltak vurderes i henhold til to villkår. Aktiviten/tiltaket skal ikke påvirke verneverdiene nevneverdig eller stride mot formålet med vernet.

Området for omsøkt kjerneboring ligger mot ytterkanten av Grimsdalen landskapsvernområde. På Tollevshaugen, som ligger ca 2 km i luftlinje unna de omsøkte boreplassene, er det setre som brukes til fritidsformål og leies ut til slikt formål. Dette tilsier at det er en del menneskelig ferdsel i området, hovedsakelig i den perioden Grimsdalsvegen er åpen. Omsøkt ferdsel og aktivitet er likevel av en annen type – her skal det være en døgnkontinuerlig boreaktivitet, med både motorferdsel, støy fra borerigg og menneskelig ferdsel i en periode på opptil 14 dager. Sannsynligheten for at dette vil påvirke dyreliv og også villreinens arealbruk er tilstede, om enn usikkert hvilke konsekvenser det kan gi.

Det er etterspurt bilder fra en tilsvarende boring for å få et inntrykk av utbredelsen av boreplassen, og hvordan denne kan se ut etter boring i forhold til påvirkning av vegetasjon og terreng. Slike bilder har vi ikke mottatt. Søker opplyser om at på borehull 2 er aktuelt å fjerne lav («reinmose») i flak for deretter å legge den tilbake etter boring for å unngå slitasje. Dersom dette skal være gjennomførbart forutsettes det at lavdekket har en viss fuktighet.

Trasé for den omsøkte motorferdselen viser at motorferdselen i all hovedsak skal skje via traktorsporet fra Hovdagrenda. Deler av motorferdsel til både borehull 2 og 1 vil også skje i terreng. Trasé til borehull 1 ligger på ca 1100 meter moh (Åkerhaugen). Flyfoto viser at det her tidligere har vært en del ferdsel og terrenget bærer preg av dette (se kartutsnitt 2 Flyfoto Åkerhaugen), Trasé vist til borehull 2 ligger i et mer sårbart terreng med lav og myr. Spesielt vil eventuell kjøring med ATV uten belter her kunne gi kjøreskader, til tross for lav fart. Søker opplyser at eventuelle kjøreskader skal rehabiliteres ved utjevning.

Kartutsnitt 2: Flyfoto som viser terreng der kjøring til borehull 1 er omsøkt (Åkerhaugen).

Når det gjelder motorferdsel er dette i utgangspunktet forbudt med unntak av visse traseer og veger som vist i forvaltningsplan knyttet til spesifikke formål. Det er et mål å holde motorferdselen på et lavt nivå, men det vurderes ikke at omsøkt motorferdsel isolert sett strider mot verneformålet. At det vil bli kjøreskader bekrefter søker, slik at skade på vegetasjon vil skje, men ved å sette vilkår kan disse skadene kunne begrenses.

Samlet sett vurderer sekretariatet at det sannsynlig at omsøkt aktivitet vil påvirke verneverdiene men det er usikkert i hvor stor grad.

Grimsdalen landskapsvernområde ble vernet i 2003. Under arbeidet med verneplanprosessen kommer det frem at bygninger og rester etter gruvedriften ved Grimsdalsgruva er å oppfatte som kulturminner. I uttalen fra Norges geologiske undersøkelse i prosessen ble det påpekt at det synes å være små muligheter for funn av drivverdige malmforekomster i Grimsdalen. I samme prosess er det også uttalt at *«Bergverksdrift utover eksisterende uttak er imidlertid ikke forenelig med verneverdiene i det foreslåtte Grimsdalen landskapsvernområde»*. Sekretariatet viser til at det ble gjort en avveining i verneplanprosessen om at området hadde større verdi knyttet til landskap, setermiljø, kulturminner, ivaretagelse av geologiske forekomster og leveområde for villrein, enn verdi som et potensielt område for gruvedrift/bergverksdrift.

Sekretariatet vurderer etter dette at omsøkt undersøkelse i form av kjernboring for å ta ut prøver strider mot verneformålet.

Grimsdalen landskapsvernområde er viktig for villreinen i et helårsperspektiv. Når en legger til grunn all den aktiviteten som skjer i de store verneområdene i Rondane, inkludert Grimsdalen landskapsvernområde, er det klart at den menneskelig påvirkningen i form av blant annet forstyrrelser av villreinen allerede er stor. Verneforskriftene både i Rondane nasjonalpark og i Grimsdalen landskapsvernområde åpner allerede for en del ferdsel som er tillatt uten søknad og ferdsel som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til. Bakgrunnen

for dette er at det i verneplanprosessen ble lagt til grunn den aktiviteten som var på vernetidspunktet. Foreliggende søknad dreier seg om en type aktivitet som i så måte er ny i landskapsvernområdet. Kartdatabasen Askeladden viser at rett nord-vest for området hvor boringa er omsøkt ligger en fangsrekke som er fredet. Dette viser at området tidligere var et trekkområde for villrein. Ut fra en samlet belastning (§ 10) på villrein og dens arealbruk vil det å åpne opp for ny aktivitet være uheldig og vurdert å kunne bidra til en ytterligere begresning av villreinens arealbruk.

Når det gjelder en mulig presedensvirkning av tiltaket, vises det til at søker opplyser at et insentiv for omsøkt prøveboring også er å få opplysninger om feltet som strekker seg både østover og vestover fra omsøkt område som p.t er båndlagt av et annet leteselskap. Beveger en seg vestover fra det omsøkte området blir dette inn i de sentrale delene av Grimsdalen landskapsvernområde, og også muligens Dovre nasjonalpark. Videre viser mineralressurskart fra Folldal kommune lagt ut til offentlig høring nå i høst, at det er mineralforekomster blant annet innenfor Dørålen landskapsvernområde.

Åpner en opp for omsøkt prøveboring med hensikt å finne salgbare forekomster av mineraler, kan dette øke sannsynligheten for at en mottar flere søknader knyttet til slik aktivitet der det er registrert mineralforekomster. Både Grimsdalen, Dørålen og Dovre nasjonalpark er viktige funksjonsområder for villrein.

Selv om kunnskapsgrunnlaget om natur- og kulturverdiene i området anses som gode er det usikkerhet knyttet til tiltakets konsekvens på verneverdiene og naturmiljøet. Et vannforbruk på 50 liter/minutt gir et døgnforbruk på 72 000 liter og søknaden skisserer en døgnkontinuerlig prosess i 14 dager. Hvilken effekt et slikt uttak av vann fra de nevnte vannkildene vil ha på vegetasjon og dyreliv og geologi er ikke synliggjort og vanskelig å vurdere. I tillegg vil aktiviten gi forstyrrelser knyttet til både motorferdsel samt aktivitet og støy på boreplassene. I NINA rapport 1013 Villrein og ferdsel står det blant annet følgende om villreinens bruk av arealene i Grimsdalen: *«Villreinen trekker fortsatt over Grimsdalen, men GPS-registreringa viser at det er stor fart på villreinen når den krysser dalen. Dataene viser samtidig at det er store arealer langs vegen/dalen som reinen i liten grad benytter seg av; dvs reinen viser stor arealunnvikelse. Disse to forholdene gjør at situasjonen er ustabil og kan endres med forhold knyttet til bruk av vegen og fersel i Grimsdalen. Økt trafikk, sommer og vinter, kan forverre situasjonen og føre til nok en oppsplitting av bestandene i Rondane Nord.»*

I en situasjon der konsekvensen på naturmangfoldet er usikker skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Dersom en skal forestille seg en mulighet der det blir funnet kommersielt interessante forekomster, vil drift av en slik aktivitet ikke være i tråd med verken regional plan eller verneforskrift. Dette gjelder selv om planen er å gå inn i landskapsvernområdet med en tunnel utenfor landskapsvernområdet. Sekretariatet tilrår styret at det allerede på dette tidspunkt gis klare signaler om at en slik virksomhet i et av villreinens viktigste funksjonsområder ikke er i tråd med det nasjonale ansvaret for ivaretagelse av arealer for villreinstammen i Rondane-Sølnkletten.

Med bakgrunn i alle momentene ovenfor mener sekretariatet derfor at føre-var prinsippet må tillegges stor vekt i saken og søknaden om prøveboring i Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Konklusjon

Sekretariatet vurderer at omsøkt tiltaket (kjerneboring for uttak av prøver) strider mot verneformålet; ivaretagelse av geologiske forekomster og å ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde med leveområder for villreinstammen i Rondane. Omsøkt tiltak oppfyller dermed ikke de vilkår som skal foreligge for at dispensasjon i medhold av nml § 48 skal kunne gis.

I tillegg er tiltaket en ny type aktivitet innenfor landskapsvernområdet. Aktiviteten er vurdert å medføre ytterligere forstyrrelser for villrein og dens arealbruk, og føre-var prinsippet bør legges til grunn.

Søknaden om kjerneboring for å ta ut prøver Grimsdalen landskapsvernområde må avslås.

Fra: Brekken Mali <Mali.Brekken@dirmin.no>
Sendt: 19. februar 2019 14:55
Til: Berge, Eirin
Kopi: Grevrusten, Stein Magne
Emne: 18/02979-9 - Spørsmål om hva lete- og undersøkelsesrett innebærer, kjerneprøver og påvirkning på plante- og dyreliv i et verneområde.

Hei,

1. Hva vil en eventuell utvinning av mineralene bety for lokal verdiskapning og hvordan skal utvinnings-/uttaksprosessen foregå (målinger, kjerneboring, prøveuttak, drift osv) og hva vil dette innebære for verneverdiene?

1: Betydning for lokal verdiskapning kommer an på flere faktorer, og en samfunnsøkonomisk analyse bør gjøres ved modning av prosjektet for å få en evaluering av verdiskapningen. På generell basis: Lokalt kan det genereres arbeidsplasser. Dette gjelder både i tilknytning til uttaket, men også for bedrifter som leverer varer og tjenester til uttaket (leverandører). Dersom dette er personell som bor/bosetter seg i området, vil de gi skatteinntekter. Dersom arbeiderne har barn, vil dette bety en økning av elever i barnehage og grunnskole. Butikker vil mest sannsynlig få en oppsving, det samme gjelder overnattingsmuligheter, spisesteder og transportnæring. Dersom det er tilflytning må kommunen muligens regulere områder for bebyggelse, og dette kan gi arbeid for byggebransjen. Økt befolkning kan gi positive ringvirkninger for idrett og kulturliv ved at flere benytter seg av tilbudene, og at det kanskje blir større utvalg i tilbud.

Uttaksmetoden er avhengig av den spesifikke mineralforekomsten. Forekomsten må kartlegges i detalj og før en eventuell forekomst er kartlagt er det nær umulig å forutse driftsmetode. Undersøkelsesmetoder kan innebære geofysikk, boring og prøveuttak. For dette spesifikke prosjektet er det rettighetshaver som må kontaktes angående planer for undersøkelsesarbeid.

DMFs rolle innebærer ikke å vurdere undersøkelsene opp mot verneverdier.

2. Vannforbruk og slamavfall. Foreslår at dere her hører med relevante vassdragsmyndigheter og miljømyndigheter.

3. Prøveuttak. Hva et prøveuttak innebærer av inngrep kommer an på den spesifikke forekomsten som skal undersøkes. Som ledd i undersøkelsen av en mineralsk forekomst kan det være behov for å ta ut større mengder masse for å kunne ta endelig stilling til forekomstens drivverdighet. Dette omtales som prøveuttak og anses som den mest omfattende formen for undersøkelse.

En vurdering av forekomstens utstrekning avgjøres i første rekke av kjerneboringer og annen form for geofysikk, mens prøveuttak har som formål å undersøke forekomstens kvalitet, herunder oppredbarheten, nærmere. Prøveuttak krever særskilt tillatelse fra DMF. Med prøveuttak menes uttak som er nødvendig for å vurdere forekomstens drivverdighet. Et prøveuttak kan ikke være større enn uttak av 2 000 m³ masse unntatt i særlige tilfeller.

Hvordan vurderer direktoratet en varsling etter lete- og undersøkelsesrett på statens mineraler når denne foregår i et område som er vernet av staten?

4. Litt usikker på hva du mener her. Når det gjelder leting så kan enhver lete etter mineralske forekomster på fremmed grunn med de begrensninger som følger av denne lov og annen lovgivning (Mineralloven § 8). Dersom du mener søknad om undersøkelsesrett, så er det ingen skjønsmessig vurdering før tildeling (med mindre søkeren har tidligere brutt mineralloven). Undersøkelsesretter kan gis over hele landet, men i enkelte områder kan intet undersøkelsesarbeid gjøres med mindre man har fått samtykke fra grunneieren, brukeren av grunnen og vedkommende myndighet (Mineralloven § 47).

Har direktoratet for mineralforvaltning noen praksis på hvordan dere forholder dere til varslinger om leterett i verneområder generelt (for eksempel konkret informasjon til de som varsler at de nå er innenfor et verneområde) eller annet?

5. Varsel om undersøkelsesarbeid skal skje skriftlig til DMF minst tre uker før arbeidene igangsettes (i tillegg til grunneier og brukeren av grunnen). Rettighetshaver må ha andre tillatelser i orden. Varselet skal ikke godkjennes av DMF, vår rolle er å **sende ut** varselet til kommune, fylkeskommune og Fylkesmannen for at relevante myndigheter skal kunne vurdere planene opp mot sitt ansvarsområde.

Kartlag fra blant annet Miljødirektoratet og Riksantikvaren har siden 2018 vært tilgjengelig på vår karttjeneste (www.dirmin.no/maps).

Med vennlig hilsen

Mali Brekken
senioringeniør

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

Postboks 3021 Lade, N-7441 Trondheim

BESØKSADRESSE Leiv Eirikssons vei 39, N-7040 Trondheim

SENTRALBORD +47 73 90 46 00, **DIREKTE** +47 90 10 68 97

E-POST post@dirmin.no, **DIREKTE** mali.brekken@dirmin.no

WEB www.dirmin.no

Tenk på miljøet før du skriver ut denne e-posten

Fra: Berge, Eirin <fmopebe@fylkesmannen.no>

Sendt: mandag 28. januar 2019 14.10

Til: post <post@dirmin.no>

Kopi: Grevrusten, Stein Magne <FMOPSMG@fylkesmannen.no>

Emne: Spørsmål om hva lete- og undersøkelsesrett innebærer, kjerneprøver og påvirkning på plante- og dyreliv i et verneområde- Koppa Resources

Hei,

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad fra **Koppa Resources** om kjerneboring og motorferdsel knyttet til dette i et av landskapsvernområdene (Grimsdalen) som nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet for. Grimsdalen landskapsvernområde har blant annet som verneformål å **ta vare på geologiske forekomster**, ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen i tillegg til å være på et rikt dyre- og planteliv. Grimsdalen landskapsvernområde og verneforskrift ble fastsatt ved kongelig resolusjon i 2003.

Kjerneboring og uttak av mineraler i i landskapsvernområdet er i forbudt, og verneforskriften åpner ikke for denne type aktivitet innenfor området. Søknaden vi har til behandling hos oss må derfor behandles dispensasjonssak etter naturmangfoldloven § 48. Naturmangfoldloven har strenge vilkår for når en dispensasjon skal kunne vurderes. Aktiviteten eller tiltaket må ikke stride mot verneformålet og heller ikke påvirke verneverdiene nevneverdig. Selv om vilkårene er oppfylt er det ingen som har krav på dispensasjon og det må gjøres avveininger.

Søknaden ble behandlet i et styremøte før jul (30.november) hvor styret besluttet å utsette behandlingen på grunn av manglende kunnskapsgrunnlag.

Vedtak

«Styret vedtok enstemmig å utsette saken. Ber sekretariatet skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag for å belyse punktene ovenfor før en tar stilling til søknaden. Direktoratet for mineralforvaltning eventuelt andre, kontaktes i forhold til en generell kunnskap om prosessen rundt dette med utvinning av mineraler.»

Følgende punkter ønsker Rondane-Dovre nasjonalparkstyre mer kunnskap om:

Nasjonalparkstyret mente at følgende spørsmål må avklares bedre:

1. Hva vil en eventuell utvinning av mineralene bety for lokal verdiskapning og hvordan skal utvinnings-/uttaksprosessen foregå (målinger, kjerneboring, prøveuttak, drift osv) og hva vil dette innebære for verneverdiene?
2. Styret må gjøre seg opp en oppfatning av hva en skal mene dersom kjerneboringen viser positive signaler i forhold til mulig utvinning/gruvedrift.
3. Spørsmål knyttet til vannforbruk og slamavfall må belyses bedre.
4. Når på året bør den omsøkte aktiviteten eventuelt skje

Sekretariatet for nasjonalparkstyret (forvalterne) har etter dette vært i kontakt med søker (Koppar Resources v/Rune Wilberg) og har mottatt ytterligere informasjon. Men når det gjelder punkt 1 og 3 ovenfor håper vi direktoratet for mineralforvaltning kan bistå som uhildet instans.

Vi ønsker kunnskap som kan bidra til å vurdere om kjerneboringen kan medføre skade på verneverdier. Som spørsmålene ovenfor viser er vi opptatt av vannforbruk – det er opplyst at vannforbruket er 50 liter i minuttet og at det skal hentes fra bekkesig innenfor landskapsvernområdet. Vil borvannet kunne inneholde restmaterialer i en sammensetning/konsentrasjon som kan påvirke dyr- og plantelivet når det tilbakeføres? Etter en kjerneboring vil det kunne komme ønske/søknad om et prøveuttak – hva innebærer et prøveuttak av inngrep og påvirkning på dyr- planteliv , landskap og geologi?

Vi håper at direktoratet kan bidra til å klargjøre de spørsmålene Rondane-Dovre nasjonalparkstyret har knyttet til denne type aktivitet, spesielt da punkt 1 og 3. Ta gjerne kontakt med meg dersom det er behov for å vite mer om saken. Er det eventuelt andre vi kan henvende oss til for å få mer kunnskap er vi takknemlig om vi får tilbakemelding om dette.

Vi har sett i veileder til mineralloven og ser at det er et kort kapittel på s 41 (11.3.3) om områdevern, leting og undersøkelsesarbeider . Hvordan vurderer direktoratet en varsling etter lete- og undersøkelsesrett på statens mineraler når denne foregår i et område som er vernet av staten? I Grimsdalen landskapsvernområde har staten vernet de geologiske forekomstene. Erstatningsoppgjør etter vernevedtak omhandler jo erstatning for at det IKKE skal gjøres inngrep. Har direktoratet for mineralforvaltning noen praksis på hvordan dere forholder dere til varslinger om leterett i verneområder generelt (for eksempel konkret informasjon til de som varslar at de nå er innenfor et verneområde) eller annet?

På forhånd takk for hjelpen!

Med vennlig hilsen

Eirin Berge
Nasjonalparkforvalter Rondane-Dovre nasjonalpark

Tlf: 61 26 62 09 - Faks: +4761266167
Postadresse: Postboks 987, 2604 Lillehammer
Epost: fmopebe@fylkesmannen.no
Internett: www.fylkesmannen.no/oppland

Denne e-posten er bare ment for personen/-e angitt ovenfor. Innholdet kan være strengt fortrolig, og må verken leses eller kopieres av uvedkommende. Ved feilsending ber vi om at e-posten slettes og at vi blir kontaktet.

Tenk på miljøet før du skriver ut denne e-posten

Kjerneboring Grimsdalsgruva

Respons til nasjonalparkstyrets spørsmål

I og med styrets beslutning 30. november om behandlingsutsettelse og ønske om mer bakgrunnskunnskap vil vi gjerne bidra til å oppklare punkt 3 og 4 i styremøteprotokollen. Som nevnt i protokollen er det naturlig å bruke Direktoratet for mineralforvaltning som veiledende organ, særlig i forhold til punkt 1, hvordan malmleiting foregår, mulige konsekvenser og lokal verdiskaping.

Likevel, kort om punkt 1: Både Folldal og Dovre er bygder som historisk har lent seg tungt på gruvedriften. Sel kobberverk ble etablert allerede i 1624, og i Folldal var det drift i gruvene gjennom 245 år, fra 1748 til nedleggelsen av Tverrfjellet i 1993. Næringen har bidratt til lokal verdiskaping – til og med 25 år etter nedleggelsen erfarer en det, med gruvemuseum i Folldal og verneverdige kulturminner etter gruvedriften ved Grimsdalsgruva.

De første kjerneboringer ved Grimsdalsgruva var i 1939, de siste i 1990. I tillegg er det foretatt geologiske kartlegginger og geofysiske målinger. Konklusjonen har vært negativ i forhold til drivverdighet. Sommerens geofysiske målinger indikerer at det kan være ledende horisonter, dvs kislag eller karbonholdig svartskifer (grafittskifer) under de tidligere kjente, relativt tynne malmhorisonter. Det er disse måleutslagene vi ønsker å undersøke med kjerneboring på tre steder.

Ad punkt 3 tenker jeg også DMF som uhildet part kan utdype. Vannforbruket dreier seg om overflatevann med en bekk som kilde, vanlig ved kjerneboring. Boreslammet (nedmalt bergart) kan vi samle opp og frakte bort.

Punkt 4: Med erfaring fra boring i tamreinområder retter vi oss etter når på året aktivitet har minst konsekvenser for villreinen. Som det fremgår av rapport av 26/1-2011, "Høring av regional plan for Rondane-Sølnkletten: Felles grunnlagsdokument for Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Hedmark og Villreinnemnda for Rondane-Sølnkletten", side 30, indikerer imidlertid GPS-sporing av reinsimler (6 stk gjennom 19 måneder) at villrein ikke trekker noe i nærheten av de omsøkte borplasser, verken vår, sommer, høst eller vinter. Det vil være mest skånsomt for terrenget å bore på etterm vinteren, i april.

Sekretariatet har etterspurt bilder av borplass etter boring. Under er bilder av to borhull boret av Folldal Verk i Grimsdalen i 1989, der casing med lokk står igjen, ellers ingen spor i terrenget etter boringen.

Er det flere spørsmål rundt omsøkt boring vi kan svare på gjør vi gjerne det.

11/12- 2018
For Koppar Resources
Rune Wilberg

To borhull boret av Folldal Verk i Grimsdalen i 1989.

Villreinnemnda for Rondane og Sørnkletten

PROTOKOLL FRA MØTE 1/2019 - Arbeidsutvalget – telefonmøte 11.01.2018

Deltakere: Jørund Båttstad, Torstein Storaas, Anne K. Tina Lyslo (sak 2019/1), Arne Vadet (skriftlige innspill sak 2019/2 og 2918/3), Solvår Brustad Lilleeng (sak 2019/3), Marit Vorkinn (sekretær)

SAKER:	
2019/1	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – TILBYGG PÅ FRITIDSBOLIG, FRYDALEN
2019/2	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM OPPFØRING AV GAPAHUK PÅ PUNDARVANGEN, GRIMSDALEN
2019/3	RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING - GRIMSDALEN

2018/3 RONDANE NASJONALPARKSTYRE – SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING - GRIMSDALEN

SAKSOPPLYSNINGER

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har mottatt søknad om kjerneboring for å undersøke mineralsk forekomst og motorferdsel i forbindelse med dette. Kjerneprøvene skal vurderes i forhold til utvinning av drivverdig forekomst av kobber og/eller sink. Det søkes om å gjennomføre kjerneboring i tre hull ned til 240 meter for å ta ut kjerneprøver. Boreriggen som skal kjøre inn veier 11 tonn og krever et vannforbruk på 50 liter i minuttet. Vann skal hentes fra bekkesig i nærheten. Boreslam skal samles opp og fraktes ut.

Motorferdselen er omsøkt fra øst (Hovdagrenda/Nygruva) langs det som søker omtaler som «grusveg» for deretter å kjøre ut i terrenget for å komme til borehull 1 og 2. Borehull 3 ligger i tilknytning til «grusvegen». Det skal kjøres inn borerigg på belter som er 75 cm brede, samt at det skal kjøres inn ATV som skal frakte utstyr/materiell og kjøre ut kjerneprøvene. ATV skal også brukes av mannskapet.

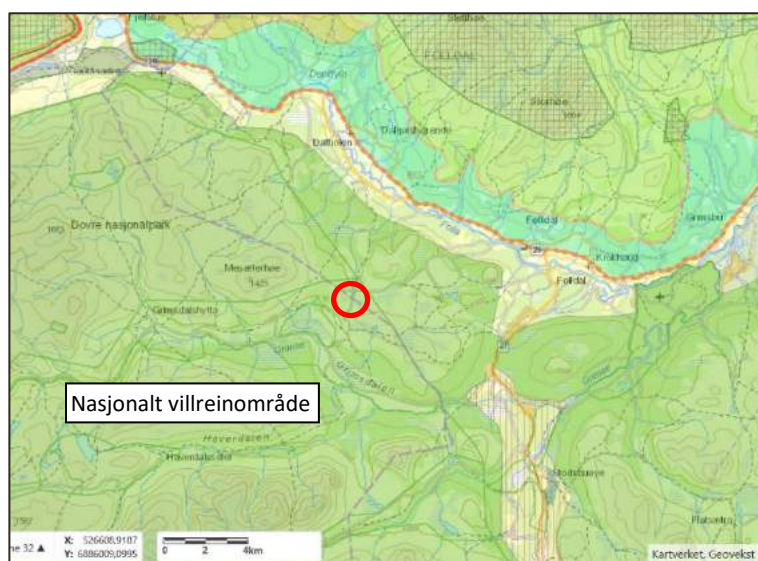
Figur 6.
Kartutsnitt som viser omsøkt
kjøretrasé og borehullenes
beliggenhet (hentet fra
saksframstillingen til
nasjonalparkstyret)

Det kan også være aktuelt å gå inn i landskapsvernområdet via en tunnel som starter på utsiden av landskapsvernområdet.

Selve boringa vil ta maksimalt 8 dager (døgntkontinuerlig boring), mens aktiviteten vil foregå i 14 dager. Borevannet som trengs til hull 1 tas fra bekk 800 meter unna borehullet. De andre borehullene har vannforekomster noe nærmere 200-300 meter fra borehull.

Forholdet til Regional plan for Rondane-Sølnkletten

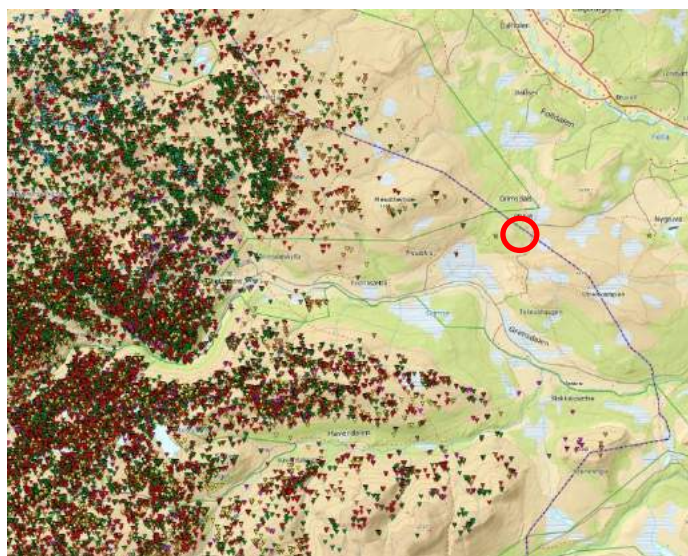
Boreområdet ligger i regionalplanen innenfor nasjonalt villreinområde. Her sier retningslinjene bl.a. at «Ny utbygging eller andre tekniske inngrep som kan forringe nasjonalt villreinområde skal unngås» og «Det skal ikke etableres nye masseuttak og gruvevirksomhet innenfor nasjonalt villreinområde, bortsett fra mindre grustak for vedlikehold av lokale veger for å unngå lang transport».

Figur 7.
Aktuelt boreområde er markert med rød ring

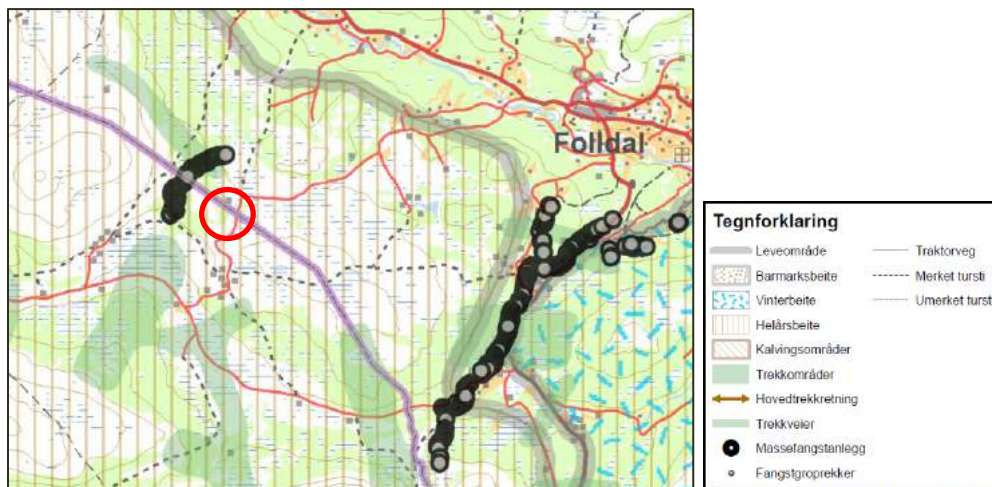
Villreinens arealbruk

Boreområdet ligger i utkanten av simlenes GPS-registreringer. Området ser ut til å brukes av simlene i økende grad utover sommeren/høsten (<http://server.villrein.no/fokus/rn/>)

Figur 8.
GPS-posisjoner merka simler 2009-2016
(fra www.old.dyreposisjoner.no)

Som grunnlag for regionalplan Rondane-Sølnkletten ble det utarbeidet en rapport om kunnskapsstatus og leveområde (NINA Rapport 339). Her er boreområdet kategorisert som helårsbeite. Et massefangstanlegg er lokalisert i nærheten av boreområdet (figur 9), og viser områdets potensielle verdi som trekkområde.

Figur 9. Tiltaket sett i forhold til villreinens funksjonsområder

Kilde: Villreinens leveområder. NINA Rapport 339 (2008) «Villreinen i Rondane-Sølnkletten. Kunnskapsstatus og leveområde».

VURDERING

Det søkes om prøveboring for mineralletting i en avgrenset periode med aktivitet over 14 dager. Aktiviteten vil i denne perioden medføre både betydelig støy og kjøring ut og inn av området. Konsekvensene for villreinen antas imidlertid å være av midlertidig karakter.

Et vedtak om prøveboring må imidlertid ses i sammenheng med hvilke følger prøveboringen vil ha. Dersom prøveboringen ikke gir økonomisk drivverdige funn, er tiltaket uten nytte. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Et slikt tiltak vil være et betydelig inngrep i nasjonalt villreinområde, og er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde.

Dersom nasjonalparkstyret gir tillatelse til tiltaket, åpner ikke dette automatisk for videre gruvedrift. Det er imidlertid et signal om at styret gir en åpning for slik gruvedrift. Nasjonalparkstyrets hovedansvar er å ivareta vernehensynene i området, inkludert villrein. Styret bør derfor allerede nå signalisere at gruvedrift i området ikke er forenlig med ivaretagelse av vernehensynene, og avslå søknaden. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet. Åpnes det for prøveboring inne i nasjonalt villreinområde, er det vanskelig å se hvilke andre områder slik aktivitet ikke kan tillates.

Det vises også til vurderingene i sak 2019/2 foran, om å se tiltak i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde samlet.

FORSLAG TIL VEDTAK

Villreinnemnda vil frarå at det gis dispensasjon til kjerneboring som omsøkt. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Gruvedrift er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde, og er ikke forenlig med nasjonalparkstyrets hovedansvar for å ivareta verneverdiene, inkludert villreinhensyn. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet.

Villreinnemnda vil vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Villreinnemnda gjentar også i denne saken at nemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

STYRETS BEHANDLING

Arne Vadet meldte avbud til møtet pga. telefonproblemer, men sendte skriftlige innspill rett før møtet. Disse ble referert under møtet. Arne Vadet støttet forslaget til innstilling. Solvår Brustad Lilleeng viste til at dersom det ble åpnet for denne typen bruk, ville det ha en presedensvirkning overfor andre brukergrupper, og at en da måtte forvente søknader om andre typer tiltak i området.

Styret vedtok forslaget til vedtak enstemmig.

VEDTAK

Villreinnemnda vil frarå at det gis dispensasjon til kjerneboring som omsøkt. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Gruvedrift er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde, og er ikke forenlig med nasjonalparkstyrets hovedansvar for å ivareta verneverdiene, inkludert villreinhensyn. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet.

Villreinnemnda vil vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Villreinnemnda gjentar også i denne saken at nemnda er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Nemnda oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Villreinutvalget for Rondane Nord

Sak 3/2019

SØKNAD OM MOTORFERDSEL OG KJERNEBORING I GRIMSDALEN.

Nasjonalparkstyret for Rondane og Dovre har oversendt en søknad om kjerneboring og motorferdsel i forbindelse med boringen. Det omsøkte området for kjerneboring ligger i Grimsdalen landskapsvernområde og innenfor nasjonalt villreinområde.

SAKSOPPLYSNINGER

Viser til vedlagte saksutgreiing fra Villreinnemnda for Rondane og Sjølenkletten.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Villreinutvalget for Rondane nord støtter vedtaket i Villreinnemnda:

Villreinutvalget for Rondane nord vil frarå at det gis dispensasjon til kjerneboring som omsøkt. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Gruvedrift er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde, og er ikke forenlig med nasjonalparkstyrets hovedansvar for å ivareta verneverdiene, inkludert villreinhensyn. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet.

Villreinutvalget vil vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Villreinutvalget gjentar også i denne saken at utvalget er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Utvalget oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

VEDTAK:

Villreinutvalget for Rondane nord vil frarå at det gis dispensasjon til kjerneboring som omsøkt. Tiltaket vil bare ha nytte dersom det konstateres drivverdige funn og det åpnes for gruvedrift i forlengelsen av dette. Gruvedrift er i strid med både retningslinjene for nasjonalt villreinområde i regionalplanen og med verneforskriftene for Grimsdalen landskapsvernområde, og er ikke forenlig med nasjonalparkstyrets hovedansvar for å ivareta verneverdiene, inkludert villreinhensyn. En dispensasjon vil også ha en uheldig presedensvirkning for verneområdene og regionalplanområdet i Rondane som helhet.

Villreinutvalget vil vurdere å påklage en eventuell tillatelse.

Villreinutvalget gjentar også i denne saken at utvalget er bekymret for utviklingen i Dovre nasjonalpark/Grimsdalen landskapsvernområde, ut fra en rekke søknader om tiltak i nasjonalt villreinområde det siste året. Utvalget oppfordrer Nasjonalparkstyret for Rondane-Dovre til å se tiltakene i sammenheng og vurdere samla belastning gjennom å etablere et fokusområde-prosjekt som følger utviklingen med data på villrein og ferdsel/trafikk i Grimsdalen.

Vedtaket var enstemmig.

Dombås, 18. februar 2019

Kari Svendsgard
sekretær

Arkivsaksnummer: 2019/3866-3

Saksbehandler: Eirin Berge

Dato: 25.02.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Rondane-Dovre nasjonalparkstyre	11/2019	08.03.2019

Sak - Frydalen landskapsvernområde - oppfølging av gjennomførte byggetiltak på Byrsetra, gnr 290, bnr. 1 Nord-Fron kommune - Hanne Hvattum

Innstilling fra sekretariatet

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har i styremøte 8.mars 2019 tatt følgende beslutning:

Eier av Byrsetra gnr. 290 bnr.1 i Frydalen landskapsvernområde i Nord-Fron kommune, Hanne Hvattum, anmodes snarest og innen 15.september 2019 om å bringe det ulovlige forholdet på setra i orden, jf. naturmangfoldloven § 69. Følgende alternativ foreligger (1 eller 2):

1. Seterhuset tilbakeføres til den tilstand det var ved tidspunkt for vedtak datert 30.september 2016. Dette innebærer at seterhuset skal tilbakeføres med det tilbygget som ble tillatt i 2002.
2. Seterhuset tilbakeføres i tråd med vedtak fra nasjonalparkstyret datert 30.september 2016. Dette innebærer at tilbygget fra 2002 forlenges i seterhusets lengderetning.

Dersom forholdet ikke er bragt i orden som beskrevet over, enten alternativ 1 eller alternativ 2 i perioden 1.juni - 15.september 2019 varsles det herved om mulig pålegg om retting og tvangsmulkt (jf. naturmangfoldlovens §§ 69 og 73). Dette varselet er å betrakte som et forhåndsvarsel. Det gis en frist for å uttale seg om varsel om pålegg om retting og tvangsmulkt. Fristen settes til 14 dager etter utsendelsesdato for dette brevet.

Påpeking av plikt og varsel om mulig pålegg og tvangsmulkt er ikke et enkeltvedtak som kan påklages.

--- slutt på innstilling ---

Dokumenter i saken

- Vedtak gitt av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre om tillatelse til tilbygg datert 30.september 2016
- Vedtak gitt av Rondane-Dovre nasjonalparkstyre om avslag på endringsøknad vedr tilbygg datert 27.juni 2018
- Klage på vedtaket fra nasjonalparkstyre datert 11.juli 2018
- Vedtak forberedende klagesaksbehandling datert 13.september 2018.
- Endelig klagesaksbehandling, vedtak fra Miljødirektoratet datert 28.januar 2019.
- Veileder om oppfølging av ulovligheter i verneområder 2016, Miljødirektoratet

Saksopplysninger

Miljødirektoratet sitt vedtak i endelig klagebehandling i forbindelse med oppføring av tilbygg på Byrsetra, gnr. 290 bnr. 1 i Nord-Fron kommune, forelå den 28.1.2019. Nasjonalparkstyret sitt vedtak av 27.juni 2018 ble stadfestet. Dette innebærer at det er oppført et tilbygg som ikke er i henhold til gitt tillatelse. Nasjonalparkstyret ba om en oppfølgingssak i forbindelse med sitt avslag 27.juni 2018 der det i saksfremlegget ble opplyst om at tilbygget som var omsøkt allerede var oppført. Etter

Det sittende Rondane-Dovre nasjonalparkstyre har tidligere ikke behandlet ulovlighetssaker i forhold til de virkemidler styret kan benytte i en slik sak. Sekretariatet synes derfor det er greit med en gjennomgang av de ulike virkemidlene styret har i sin portefølje for oppfølging av en ulovlighetssak, og dette gjennomgås under.

Etter gjennomgangen blir den konkrete saken på Byrsetra vurdert i forhold til de gjennomgatte virkemidlene. Det gjøres også en gjennomgang av sakens forløp frem til nå.

Hjemmelsgrunnlag

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for Frydalen landskapsvernområde til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

Det følger videre av vedtekter for Rondane-Dovre nasjonalparkstyre at styret har som forvaltningsmyndighet et selvstendig ansvar for å påse at alle brudd på verneforskriftene som styret får kjennskap til blir rapportert/anmeldt til politiet dersom det er grunn til å anta at forholdet er straffbart. Kopi av anmeldelse/rapport, samt avgjørelse fra politiet skal sendes Fylkesmannen og Miljødirektoratet. Der administrative sanksjoner er aktuelt jf naturmangfoldloven kap. IX, skal styret oversende en rapport om forholdet til Fylkesmannen - med kopi til Miljødirektoratet.

Administrative sanksjoner er hjemlet i naturmangfoldlovens §§ 69, 71 og 73. En eventuell anmeldelse hjemles i naturmangfoldlovens § 75.

Forvaltningsmyndighetens virkemidler knyttet til oppfølging av ulovlige tiltak i verneområder

Forvaltningsmyndigheten har følgende virkemidler knyttet til oppfølging av ulovligheter som alle er hjemlet i naturmangfoldloven:

1. Straff, § 75 (dvs forvaltningsmyndigheten anmelder tiltaket)
2. Retting og avbøtende tiltak, § 69
3. Direkte gjennomføring, § 71
4. Tvangsmulkt, § 73
5. Miljøerstatning, § 74

Generelt om overtredelser og oppfølging av disse

Enhver handling som er i strid med et forbud eller pålegg i naturmangfoldloven, verneforskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i disse er å anse som en overtredelse av regelverket. Brudd på vilkår i tillatelser er også overtredelser som bør følges opp.

Det er viktig at forvaltningen følger opp overtredelser. En utbredt praksis med etterfølgende tillatelser vil gi et uheldig inntrykk av at det er «enklere å få tilgivelse enn tillatelse». Manglende oppfølging av overtredelser i verneområder kan føre til at respekten for vernereglene svekkes. Det vil også virke urettferdig for de som følger regelverket dersom manglende etterlevelse ikke får konsekvenser. Hensynet til likebehandling tilsier at praksisen bør være ensartet og konsekvent.

Under gjennomgås de ulike administrative virkemidlene.

1. Straff (anmeldelse)

Begrunnelsen for å bruke straff som virkemiddel er først og fremst den allmennpreventive effekten straff har, ved at straffen virker avskrekkende på andre som får høre om saken. Straffen kan også ha individualpreventiv effekt, ved at den som straffes ikke begår nye overtredelser i fremtiden.

Hovedregelen er at overtredelser av verneforskrifter og enkeltvedtak skal anmeldes. I vurderingen av hvorvidt en overtredelse skal anmeldes eller ikke, må effekten av *ikke* å anmelde overtredelsen også vektlegges. Anmeldelse stenger ikke for andre reaksjoner som krav om retting/tilbakeføring, direkte gjennomføring og bruk av tvangsmulkt.

I vurderingen av om en overtredelse skal anmeldes vil ulike momenter ha betydning. Dersom ett eller flere av følgende momenter er til stede **skal** saken normalt anmeldes:

- Omfattende brudd på lov/forskrift/tillatelse. Overtredelsens art eller antall brudd på en verneforskrift kan tilsi at overtredelsen anses som omfattende.
- Overtredelsen har store konsekvenser for naturmangfoldet eller risiko for dette
- Forholdet skal anmeldes når overtredelsen har medført irreversibel skade eller skade det tar lang tid å reparere. Det samme gjelder i tilfeller hvor det ikke har inntrådt skade, men dette skyldes flaks eller tilfeldigheter.
- Det foreligger sterk grad av utvist skyld. Forsettlig overtredelser skal normalt anmeldes.

- Det foreligger sterke allmennpreventive hensyn. Slike hensyn veier tungt når håndteringen av en overtredelse kan få betydning for andres adferd.

Eksempler på overtredelser som normalt skal anmeldes i verneområder er:

- I. Ulovlige fysiske inngrep av varig karakter, for eksempel veibygging, oppføring av bygninger eller andre anlegg.
- II. Søker gjennomfører tiltaket selv om det er gitt avslag på søknaden.
- III. Tiltakshaver går klart ut over den tillatelse som er gitt.
- IV. Ulovlig motorferdsel.
- V. Ulovlig hogst.

Mange overtredelser vil ikke fremstå som så klare som eksemplene nevnt over. Hvorvidt overtredelsen skal anmeldes vil bero på en konkret vurdering. I en slik vurdering bør særlig momenter som verneområdets restriksjonsnivå, om regelverket er nytt, overtredelsens omfang og de potensielle skadevirkninger tillegges vekt.

Det kan også legges vekt på momenter knyttet til gjerningspersonen som f.eks. graden av skyld og om vedkommende tidligere har begått lignende lovbrudd. Dersom det tidligere er gitt påpekninger om det samme, taler dette for anmeldelse. Det samme gjelder dersom overtredelsen er motivert av egen vinning og gjerningspersonen har tjent økonomisk på lovbruddet.

Forvaltningen bør som hovedregel ikke legge spørsmålet om reaksjoner på vent i påvente av at en straffesak blir avgjort. Forvaltningen må gjøre sine vurderinger uavhengig av de strenge krav til bevisvurdering som gjelder i strafferetten.

Momenter som kan tilsi at *et forhold ikke bør anmeldes* er om det er svakheter ved regelverket eller det har vært inkonsekvent/uklar/feil saksbehandling i forkant.

2. Krav om retting

For å kreve retting av et forhold som allerede er utført, eller stans av et pågående forhold, kreves at handlingen eller forholdet er i strid med naturmangfoldloven eller forskrifter eller enkeltvedtak i medhold av denne loven. Det er *ikke* et krav om at det har oppstått skade på naturmangfoldet eller at det er fare for slik skade, det er tilstrekkelig at handlingen ikke er tillatt.

Tiltak som klart er i strid med loven, en forskrift eller et vedtak, bør kreves rettet. Dersom retting varig vil forverre situasjonen for naturmangfoldet, bør pålegg om retting imidlertid ikke gis. Pålegg om retting kan for eksempel gå ut på å kreve riving og fjerning av ulovlige bygninger, anlegg og konstruksjoner.

Hovedregelen er at pålegg om retting og stans skal varsles i forkant, slik at vedkommende part får anledning til å uttale seg til et mulig pålegg. Forvaltningsloven setter krav til innhold i et slikt varsel og det skal vanligvis gi en frist på 2 uker for å uttale seg til varselet.

3. Direkte gjennomføring

Forvaltningen kan selv sørge for fysisk gjennomføring av gitte pålegg dersom pålegget ikke gjennomføres av den ansvarlige. Naturmangfoldloven regulerer adgangen forvaltningen har til selv å gjennomføre tiltakene og hjemmel til å kreve dekning av utgiftene til dette.

Som hovedregel forutsetter adgangen til direkte gjennomføring at det er gitt et pålegg som den ansvarlige ikke har oppfylt innen fristen, for eksempel at det er gitt pålegg om rivning av et ulovlig byggverk som ikke er etterkommet.

De fleste påleggene etter naturmangfoldloven vil være gitt av forvaltningsmyndigheten for verneområdet og det vil da vanligvis være forvaltningsmyndigheten sin oppgave å påse at gitte pålegg blir etterlevd. Dersom påleggene ikke blir fulgt opp av den ansvarlige, må samme myndighet vurdere direkte gjennomføring.

Kravet til dekning av utgifter forvaltningsmyndigheten kan få ved direkte gjennomføring er tvangsgrunnlag for utlegg. I praksis betyr dette at forvaltningen i første omgang må betale utgiftene og først i etterkant kreve disse tilbakebetalt av den ansvarlige..

4. Tvangsmulkt

Formålet med tvangsmulkt er å sikre at loven og bestemmelser i medhold av den blir etterlevd. *Tvangsmulkt er ikke straff, og det skal alltid være mulig for den ansvarlige å unngå tvangsmulkten.* Bruk av tvangsmulkt fritar ikke den ansvarlige fra plikten til å gjennomføre det aktuelle pålegget, f.eks. å foreta retting av et forhold. Tvangsmulkt hindrer heller ikke politianmeldelse dersom saken er alvorlig nok til det. Beslutning om tvangsmulkt bør som hovedregel tas uavhengig av om forholdet anmeldes og ikke legges på vent i påvente av behandlingen i politiet.

Vilkår for å anvende tvangsmulkt er at det foreligger en plikt og at denne er klar og tydelig. Det må også være mulig å overholde plikten. Foreligger det tvil om hvorvidt plikten kan oppfylles for eksempel på grunn av forhold utenfor den ansvarliges kontroll, bør tvangsmulkt ikke brukes.

5. Miljøerstatning

Sanksjonen er å regne som en administrativ reaksjon og bruk av miljøerstatning skal bidra til å skape respekt for regelverket. Den er et middel for å sikre at det blir reagert mot en overtredelse. Miljøerstatning kan pålegges selv om overtredelsen faktisk ikke har voldt skade eller har medført et økonomisk tap.

Vurdering av forholdene på Byrsetra

Sakens bakgrunn

Hanne Hvattum søkte den 12.juli 2016 om tillatelse til å oppføre et tilbygg på 3,6 m² på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde. Det ble opplyst om at tilbygget skulle benyttes til et ekstra soverom slik at hele familien kunne få soveplasser inne i seterbygningen. Tilbygget ble omsøkt oppført slik at det eksisterende tilbygget ble utvidet langs seterbygningen.

Den 30.september 2016 gav Rondane-Dovre nasjonalparkstyre tillatelse til oppføring av tilbygg som omsøkt.

I epost datert 15.juni 2017 tar Hanne Hvattum på nytt kontakt med nasjonalparkstyret og ber om at eksisterende tilbygg utvides i lengderetning og ikke i bredden langs seterbygningen slik det var gitt tillatelse til. Sekretariatet ber fylkeskommunen om merknader til forespørselen i epost datert 22.juni 2017.

I epost datert 26.juni 2017 blir Hanne Hvattum orientert om at fylkeskommunens anbefaling er at utvidelsen bør skje som opprinnelig omsøkt og det opplyses at de foreslåtte endringene er så vesentlige at de krever ny behandling og at neste styremøte er 15 september. Samtidig orienteres det om at det i saker som gjelder utforming og plassering av bygninger så innstiller forvalter i samsvar med råden fra fylkeskommunen. Hanne Hvattum besvarer denne eposten samme dag, 26.juni, og ber om at søknaden om endringer blir tatt til behandling på septembermøtet. Søknaden ble ikke behandlet på styremøte den 15.september.

Den 16.februar oppsøker nasjonalparkforvalter setra for å ta bilder som skulle benyttes som grunnlag for fylkeskommunens faglige vurdering. Det ble da konstantert at utvidelse hadde funnet sted i samsvar med endringssøknaden som enda ikke hadde blitt behandlet av nasjonalparkstyret. Dette ble formidlet til Hanne Hvattum i epost av 9.april og hun ble bedt om å kommentere saken.

Hvattum opplyser til denne henvendelsen fra nasjonalparkforvalter at det er riktig at tilbygget er oppført og at grunnen blant annet var den lange saksbehandlingstiden i nasjonalparkstyret. Det ble vist til gitt tillatelse fra 2016 og til kommunens behandling av endringssøknaden i medhold av plan- og bygningsloven (kommunens byggesaksbehandling) og at hun hadde oppført tilbygget i god tro. Det ble også opplyst at eksisterende tilbygg fra 2002 viste seg å ha skader i gulv og vannskader og at det ikke var forsvarlig å avvente den uforholdsmessige lange saksbehandlingen til nasjonalparkstyret. Også leie av snekker i to omganger; først til utbedringer skader og så til oppføring av tilbygg, ville ha blitt uforholdsmessig kostbart. Videre hevdes at den tradisjonelle formen på setra uansett ikke lenger var i hevd, i og med tilbygget var fra 2002. Utvidelsen av tilbygget var på ca 6 m².

Nasjonalparkstyret behandlet endringssøknaden i møte den 27.juni 2018 og søknaden ble avslått med begrunnelse at endringen ikke var i samsvar med tradisjonell byggeskikk og heller ikke tilpasset bygningsmiljøet for øvrig. Styret ble opplyst om at tiltaket allerede var gjennomført.

Hanne Hvattum klager på nasjonalparkstyrets vedtak av 27.juni. Klagen oversendes den 11 juli. Nasjonalparkstyret behandler klagen den 13.september og endrer ikke sitt tidligere vedtak. Klagen sendes over til Miljødirektoratet for endelig klagesaksbehandling den 18.oktober. Miljødirektoratet stadfester nasjonalparkstyrets vedtak av 27.juni. Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ved sekretariatet blir orientert ved kopi av direktoratas vedtak den 28. januar 2019.

Etter dette er det klart at det foreligger et forhold (riving av eksisterende tilbygg og oppføring av nytt) som ikke har fått tillatelse og som heller ikke er i tråd med nasjonalparkstyrets vedtak av 30.september 2016.

Vurdering av grunnlaget for miljøerstatning

Som en følge av at det har vist seg vanskelig å avgjøre hvordan denne bestemmelsen skal benyttes har miljøerstatning i praksis ikke vært benyttet som sanksjon. Pr. i dag er det bare blitt truffet ett vedtak som pålegger å betale miljøerstatning.

Det er igangsatt arbeid for å endre bestemmelsen i naturmangfoldloven som hjemler miljøerstatning, blant annet for å gjøre den mer anvendelig. Lovforslaget om endring var på høring i 2017/2018. Denne bakgrunnen tilsier at andre virkemidler primært må vurderes ved for eksempel avvik fra gitte byggetillatelse, også i foreliggende sak.

Vurdering av grunnlaget for direkte gjennomføring

Om forvaltningsmyndigheten skal gjennomføre retting på vegne av den som har overtrådt vernebestemmelsene forutsetter det at det først er gitt et pålegg om retting innen en viss frist og at pålegget ikke er gjennomført innen fristen. Det foreligger ikke et pålegg om retting innen en viss frist i denne saken slik den står nå. Direkte gjennomføring er derfor ikke aktuelt på det nåværende tidspunkt.

Vurdering av grunnlaget for tvangsmulkt

Tvangsmulkt er ikke straff men brukes for å få den ansvarlige til å gjennomføre for eksempel et pålegg innen en viss frist som forvaltningsmyndigheten har gitt. Det skal alltid være mulig å unngå en tvangsmulkt, slik at i et tilfelle der det gis vedtak om pålegg og varsel om tvangsmulkt må det settes rimelig frist for å gjennomføre et eventuelt pålegg. Tvangsmulkt bør ses i sammenheng med et eventuelt pålegg om retting som nasjonalparkstyret kan gi, se underi.

Vurdering av grunnlaget for krav om retting og avbøtende tiltak

Skal forvaltningsmyndigheten gi et pålegg om retting er det krav om at forholdet er i strid med enkeltvedtak, forskrifter eller naturmangfoldloven. På Byrsetra er det gjennomført et byggetiltak som er i strid med både verneforskriften og med vedtak om oppføring av tilbygg. Et pålegg om retting kan gå ut på å utføre en aktiv handling for å gjøre forholdet rettmessig.

Det er likevel slik at den lovfestede plikten til retting ikke skal bli for tyngende for overtrederen. Plikten til gjenoppretting gjelder bare så langt den ikke virker særlig urimelig. I foreliggende tilfelle anses det ikke som urimelig rent kostnadmessig sett å rive det oppførte tilbygget. Det vurderes at overtrederen var kjent med at det hun gjorde ikke var i henhold til gjeldende tillatelse fra vernemyndighetene. Overtrederen anses også å ha gode forutsetninger for å treffe gjenopprettingstiltak.

Nasjonalparkstyret har behandlet en søknad om en endring av tiltaket og avslått dette. Avslaget ble påklaget og styret vedtok å ikke endre vedtak om avslag. Etter dette gikk klagesaken til endelig klagebehandling hos Miljødirektoratet som stadfestet nasjonalparkstyrets vedtak om avslag.

Gjeldende vedtak fra 2016 om tillatelse til tilbygg gir anledning til et tilbygg som går i senterbygningens lengderetning. Det er oppført et tilbygg som ikke er i tråd med dette vedtaket. I tillegg har det ifølge epost fra Hvattum blitt gjennomført delvis riving/riving av et tilbygg som skal ha vært oppført i 2002/03. Riving er et søknadspliktig tiltak og har ikke vært omsøkt verken i søknad fra 2016 eller i endringssøknad fra 2017.

Det foreligger dermed forhold som er i strid med enkeltvedtak og grunnlaget for å kunne kreve retting er formelt sett tilstede.

Påpeking av plikt

Den enkelte som har overtrådt regelverket har selv en plikt til å stanse eller rette opp i overtredelsen uavhengig av om det er gitt et formelt pålegg. Forvaltningen kan derfor alltid påpeke dette ovenfor overtrederen og anmode vedkommende om å rydde opp i forholdet. Dette kan være tilstrekkelig for at overtrederen ordner opp i det ulovlige forholdet. Dersom dette ikke gjøres må det treffes et formelt rettingsvedtak etter naturmangfoldloven § 69.

Konklusjon

Gitt gjennomgangen av de ulike virkemidlene nasjonalparkstyret har i forbindelse med oppfølging av overtredelser, synes det som om et pålegg om retting og tilbakeføring til den tilstanden det var ved vedtakstidspunktet i 2016 er virkemiddelet som er mest relevant. Et slikt pålegg bør gis sammen med tvangsmulkt.

Sekretariatet vil likevel peke på at den enkelte som har overtrådt regelverket, selv har en plikt til å stanse eller rette opp i overtredelsen uavhengig av om det er gitt et formelt pålegg, jf. naturmangfoldloven § 69. Sekretariatet tilrår derfor at nasjonalparkstyret i første omgang anmoder overtrederen å rydde opp i forholdet og samtidig *varsler* om at dersom det ikke ordnes opp i det ulovlige forholdet kan det være aktuelt å gi pålegg retting og tvangsmulkt for å få rettingen gjennomført. Dersom oppretting ikke gjennomføres må nasjonalparkstyret vurdere om andre tiltak, slik som direkte gjennomføring kan være aktuelt.